Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje

OM azonosító: 027488

Pedagógiai Program

Tartalom

Tartalom _____ 2

A pedagógiai program jogszabályi háttere: _____ 8

1. Az intézmény adatai _____ 9

2.1. Óvodáink sajátos arculata _____ 13

2.2. Személyi feltételek _____ 21

2.3. Tárgyi feltételek _____ 22

3.Pedagógiai Programunk küldetése-filozófiája, gyermekképünk, óvodaképünk _____ 23

Gyermekkép _____ 25

Óvodakép _____ 25

4.Az óvodai nevelésünk céljai _____ 26

5. Az óvodai nevelés feladataink _____ 27

5.1. Az egészséges életmód alakítása _____ 27

5.1.1.Egészségfejlesztési programunk _____ 29

5.2 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés _____ 32

5.3. Az anyanyelvi nevelés, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása _____ 34

6. Az óvodai élet megszervezésének elvei _____ 36

6.2. Heti rend _____ 38

6.3. Az óvodai nevelés tervező dokumentumai _____ 40

6.3.1. Csoportnapló _____ 40

6.3.2. Egyéni fejlődési napló _____ 41

7. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai _____ 42

7.1. Játék _____ 42

7.2. Verselés, mesélés _____ 45

7.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc _____ 47

7.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka _____ 49

7.5. Mozgás _____ 51

7.6. A külső világ tevékeny megismerése _____ 54

7.7. Munka jellegű tevékenységek _____ 57

7.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás _____ 59

8. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése _____ 62

8.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek - SNI ____ *64*

8.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek - BTMN ____ *68*

8.3 A hátrányos helyzetű gyermek ____ *70*

8.4. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ____ *72*

8.5. Kiemelten tehetséges gyermekek (tehetségsegítés) ____ *73*

8.6. Az óvodai fejlesztő program megszervezése ____ *75*

9. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek ____ *76*

10. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek ____ *78*

11. A gyermek esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések ____ *81*

12. A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek ____ *82*

13. NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉS ____ *87*

13.1. Német nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű csoport programja ____ *87*

13.2. Magyar nyelvű roma/cigány kulturális nevelés ____ *99*

14. Óvoda-Iskola átmenet támogatása ____ *110*

15. Ünnepek, ünnepélyek, jeles napok, hagyományok ____ *111*

16. Az óvoda kapcsolatai ____ *113*

17. Érvényességi rendelkezések ____ *116*

18. Legitimáció ____ *118*

19. A Pedagógiai Program felülvizsgálata, módosítása ____ *119*

20. A Pedagógiai Program nyilvánossága ____ *119*

Bevezető gondolatok

„A gyermekek fejlődésére nézve legkisebb korától fogva döntő fontosságú, hogy érezze, nem csak hogy szeretik, hanem olyannak szeretik, amilyen.” /Hermann Alice/

A köznevelési törvény a felsorolt köznevelési rendszer intézményei közül első helyre az óvodát teszi. Az első és legmeghatározóbb intézmény, amelyben az óvodapedagógusok, az óvoda dolgozói hároméves kortól a tankötelezettség eléréséig (6 éves) a gyermekek legmeghatározóbb feladatait látják el. Ha egy szemléletes példával élnénk, akkor ezt az időszakot – de mondhatnánk az első hét évet – a felnőttkor előszobájának is tekinthetnénk. Ha a ház hasonlatánál maradunk, akkor az előszoba az a helyiség, ami nem túl izgalmas, és ingergazdag, egy átmeneti helyiségnek is nevezhetnénk a belépő és a nappali között, amin a legjobb minél előbb túllenni. Voltak korok, amikor azt gondolták, hogy jobb a gyermekkoron minél előbb túllenni, minél előbb a felnőttek csodálatos világába belerántani. Ezt az időszakot inkább hívták a felkészülés, a „még nem érti, mégúgy sem tudja” időszakának, a valamire felkészülés idejének. Ma már kutatások, vizsgálatok azt mondják, hogy a gyermek a legtökéletesebb időszaka az ember életútjának. Tehát az első hét év, amit kora gyermekkornak vagy kisgyermekkornak hívunk, a legszebb és legizgalmasabb időszak, amelyben nem mindegy, hogy mi történik és mi nem történik életük első hét évében. A tudomány, így a pedagógia, pszichológia tudománya is nagy fejlődésen, változásokon ment át, de ez nem jelenti azt, hogy a régit, a jól bevált módszereket ki kell dobni az ablakon. Ne menjünk annyira vissza az időben, de akár az X (a hatvanas évek szülöttei) generáció tagjai is emlékezhetnek arra, amikor dédszüleik, nagyszüleik minden este meséltek nekik. Ma a kutatók, neurológusok azt mondják, hogy a kisgyermekkor elméjének leghatékonyabb megtámogatását a mesével érhetjük el. Úgy látjuk, hogy a pedagógiában, nevelésben, tanításban van valami ősi, elementáris erő, amihez érdemes visszanyúlni és használni, hiszen a tudomány is ezt igazolja. De mi van ma a gyermekeinkkel? Azt látjuk, érezzük, hogy felgyorsult a világ, túl gyorsan éljük az életet. Túlságosan nagy a sebesség, az elvárás, a megfelelési kényszer…

Nevelőtestületünkkel azt gondoljuk, hogy a megoldás, - ahhoz, hogy kevesebb legyen a testi-lelki tüneteket mutató eltérések, beilleszkedési, magatartásbeli, szorongásos zavar, - lassítanunk kellene, vissza kellene térnünk egy átélhetőbb, jobban megélhetőbb életformához, életfelfogáshoz. Fontosabbnak tartjuk az együttlétet, a közösségben megélt élményeket, az együtt eltöltött értelmes, és érzelmileg jól megélt időt. Valljuk, hogy a gyermeknevelés nem pénz, hanem idő kérdése. A XXI. századi embernek pedig láthatjuk, hogy az időből van a legkevesebb. Ezt a filozófiát, életszemléletet igyekszünk átadni a gyermekeknek, szüleiknek. Azt, hogy bármennyire is kevés az időnk, a gyermek legyen az első. Legyen sok mese, mondóka, közös élmény, és természetesen legyen meg a biztonságérzet, ami a gyermekek alapszükséglete.

A 2010 után született, úgynevezett alfa generációról van szó, akik a digitális eszközhasználaton keresztül rengeteg ismeretet szívnak magukba. Az internet segítségével már a szülők is összetettebb válaszokat tudnak adni egy-egy kérdésre, mint régebben. Az érdeklődésük így ma már nagyon el tud mélyülni egy téma iránt, hihetetlen mennyiségű kép- és videóanyaggal megtámogatva. A szakértők szerint nagyobb erőfeszítésbe kerül lekötni őket, ha valami nem érdekes a számukra. Ennek a korosztálynak még inkább élményalapú nevelés-tanulás-tanítási módszerekre, a közvetlen tapasztalatok hatékony erejére van szükség. Jó úton járunk nevelőtestületünkkel, hiszen már korábban megfogalmazódott bennünk az interkulturális nevelés, drámapedagógia, kooperatív tanulás, a projektmódszer, a felfedezéses tevékenykedés, a művészeti nevelés módszereinek eszközeinek alkalmazása. Az óvodás gyermekeknek ezen korosztályának a „szórakoztatva tanulás (edutaiment) és a játékba ágyazott játékosítás (gamifikation), mint az élményalapú tanulás-tanítás formáit tartjuk szem előtt. A digitális eszközöket természetesen nem kizárva, hanem okosan beépítve a mindennapokba, mintául szolgálunk.

Ezen filozófiánk mentén igyekeztünk Pedagógiai Programunkban tagóvodáink sokszínű arculatát megőrizve, nevelési elképzeléseinket és az intézményeinkben megfogalmazott értékeket kialakítani. Programunk az óvodában folyó nevelő-oktató munka eredményeire építve a jövő céljait, feladatait fogalmazza meg, figyelembe véve a kor követelményeit, a partnerek igényeit, az óvodával kapcsolatos elvárásaikat.

Óvodai programunk gyermekközpontú, tiszteletben tartja a gyermek egyéniségét, érdeklődését, változatos komplex tevékenységekkel segíti az önkifejezést, személyiségének természetes fejlődését, kibontakoztatását. Törekszünk a gyerekekkel való együttes alko-

tásra, felfedezésre, biztosítva személyiségük sokoldalú fejlesztését. A gyermeket úgy állítjuk a középpontba, hogy életét élményszerűvé tesszük. A játékot tekintjük a gyermek legfőbb és elsődleges tapasztalati forrásának, a játszás élményével fejlesztjük a gyermekeket, derűs, tevékeny légkörben. Tevékenység közben, játékos helyzetekben próbálhatják ki ügyességüket, önállóságukat, fedezhetik fel és ismerhetik meg környezetüket. Bátran megfogalmazhatják gondolataikat, elmondhatják élményeiket.

Olyan pedagógiai környezet kialakítására törekszünk, melyben

- biztosítjuk a gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezetet
- előtérbe helyezzük az élményekre épülő szabad játékot
- megalapozzuk a környezettudatos viselkedést
- biztosítjuk a családokkal való szoros együttműködést
- lehetőség nyílik megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenciós és korrekciós nevelési feladatok ellátására
- a gyermekek képessé válnak annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól

A német nemzetiségi kétnyelvű nevelés folyamatában a játéktevékenységet tekintjük az utánzáson alapuló nyelvelsajátítás legfőbb színterének.

Az Óvodai Fejlesztő Programunkkal a hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítására törekszünk, az egyenlő bánásmód és hátránykompenzáció elősegítésével. Nálunk mindenki egyenlő!

Pedagógiai Programunk lehetőséget biztosít, hogy az esetlegesen a jxd nevelő óvodáinkban a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.
Ajánljuk mindazoknak, akik az óvodásokat érzelmi biztonságban, okos szeretetben, vidám, élményekkel teli légkörben kívánják nevelni.

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje
nevelőtestülete

Bevezető

Négy óvoda összevonásával működő nevelési intézmény vagyunk. (1 székhely óvoda és 3 tagóvoda). Napjainkban célként fogalmazódik meg a változtatni tudás és újrakezdés képessége. Vállaljuk, hogy az óvodáinkba járó gyermekeket szeretetteljes, nyugodt, kiegyensúlyozott légkörben neveljük az egyéni képességeiknek megfelelően.

A gyermeki személyiség fejlődésének segítésére csak akkor és úgy vállalkozhatunk, ha ismerjük azt. Annak érdekében, hogy személyiségfejlesztő munkánk eredményes legyen, világosan kell látnunk azt a nevelési rendszert, amely elegendő konkrétsággal és rendezettséggel szintetizálja a nevelési célokat, feladatokat és kritériumokat. Ezért a pedagógiai programunk központjába a készségek, képességek fejlesztése kerül. Ennek hatására a nevelőmunka eredményeként a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei, zökkenőmentes lesz a lassú átmenet az óvodából az iskolába.

Megalapozódnak az iskolai tanuláshoz szükséges alapkészségek és nő a tanulási motiváltságuk. Közös elveket, célokat és feladatokat fogalmazunk meg, mely által az óvodapedagógusok, gyógypedagógusok, egyéb segítő szakemberek, illetve az óvoda alkalmazottainak együttműködésére építünk.

Óvodáinkban a nevelés gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú nevelésben részesüljenek, s meglévő hátrányaik csökkenjenek.

Kiemelten kezeljük

- a természet szeretetére, a fenntarthatóságra, a környezet megismerésére nevelést,
- a gyermekek testi-lelki gondozását,
- a mozgásfejlesztést és az egészségnevelést
- az anyanyelvi nevelését,
- a néphagyományok ápolását,
- az érzelmi biztonság kialakítását,
- az érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelést
- a tehetséggondozást,
- a hátránykompenzációt,
- az esélyegyenlőség megteremtését.
- az egészséges életvitel igényének kialakítását

Fontos alapelvünk

- a szabadjáték feltételeinek megteremtése,
- egyéni differenciált bánásmód,

- a szociális hátrányok enyhítése,
- a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása
- a szülőföldhöz való kötődés megalapozása
- a nemzeti identitástudat erősítése
- a gyermekek erkölcsi érzékenységének fejlesztése.

A pedagógiai program jogszabályi háttere:

Törvények:

- Magyarország alaptörvénye
- 1991. évi LXIV. törvény a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről (változás 2026.IX.30.)
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről

Kormányrendeletek:

- A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról (hatályos: 2026.IX.01-től)
- 149/1997. (IX. 10.) Kormányrendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról (hatályos. 2026.12. 31-ig)
- 149/1997. (IX. 10.) Kormányrendelet gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról (hatályos: 2026.12.30-ig)
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 2016/679. számú rendelet - Európai parlament és a Tanács (EU) általános adatvédelmi rendelete, GDPR- törvény
- 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről

- 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról
- **OKTATÁSI HIVATAL –** A nemzetiségi óvodai nevelésének a nemzetiségi iskolai nevelés-oktatásának irányelvei

https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_nemzetisegi_oktatashoz (letöltés: 2026. 09. 25.)

A pedagógiai program tartalmát befolyásoló további dokumentumok:

- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Nevelőtestületi határozatok

1. Az intézmény adatai

Az intézmény neve: Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje
Az intézmény székhelye: 6300 Kalocsa, Petőfi Sándor u. 26.
https://www.kalocsaiovodak.hu/
OM azonosítója: 027488

Az intézmény német nyelvű megnevezése:
Die Kindergarten und Kinderkrippe der Stadt Kalocsa

Az intézmény roma nyelvű megnevezése:
Kalocsako Foro Ovodako Haj Bölcsőde

Az óvoda fenntartója:
Kalocsa Város Önkormányzata
6300 Kalocsa, Szent István király út 35.
telefon: 78/601-300
Az intézmény tagintézményei:

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje Bem Apó utcai tagóvodája
6300 Kalocsa, Bem apó u. 15.

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje Csokonai utcai tagóvodája
6300 Kalocsa, Csokonai u. 4.

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje Zöldfa utcai tagóvodája
6300 Kalocsa, Zöldfa u. 38.

Pedagógiai programunkban kiemelten kezeljük a

„Zöld Óvoda” tartalmakat, melyet zöld színnel jelölünk, valamint a

„Boldog Óvoda” tartalmakat, melyet piros színnel jelölünk.

1. Intézményi helyzetkép és struktúra

Az intézmény szervezeti struktúrája:

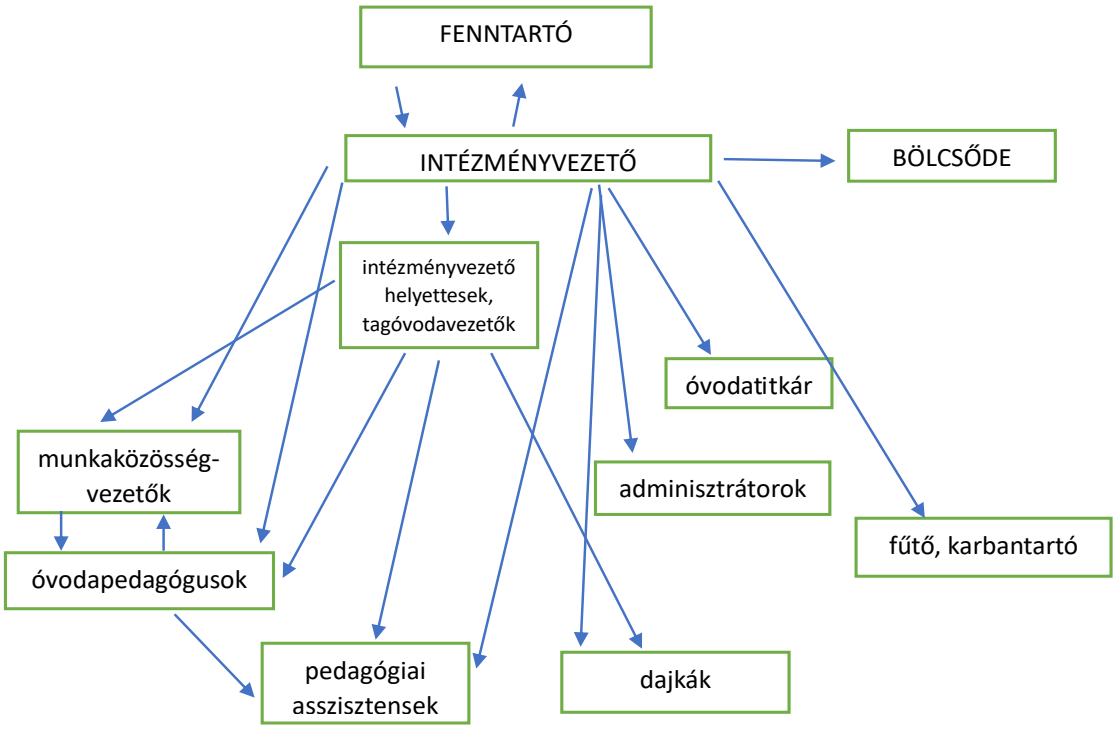

Az óvoda és bölcsőde humánerőforrás feltételei

Az óvoda és bölcsőde a működéshez szükséges, előírásoknak megfelelő álláshelyekkel rendelkezik. Az intézmény engedélyezett álláshelyeinek száma: óvodában 38 fő pedagógus – ebből 1 fő intézményvezető, 24 fő dajka – ebből 6 fő pedagógiai asszisztens, 1 fő óvodatitkár, 2 fő adminisztrátor, 1 fő karbantartó, 1 fő kazángépkezelő.
Bölcsődében 10 fő kisgyermeknevelő, 3 fő bölcsődei dajka, 2 fő rehabilitációs alkalmazott Összesen: 15 fő alkalmazott. Intézményi szinten: 82 fő alkalmazott.
Kalocsa városában 4 önkormányzati óvoda működik. Óvodáink elhelyezkedése a szülők számára jól megközelíthető. A szülők élnek a szabad óvodaválasztás lehetőségével, a körzetek 2023-ban újra meghatározásával az arányos kihasználtságra, valamint az integrációra törekszünk a gyermekek felvétele során.

Minden 2,5-7 éves gyermeket fogadni tudunk. Óvodáink többségében vegyes csoportok vannak, de szervezünk osztott és részben osztott csoportokat is.

Épületeink megfelelő komfortúak, vannak felújított, részben felújított, és felújításra váró épületeink. A fenntartó folyamatosan törekszik az ilyen jellegű pályázatokat elkészíteni és megnyerni, mely folyamatosan tervezés és megvalósulás alatt van.

Vonzó esztétikus környezetet teremtünk gyermekeink számára, ahol optimális fejlődésük biztosított. A tárgyi feltételek befolyásolják a pedagógiai célkitűzéseink megvalósítását is. Kiemelten fontosnak tartjuk a kellemes, egészséges és biztonságos külső és belső környezet kialakítását a gyerekek és a felnőttek vonatkozásában.

A nevelési idő egészében biztosított az óvodapedagógusok modellt adó jelenléte, a biztonságot adó, nyugodt óvodai légkör és a nevelő-oktató munkát segítő személyzet. A csoportok napirendjét, heti rendjét az óvoda házirendjéhez és a többi csoportokhoz alkalmazkodva az óvodapedagógusok alakítják ki, élve a pedagógusi szabadsággal.

A 4 óvodához egy bölcsőde is kapcsolódik, mely a Kalocsa városában élő kisgyermekes családok számára nyújtja szolgáltatásait. A bölcsőde 20 hetes kortól igényelhető 3 éves korig, de legfeljebb 6 éves korig indokolt esetben.
Az intézmény működését az igazgató irányítja egyszemélyi felelősséggel. Az intézmény struktúrájából adódóan Vezetői Tanácsot működtetünk, melynek tagjai: az igazgató, az igazgató- helyettesek, tagintézmény-igazgatók, munkaközösség vezetők, belső ellenőrzési csoport vezető, mentorok, érdekképviselet megbízottja. Az értekezlet témájától függ, hogy kik vesznek részt egy-egy megbeszélésen. A vezetői tanács az igazgató munkaterve alapján havi rendszerességgel, illetve alkalmanként működik. A vezetők szakmai autonómiával rendelkeznek oly módon, hogy a vezetőt rendszeresen tájékoztatják írásban és szóban az óvodában folyó pedagógiai munkáról.

Az intézmény számára fontos, hogy milyen humánerőforrással rendelkezik. Fontos, hogy oldott, segítőkész, jó hangulatú légkör vegye körül a dolgozókat. Alapvető értéknek tekintjük a közös célokért való küzdést, egymás segítését, tiszteletét, a különbözőségek elfogadását és az alkalmazkodást. Intézményünk sokszínű, heterogén összetétele ellenére kollektívánk sok hasonló személyiségjeggyel, attitűddel rendelkező emberből áll, ami segíti a célokért való egységes szemlélet kialakítását és a célok eléréséért való összefogást.

A tagóvodák sajátos egyéni jegyekkel rendelkeznek, amelyek meghatározzák az óvodák önálló arculatát. Az önálló arculatokat a közös célok és feladatok alá kell rendelnünk. A csapatépítés és szemléletfejlesztés lehetőségeire közösségünk nyitott, igényli az együttes, közös tevékenységet.

Innováció jellemzi az intézményünket, hiszen csak folyamatos önfejlesztéssel lehet minőségi munkát elérni.

Erősségünk a pedagógiai munka egységessége, amely a közös célért való együttműködés képességét mutatja.

Az integrált óvodai rendszert csak összefogással, elkötelezettséggel, igazgató, igazgatóhelyettesek, tagintézmény igazgatók, egyéb vezetők és a munkatársak egyöntetű felelősségvállalásával lehet sikeresen működtetni, a szülők, óvodahasználók, partnerek, fenntartó, minél nagyobb megelégedése érdekében.

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje az alábbi szervezeti egységekre tagolódik:

	Óvodák neve és címe	Csoportok száma	Férőhelyek száma
1.	Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje (Székhely óvoda) *6300 Kalocsa, Petőfi Sándor u. 26.*	6	150
2.	Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje Bem Apó utcai tagóvodája *6300 Kalocsa, Bem apó u. 15.*	3	75
3.	Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje Csokonai utcai tagóvodája *6300 Kalocsa, Csokonai u. 4.*	4	100
4.	Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje Zöldfa utcai tagóvodája *6300 Kalocsa, Zöldfa u. 38.*	3	75
	Összesen:	16	400

2.1. Óvodáink sajátos arculata

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje Bem Apó utcai tagóvoda

Óvodánk 3 csoporttal működik. Az óvoda Kalocsa város külső peremén található, családi házakkal körbe vett zöld övezetben. Az óvoda több mint 100 éves épületét 2017-ben Energetikai Pályázat útján felújították (korszerűbb fűtés, műanyag nyílászárok cseréje, mosdók burkolása, külső homlokzati hőszigetelés).

Saját prevenciós programunk a fő nevelési területeken végzett feladatokba integrálva vállalja fel a fejlesztést, a gyermeki spontán aktivitásra építve.

Játékos mozgásfejlesztő programunkkal az iskolai tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlesztésére törekszünk, ezáltal csökkentve, vagy megszüntetve a tanulási zavarok, nehézségek kialakulását. Rendszeresen járunk uszodába a gyermekekkel, a kisebbekkel vízhez szoktatásra a nagyobbakkal úszásoktatásra.

Ezenkívül folyamatosan működik „Ovifoci”, szivacskézilabda, gyermek néptánc. Programunk alapja - a gyermekek legtermészetesebb megnyilvánulási formája - a mozgás. Az épületet zöld övezet veszi körül. Udvara tágas, füvesített, alkalmas a szabad, illetve a szervezett mozgásos játékra, gyermekeink állóképességének fejlesztésére, edzettségének növelésére. Ez által is megteremtjük gyermekeink egészségfejlesztését-egyéni fejlettségi szintjükhöz igazodó, mozgásos játékok és feladatok kezdeményezésével- illetve megvalósítjuk a pszichomotoros készségek és képességek kialakítását és fejlesztését. Megteremtjük a természet megbecsüléséhez, megóvásához az érzelmi alapot, ezáltal közvetetten hozzájárulunk a gyermekek környezeti neveléséhez, természetszerető, környezetbarát felnőtté válásához. Bekapcsolódunk a városunk hagyományos ünnepeihez,

népszerűek a Paprika Napok idején megrendezett sport rendezvényeink. Az egyik a „Paprika Kupa” mely a családok bevonásával szerveződik, míg a „Paprikás Hétpróba” a város valamennyi nagycsoportosa részt vesz rajta.

Törekszünk arra, hogy a családokkal minél szorosabb kapcsolatot alakítsunk ki. Ennek érdekében családi napokat, barkács délutánokat, közös kirándulásokat szervezünk rendszeresen. Elnyertük az örökös zöld óvoda címet. Óvodánkban évek óta drámapedagógiai munka folyik a „Csiribiri Tehetség műhely” és az idei évtől „Dalos Pacsirták” zenei műhelyként foglalkozik azokkal a gyerekekkel, akikben a megfigyelések alapján valami pluszt látunk. Ennek során a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni, kis csoportos fejlesztése, fejlődésének segítése heti rendszereséggel épül be a nevelő munkánkban. Azokkal a gyerekekkel, akiknél bármilyen lemaradást tapasztalunk és segítséget igényelnek a felzárkóztatáshoz, azokkal fejlesztő pedagógus foglalkozik. Hatékonyan alkalmazzuk a „Projekt módszert”, mely az óvodai élet tevékenységformáiban megjelenik.

2020-tól Esélyteremtő óvodává váltunk.

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje Csokonai utcai tagóvoda

Óvodánk Kalocsa szívében, a város központjához közel, kertvárosi környezetben fekszik. Az épület 1975- ben épült, ami 2015- ben egy pályázatnak köszönhetően kívül- belül megújult, így az ide érkező gyermekeket modern, esztétikus és biztonságos környezet várja intézményünkben.

A környezeti adottságain ideálisak, hiszen a közelben található a „Vajas-part”, ahol a város egyik legjobban felszerelt játszótere elérhető számunkra, de egy rövid séta alkalmával könnyen megközelíthetőek a település nevezetességei, úgy mint az érseki kastély, a városháza, a múzeum és a városi könyvtár is. Az óvoda udvarán 2019-ben korszerű ovi-sport pálya épült, de emellett külön tornaszobával is rendelkezünk.

Négycsoportos óvodánkban kiemelten kezeljük a környezeti és anyanyelvi nevelést, hiszen a gyermekek beszéd és kommunikáció útján tanulnak meg érintkezni a környezetükkel, a megszerzett tapasztalatok, élmények, megjelennek mindennapi tevékenységünkben, beépülnek a foglalkozásokba.

Az anyanyelv egyben az önkifejezésnek, a gondolkodásnak és a kapcsolatteremtésnek is fontos eszköze, elősegítjük beszédészlelésük fejlődését, bővítjük szókincsüket. Magunkénak érezzük Gárdonyi Géza egyik gondolatát, miszerint: „Minden nemzetnek főkincse a nyelve." A magyar nemzet és a kalocsai kultúra értékeit, hagyományait is közvetítjük óvodásainknak, átadva, mindazon tapasztalatokat, melyet elődjeink felhalmoztak. Programunk tudatosan irányítja a gyermekek figyelmét és az anyanyelv szépségeire, a beszéd használatának örömére. A gyermekirodalomból és néphagyományból merített varázslatos népmesék, szimbolikus bábdarabok, mozgással kísért mondókák, dramatikus népi játékok segítik anyanyelvünk megismerését, elsajátítását.

Célunk, óvodásaink sokoldalú fejlesztése, személyiségük kibontakoztatásának segítése, hogy a gyermekek az óvodáskor végére ki tudják fejezni érzéseiket, gondolataikat. Képesek legyenek irodalmi értékek befogadására és tudjanak társas kapcsolatokat teremteni a nyelv által.

Anyanyelvi nevelésünk kiemelt színfoltja az évente megrendezett Mesenap, mely esztétikai élmények nyújtásával, a népmese személyiségformáló hatásával, irodalmi élmények megszerettetésére nevel.

Jeles napok megünneplésével, hagyományőrző játékokkal merítünk a múlt értékeiből. „Jó gyakorlatainkban": A „Nem messze van ide Kalocsa" és a „Csillagszemek" tehetség segítő műhelyben is erre építve valósítjuk meg a hagyományápolást és az anyanyelvi nevelést. A Nemzeti Tehetségsegítő Tanács segítségével elnyertük az „Akkreditált tehetségpont" címet ezen programok megvalósításáért.

A városunkban élő német nemzetiség igényére 1997 óta óvodánkban német nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű csoport is működik. A csoport programjából kitűnik, hogy a nemzetiség nyelvének játékos elsajátítása mellett, kiemelt feladatunk a német nép kultúrájának, nemzetiségi identitásának átörökítése és a hagyományok ápolása. Ilyen hagyományőrző ünnepünk a „Márton nap" is, melyet a nemzetiségi csoport kez-

deményezésére, már több, mint 20 éve a szülők bevonásával az egész óvoda együtt ünnepel.

A környezeti nevelés, a fenntarthatóság is kiemelt helyet foglal el óvodánk életében. Célunk a természet szeretetére nevelés, az emberi felelősség alakítása, a természeti és társadalmi környezetünk megóvása szempontjából. Törekszünk arra, hogy a gyermekek és szüleik figyelmét a környezetünk megóvása, fenntarthatóság felé fordítsuk. Ezen törekvésünk elismeréseként 2019-ben elnyertük az ÖRÖKÖS ZÖLD ÓVODA címet.

Intézményünk sikeresen pályázott:

- „Óvodai pedagógusok továbbképzése, tudásgyarapítása”
- „Referencia- intézményi szerepre való felkészítése”
- „Színvonalas óvodai nevelés növelése” c. pályázatokon.

A 2023/2024-es nevelési évtől kezdve óvodánkban útjára indítottunk egy a mozgásos tevékenységre épülő tehetségműhelyt, melynek célja az esztétikus mozgás kialakítása, az egyéni képességek fejlesztése, felfrissülés biztosítása, a nagycsoportos gyerekek mozgásigényének kielégítése.

Mindennapjainkat színesítik a csoportok névadó ünnepei (Maci – Mókus – Nyuszi nap), Nemzetiségi nap (Pillangó csoport), valamint a változatos mozgás és kézműves foglalkozások. Az óvoda és a gyermekek életének színesítésére vidám hangulatú és kreatív foglalkozások is elérhetőek intézményünkben, így például a balett, a néptánc, az angol nyelvoktatás, a hittan és az ovifoci is.

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését, ezért szoros kapcsolatot ápolunk a szülőkkel, a szülői szervezet képviselőivel. Törekszünk arra, hogy a ránk bízott gyermekek örömteli, vidám éveket töltsenek nálunk.

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje (Székhely óvoda)

Óvodánk a városközponthoz közel helyezkedik el. 2022.februárjában vehettük birtokba a modern és tágas épületet. A legújabb uniós elvárásoknak megfelelően épült, így lehetőségünk van mozgás-látás és hallássérült gyermekek fogadására is. Az udvaron minden csoport számára homokozó, valamint mászóka, fészekhinta, csúszda teszi lehetővé a változatos mozgásfejlesztést. Hat csoportban tapasztalt nevelőtestületünk várja a gyermekeket. A csoportszobák tágasak és világosak, meleg hangulatot árasztanak, az óvoda dekorációi dolgozóink kreativitását, igényességét tükrözik, alkalmasak „kuckók" kialakítására, kezdeményezésekhez szükséges tér kialakítására, az étkezések folyamatosságának biztosítására, a nyugodt pihenés megteremtésére.

Kiemelt feladatunk *a környezetvédelem, a környezettudatos magatartás kialakítása, fenntartható fejlődésre nevelés, a környezet értékeinek megőrzése, népi hagyományok ápolása.*

Úgy gondoljuk, a gyermeki megismerés alapja a folyamatos érzékelés, cselekvés-cselekedtetés, ezért koncepciónk alappillére a tapasztalás, élményközpontúság, hiszen a gyermekeket az élmény kapcsolja a valósághoz. Gyermekeink kezét fogva, a következő stratégiát követjük: *„Fedezzük fel! Ismerjük meg! – Tegyünk érte valamit! – Élményeinket osszuk meg másokkal!"* Fontosnak tartjuk a természet tiszteletére, szeretetére és védelmére nevelést. A gyermekek ismereteit ovilaboratóriumi foglalkozásokon, terepgyakorlatokon bővítjük. A közelben lévő Érsekkert kiválóan alkalmas a környezet felfedezésére, a növény- és állatvilág megismerésére. Elnyertük 2015-ben az ***„ÖRÖKÖS ZÖLD ÓVODA"*** címet, hiszen fontosnak tartjuk az óvodások körében is a környezettudatos szemlélet kialakítását. ***„Rügyfakadástól jégolvadásig"*** jó gyakorlatunk a környezet tevékeny megismerésére épül.

Nagy gondot fordítunk a családból hozott értékek tisztele-

tére, a család-óvoda kapcsolatának ápolására. Évente több alkalommal szervezünk közös programokat. Törekszünk arra, hogy a családok is részt vegyenek óvodánk életében, bevonjuk őket az újrahasznosítás, energiatakarékosság és fenntarthatóság lehetőségeinek tárházába. Családközpontú jó gyakorlatunk ***„Anya, Apa játszunk együtt”***

Fontosnak tartjuk a *nemzeti identitástudat* erősítését, az értékorientált közösségi nevelést és a *néphagyományőrzést.*

Közvetlen környezetünk megismertetésével, a néphagyományok ápolásával a gyermekek megismerik Kalocsa és környéke népi kultúráját is. A népi játékok, dalok, kézműves technikák gazdag tárházából válogatva az életkornak megfelelő elemeket beépítjük nevelő-oktató munkánkba, erre épül jó gyakorlatunk ***„Egyed naptól Pünkösdig***”. A néphagyományok ismeretével élő gyermek alkotó kölcsönhatásban él a természettel, megalapozzuk benne a környezetvédelem fontosságát, a szülőföld szeretetét, környezettudatos életvitelt. A múlt kincseinek megőrzésével a jelenben adódó környezetvédelmi feladatok fontosságát is közvetítjük a gyermekek felé. Fenntarthatóság, szelektív hulladékgyűjtés, energiatakarékosság, éghajlat változása, komposztálás stb. mind-mind olyan fogalmak, melyeknek be kell épülnie tervező munkánkba.

Olyan gyermekek nevelésére törekszünk, akik számára már óvodáskorban megalapozzuk a fenntarthatóság szemlélet kialakításának alapjait!

2024-ben elnyertük a *Boldog Óvoda* címet. A program célja, hogy a pozitív pszichológiai kutatások eredményeire építve, annak módszereinek alkalmazásával az óvodai csoportok gyermekei csoportosan és egyénileg is ismerjék meg a boldogság fő összetevőit. A különleges gyakorlatok elvégzése során arra inspiráljuk a gyermekeket, hogy boldogabbak legyenek. Érzelmileg megmozdító, boldogságfokozó, az érzelmi agy iskolázásával.

„Van reményem a jövőben: a fiatalok, akik megértik a problémákat, és van kellő erejük a világ megváltoztatásához.” *(Jane Goodall)*

Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje Zöldfa utcai tagóvoda

Az óvodánk 1972-ben épült a Széchenyi lakótelep központjában. Barátságos, esztétikus környezetben három csoportban fogadjuk a gyermekeket. Minden csoportunk rendelkezik külön tágas mosdóval és öltözővel, külön udvarrésszel. Fásított, árnyas, játékokkal jól felszerelt udvarunkban, szép környezetben a gyermekek mozgásigényét udvari mozgásos tevékenységét teljes mértékben ki tudjuk elégíteni.

Nevelőmunkánk során kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekek környezetükhöz fűződő pozitív viszonyának alakítására. Környezettudatos szemlélet és magatartás közvetítésével kívánjuk a gyermekeket a természet tiszteletére, óvására nevelni. Valljuk, hogy a játékos megismerés és cselekedtetés útján valósulhat meg a természeti értékek megőrzése és átörökítése. Innovatív, az új pedagógiai megoldásokra nyitott nevelőtestületünk fontosnak tartja, hogy ne csak a gyermekközösséget, hanem általuk és velük együtt a családokkal való együttműködést is szorosabbá fonja.

A környezettudatos, fenntartható szemlélet megjelenése programjainkban: Óvodánk kiemelten fontosnak tartja a környezetismeret, természetismeret, a fenntarthatóság, a környezetbarát viselkedéskultúra megalapozását, és a természet iránti fogékonyság, valamint a nemzeti hagyományok, szülőföld iránti szeretet elmélyítését. Céljaink megvalósításához, eléréséhez konkrét feladatokat, a gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak megfelelő, sokszínű, változatos tevékenységeket tervezünk, és szervezünk.

Arra törekszünk, hogy az óvodába járó gyermekeknél saját tapasztalás útján, tevékenységek végzése közben, szabad játék folyamán, komplex módon segítsük az egyéni képességek fejlődésé Az adekvát pedagógusi attitűd, a gyermekeken keresztül, a szülőkre

is pozitívan hat. Céljaink elérése érdekében az alábbi programokat, projekteket rendezzük meg több éve.

Városi szintű „Autómentes nap” - programsorozat szülőkkel, a többi tagóvodával, kirándulás a természetbe, szülőkkel, gyerekekkel,

„Nagyszülők napja” programunk - kézműves délután a nagyszülőkkel, Csivitelő Családok Csatája-családi vetélkedő az óvodánkba járó gyermekek családjai számára,

„Szép versekkel a környezetünkért” - terület szintű gyermek versmondó verseny. Hisszük, hogy a közös élményeken alapuló tevékenységek elősegítik az óvoda és család kapcsolatának elmélyülését, a gyermekek személyiségének fejlődését.

A „Szív Kincsesláda”, a „Dohányzás megelőzés, a „Mozgáskotta”, és az „Egészséghét” óvodai programunk, az egészséges életmódra nevelést segítik.

Alapvető feladatunk a személyes kompetencia fejlődésének segítése, amelyben növekszik az önismeret, szabadság, kreativitás és az egymás iránti elfogadás és felelősség vállalás.

Óvodánk olyan tehetséggondozó programot működtet, amelynek célja, hogy elősegítse, és esélyt adjon a gyermekekben rejlő tehetség kibontakoztatásának.
A módszer komplexen szolgálja a tehetséges, kreatív gyermekek személyiségének, egyéni képességeinek fejlődését. A tehetség-ígéretek felfedezése és fejlesztése érdekében működtetjük a „Labdára fel” tehetségműhelyünket.

2023-tól az óvodába járó gyermekeknek lehetőséget biztosítunk, hogy részt vegyenek az óvodai Sakkjátszótér programban. Ezzel is segítve a logikus, kreatív gondolkodás fejlődését.

Zöld óvodai rangunkra büszkék vagyunk, 2008-ban elnyertük a ZÖLD ÓVODA címet, majd 2017-ben az **Örökös Zöld Óvoda** címet is.

A lakótelepi környezetből érkező gyermekek számára az óvodánk udvarán felállított műfüves pálya segíti a gyermekek mozgáskultúrájának fejlesztését, az egészséges életmód alakítását.

Az egészség megőrzését, a panaszok kezelését és preventív módon történő megelőzését segíti az óvodánkban kialakított **só-szoba.**

2015-től az óvoda épületének korszerűsítése során felszerelt napkollektorok segítik óvodánk hatékony, energiatakarékos működését, a fenntartható környezet alakítását.

2.2. Személyi feltételek

Óvodánkban a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. Óvodai nevelésünk másik kulcsszereplője az óvodapedagógus.

Pedagógiai Programunk megvalósításához személyi feltételeink megfelelőek, intézményünk valamennyi dolgozója rendelkezik a törvény által előírt, munkakörének betöltéséhez szükséges iskolai végzettséggel. A törvény által előírt 120 órás továbbképzésnek eleget tesznek az óvodapedagógusok.

Nevelőtestületünkben több óvodapedagógus rendelkezik szakvizsgával, képzési mutatóink a következőek:

Képzettség megnevezése	
Közoktatás vezetői szakvizsga	4 fő
Vezető óvodapedagógus szakvizsga	3 fő
Óvodai menedzser	1 fő
Fejlesztő, differenciáló pedagógus szakvizsga	5 fő
Gyógytestnevelés szakvizsga	1 fő
Drámapedagógiai szakvizsga	1 fő
5-12 éves gyermekek részképesség szakvizsga	1 fő
Tanítói másoddiploma	3 fő
Összesen:	***18 fő***

Olyan óvodapedagógusoknak érezzük magunkat, akikre a pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, a gyermekek szeretete, a tolerancia és a segítőkészség a jellemző.

Nevelőmunkánkban az elfogadó, előítéletektől mentes segítő, támogató attitűd a meghatározó. Óvodai tevékenységeink során felmerülő/kapott feladatainkat, problémáinkat önállóan, a szervezet működési rendszerének megfelelő módon kezeljük, intézzük.

Saját pedagógiai gyakorlatunkat folyamatosan elemezzük és fejlesztjük.

Tudatosan fejlesztjük pedagógiai kommunikációnkat.

Ahhoz, hogy sikereket, eredményeket érjünk el óvodai nevelésünk során az óvodapedagógusi tevékenység, a nevelő-oktató munkát segítők és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottaink összehangolt munkájára elengedhetetlen.

A nemzetiségi nevelésünk során a pedagógusaink feladata, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit, lehetőséget teremteni arra, hogy a gyermekeink megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

2.3. Tárgyi feltételek

Programunk megvalósításához szükséges eszközök és felszerelések rendelkezésünkre állnak, megfelelnek a nevelési –oktatási intézmények kötelező felszerelésére vonatkozó szabályoknak. Ezek folyamatos pótlása (elhasználódás miatt, EU szabványnak való megfelelés miatt) és korszerűsítése azonban szükséges.

Pedagógiai programunk megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételek adottak, a gyermekek által használt eszközök és bútorzatok számukra hozzáférhetőek és biztonságosak. A gyermekek óvodai életének színterei otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt. Dolgozóink számára biztosított a megfelelő munkakörnyezet.

Az eszközök beszerzése, felújítása folyamatosan történik, amelyeket az intézmény óvodái pályázatokon nyert összegekből, illetve alapítványi és költségvetési forrásból finanszíroznak.

Óvodák	Feltételrendszer
Bem Apó utcai tagóvoda	Az óvoda Kalocsa város külső peremén található, családi házakkal körbe vett zöld területen. Az óvoda több mint 100 éves épületét 2017.-ben Energetikai pályázat útján felújították. Hatalmas udvarral rendelkezik, melynek nagy része füvesített, árnyékot adó nagy fák találhatóak. Az udvari játékeszközök felújításra, cserére szorulnak. Rendelkeznek kiskerttel, ahol a gyermekek folyamatosan gondozzák a növényeket. Az óvoda rendelkezik tornaszobával, ahol nagyon sok mozgásfejlesztő eszköz áll rendelkezésre a gyermekek fejlesztésének megvalósítására. A csoportszobák tágasak, világosak egyéni hangulata, arculata van. A csoportszobák berendezései a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe veszik. A tárgyi eszközök a gyermekek számára hozzáférhető módon, változó testméretüket figyelembe véve, biztonságosan vannak elhelyezve.
Csokonai utcai tagóvoda	Az óvoda a város központjához közel, kertvárosi környezetben fekszik. Az épület 1975-ben épült, ami 2015-ben egy pályázatnak köszönhetően kívül- belül megújult, így az ide érkező gyermekeket modern, esztétikus és biztonságos környezet várja az intézményben. Az udvaron mozgásfejlesztést segítő eszközök találhatóak, valamint az Ovi-Sport Közhasznú Alapítvány által létesített Ovi-Sport Pálya pályázat útján műfüves pálya, melyet jól ki tudnak használni főként a labdajátékok területén. Négycsoportos óvoda, mely tornateremmel is rendelkezik. A csoportszobák tágasak, világosak, esztétikusak, jól felszereltek, biztosítják gyermekek egészségének megőrzését, fejlődését. Egy csoportban német nemzetiségi óvodai nevelés valósul meg.

	Többségében vegyes életkorú csoportokat szerveznek, de törekszenek a homogén csoport kialakítására.
Székhely óvoda	Az óvoda a városközponthoz közel helyezkedik el. 2022.februárjában vehették birtokba a gyermekek a modern és tágas épületet. A legújabb uniós elvárásoknak megfelelően épült, így lehetőség van mozgás-látás és hallássérült gyermekek fogadására is. Az udvaron minden csoport számára homokozó, valamint mászóka, fészekhinta, csúszda teszi lehetővé a változatos mozgásfejlesztést. A csoportszobák tágasak és világosak, meleg hangulatot árasztanak, az óvoda dekorációi az ott dolgozók kreativitását, igényességét tükrözik, alkalmasak „kuckók" kialakítására, kezdeményezésekhez szükséges tér kialakítására, az étkezések folyamatosságának biztosítására, a nyugodt pihenés megteremtésére. Tornaszobával rendelkeznek, mely eszközfelszereltségében segíti a gyermekek mozgásfejlesztését. Külön fejlesztőszobával rendelkezik, mely jól felszerelt eszköztárral segíti a különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztését.
Zöldfa utcai tagóvoda	Az óvoda 1972-ben épült a Széchenyi lakótelep központjában. Barátságos, esztétikus környezetben négy csoportban fogadják a gyermekeket. Minden csoportunk rendelkezik külön tágas mosdóval és öltözővel, külön udvarrésszel. Fásított, árnyas, játékokkal jól felszerelt udvarunkban, szép környezetben a gyermekek mozgásigényét udvari mozgásos tevékenységét teljes mértékben ki tudják elégíteni. Ovi-Sport Közhasznú Alapítvány által létesített Ovi-Sport Pálya pályázat útján műfüves pálya is segíti a labdajátékok megszerettetését. Az egészség megőrzését, a panaszok kezelését és preventív módon történő megelőzését segíti az óvodánkban kialakított só-szoba.

3.Pedagógiai Programunk küldetése-filozófiája, gyermekképünk, óvodaképünk

„Tudatos nevelőmunkánkkal olyan készségek, képességek kialakítására törekszünk, amelyek alkalmazásképes tudás elsajátítását segítik, ezáltal a mindennapi életben való eligazodást."

Programunkban építünk a hazai tradicionális értékekre, ötvözve azokat a korszerű fejlődéssel. Kiemelt szerepet kap a gyermekeket megillető jog és az egyenlő hozzáférés biztosításának alapelve. Tudatos nevelőmunkánkkal olyan készségek, képességek kialakítására törekszünk, amelyek alkalmazásképes tudás elsajátítását segítik, ezáltal a mindennapi életben való eligazodást.

Az eredményes nevelés fontos feltétele a gyermekismeret, a differenciálás, az egyéni bánásmód alkalmazása. A gyermekek egyéni fejlődését akkor tudjuk eredményesen segíteni, ha magunk is fejlődünk.

Alapelveink

- A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- A gyermeket szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- A gyermekeket elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezze.
- Építünk a családi nevelésre és azt kiegészítjük az óvoda pedagógiai értékeivel.
- Törekszünk a gyermekek jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartására és megerősítésére.
- Óvodánk inkluzív szemlélettel, gyermekközpontú nevelési attitűddel, a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására törekszik, biztosítva, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben, önmagához képest fejlődjön és meglévő hátrányai csökkenjenek
- Az óvodai nevelés sajátos eszközeivel törekszünk az esélyegyenlőség biztosítására, a hozott hátrányok kompenzálására.
- A tehetséggondozást és a prevenciót kiemelt feladatként kezeljük.
- Az alkalmazott pedagógiai eszközöket, módszereket a gyermek személyiségéhez és érési üteméhez igazítjuk, ezzel segítjük a gyermekek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.
- Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.
- A környezetvédelemhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás magalapozása, fenntarthatóságára nevelés.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, nemzeti identitás erősítését, a nemzeti hagyományok átörökítését
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Gyermekkép

Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi lény és szociális személyiség egyben.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei és a környezeti hatások – beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is - együttesen határozzák meg. Óvodai nevelésünk a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára, **a mintaadást az értékes élethez,** hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, önmagához képest fejlődjön és meglévő hátrányai csökkenjenek.

Olyan gyermekeket szeretnénk, akik:

- Nyugodtak, derűsek, kiegyensúlyozottak, társaikkal szemben türelmesek, megértőek, segítőkészek.
- Tudnak nevetni, felfedezni, rácsodálkozni.
- Nyitottá, érdeklődővé válnak az új ismeretek iránt, fejlődnek készségeik, képességeik.
- Tudnak kooperálni, aktívan kapcsolódnak be a közösség életébe, megalapozódik és fejlődik szokás és normarendszerük.
- Tudnak rácsodálkozni az őket körülvevő mikro-, és makro környezet szépségeire, óvják és védik környezetüket, megalapozódik környezettudatos magatartásuk, formálódik viselkedéskultúrájuk.
- Megismerik szülőföldjük hagyományait, szokásait, kötődnek szülőföldjükhöz. Őrzik és ápolják szűkebb és tágabb környezetük népi kultúrájának értékeit.
- Jól kommunikálnak, érzelmeiket képesek verbális és nonverbális módon kifejezni.
- Megtanulják elfogadni a különbözőséget, és természetes módon, koruknak megfelelően tudnak együtt élni azzal.
- Óvodáskor végére elérik a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételeit.

Óvodakép

- Óvodánk szakmailag önálló nevelési intézmény, a családi nevelés kiegészítője a gyermek 2.5 éves korától az iskolába lépésig, **ahol helyi nevelési alapelveink és értékeink, hogy:** Gondoskodunk a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi

biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, a testi, a szociális és értelmi képességek egyéni és életkorspecifikus alakításáról.

- Kiemelt figyelmet fordítunk játékra, mely a személyiségfejlesztés legfontosabb eszköze.
- Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere, személyi, tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit, így a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskoláskorba) való átlépés pszichikus feltételei.
- Óvodánk funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció.
- Nevelőmunkánk és tárgyi környezetünk is a tevékenység központú szemlélet megerősítését támogatja, mivel ez segíti legoptimálisabban a gyermekek egészséges fejlődését, hátrányaik csökkentését, tehetségük kibontakozását.
- Óvodánkban olyan pedagógiai környezet kialakítására törekszünk, ahol a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek irányába a befogadó attitűd természetessé válik az óvoda alkalmazottai, a szülők, és a gyermekek számára egyaránt.
- Arra törekszünk, hogy a harmonikus személyiség kialakítását segítsük tiszteletben tartva a gyermeki, az emberi jogokat és az alapvető szabadságjogok védelmét.
- Biztosítjuk a nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzését, nemzeti identitás erősítését, a nemzeti hagyományok átörökítését
- Biztosítjuk a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását
- Az alkalmazott pedagógiai eszközöket, módszereket a gyermek személyiségéhez és érési üteméhez igazítjuk, ezzel segítjük a gyermekek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.

4.Az óvodai nevelésünk céljai

Célunk a 2,5-7 éves gyermekek életkori sajátosságainak és eltérő fejlődési ütemének szem előtt tartásával, a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság életben tartása és kielégítése.

A gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, személyiségük kibontakoztatásának elősegítése, spontán és tervezett, szervezett tevékenységekkel.

- Az értelmi, érzelmi, erkölcsi, az értékorientált közösségi neveléssel és a testi képes-

ségek fejlesztésével biztosítjuk a lassú átmenetet az iskolai életmódra.

- Segítjük a gyermekek környezettudatos szemléletének és magatartásának megalapozását, az egészséges életmód szemléletének kialakítását.
- Ebben meghatározó jelentőségű az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenység, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékra és a tevékenységeken keresztül az életkornak megfelelő műveltségtartalmak közvetítésére.
- Kiemelt figyelmet fordítunk a hagyományok ápolására, szűkebb és tágabb környezetük megismertetésére, a szülőföld szeretetének megalapozására.
- A tevékenységek tudatos szervezésével segítjük a személyiség kibontakozását, figyelembe véve a különbözőségeket, az eltérő képességeket, szokásokat, az érésbeli, vérmérsékleti és a családi értékrend sokféleségét.
- Kompenzáljuk a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelését, az esélyegyenlőség megteremtésével.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek felzárkóztatásához, fejlesztéséhez segítő feltételeket biztosítunk.
- Lehetőséget teremtünk a tehetséges gyermekek képességeinek kibontakoztatására.
- A nemzetiségi óvodai nevelésben részesülő gyermekek számára biztosítjuk önazonosságuk megőrzését, ápolását, erősítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- Biztosítjuk a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek önazonosságuk megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

5. Az óvodai nevelés feladataink

5.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.
A családból hozott értékekre alapozva alakítjuk a testápolás, táplálkozás, öltözködés, mozgás, pihenés, levegőzés és testedzés szokásrendszerét.
Valljuk, hogy az egészséges környezet és az egészséges életmód kölcsönhatásban van egymással, ezért a gyermekeknél fontosnak tartjuk a környezettudatos szemlélet megalapozását, a szülőknél pedig szükség szerint a szemléletformálást.
Nevelőtestületünk az egészséges környezet megteremtésével, az egészséges életritmus kialakításával és a helyes szokásrendszer megalapozásával elégíti ki a gyermekek szük-

ségleteit.

- **Óvónői feladatok**
- A gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- Napi kétszeri szervezett mozgás biztosítása (mindennapos testnevelés)
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, étkezés, öltözködés, betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- Életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges, biztonságos környezet megteremtése.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A szülővel, óvodapedagógussal, megfelelő szakemberrel együttműködve speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki, értelmi nevelési feladatok ellátása.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteli légkör megteremtése.
- A gyermek szükségleteinek kielégítése a nap egész folyamán (pl. folyadék).
- A szokás- és szabályrendszer kialakítása.
- A szokás és szabályrendszer betartásának figyelemmel kísérése, a gyermek egyéni fejlődéséhez viszonyított reális értékelése.
- Az eredményes gondozás érdekében a családdal való hatékony együttműködés.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott életritmus kialakítása. Rugalmas napirend és heti rend biztosítása.
- A szervezet ellenálló képességének rendszeres edzése (levegőzés, napfürdőzés-só-szoba).
- Téli időszakban használható mozgásos fejlesztő eszközök és játékok biztosítása a szabadban.
- A környezet tisztántartására, a környezet rendjének óvására való igény kialakítása, modellkövető magatartás tanúsítása.
- Az óvodai, a családi életmód és életritmus egymáshoz közelítése, összehangolása.
- Helyes táplálkozási szokások kialakítása (önkiszolgálás).
- A modellkövető magatartás az energia és a víztakarékosságra.
- A balesetek megelőzése érdekében mindazon eszközök biztonságossá tétele, illetve távoltartása, melyek balesetet okozhatnak.
- Óvónő-dajka összehangolt tevékenysége.

Dajkai faladatok

Az egészséges életmód alakítása során az óvónői feladatok folyamatos segítése.
A gondozási feladatokban szükség szerinti segítségnyújtás, felügyelet.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Szükségleteit képes késleltetni és önállóan kielégíteni.
- A tisztálkodási eszközre vigyáz, tisztán tartja, használat után a helyére teszi.
- WC-használat és egyéb szennyező tevékenység végzése után szappannal kezet mos, kezét szárazra törli.
- Önállóan öltözik, vetkőzik, az adott hőmérsékleti viszonyoknak megfelelően.
- Ruháját igyekszik összehajtva a helyére tenni.
- Képes önállóan eldönteni, miből mennyit fog elfogyasztani.
- Kulturáltan étkezik, helyesen használja az evőeszközöket.
- Szívesen fogyaszt zöldféléket, gyümölcsöket, magvakat.
- Vigyáz környezete rendjére és tisztaságára.
- Ismeri a szelektív hulladékgyűjtés miértjét és mikéntjét.
- Igényévé vált a rendezettség, tisztaság, ápoltság.
- Szívesen mozog a szabadban minden évszakban.
- Életkorának megfelelően edzett.
- Ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat.

5.1.1.Egészségfejlesztési programunk

Az óvodai egészségfejlesztés célját a **20/2012. (VIII.31.) EMMI** rendelet 128. § határozza meg, mely szerint:

(1)A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

(2) A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési- oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

(3) A nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek egészséghez, biztonsághoz való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra.

Az egészségnevelésnek hozzá kell járulnia ahhoz, hogy a gyermekek az egészséges életvitelhez megfelelő ösztönzést kapjanak, egészséges életstílusokkal és életmodellekkel ismertessük meg, gondozzuk lelki (érzelmi, akarati, értelmi) képességeiket és az arra irányuló gyakorlati készségeiket, hogy helyes életviteli szokásaik kialakuljanak.

Az egészségfejlesztés, egészségnevelés témakörei:

- Egészséges táplálkozás, egészséges életvitel
- Gyermekbetegségek, védőoltások
- Fogápolás, szájhigiénia
- Személyi higiéné
- Családi élet és kapcsolat
- Mindennapos testnevelés, mozgás
- Rendszeres orvosi szűrővizsgálatok
- A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- A bántalmazás és erőszak megelőzése

- Egészségvédelmi előadások, tájékoztatás a szülőknek
- Egészségvédelmi programok.
- Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás
- Személyi és tárgyi környezetünkkel elő tudjuk segíteni azoknak a pozitív magatartásoknak és szokásoknak a kialakítását, melyek az egészség megőrzését biztosítják, vagy az egészségi állapotot javítják.

Egészségnevelési feladatok

Az óvodai nevelés során segítjük az egészséges életmódra nevelést, az egészséges életvitel igényének alakítását, a gyermek testi fejlődését, az egészséget károsító magatartás visszaszorítását. Ezeket figyelembe véve az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület.

A családból hozott értékekre alapozva alakítjuk a testápolás, táplálkozás, öltözködés, mozgás, pihenés, levegőzés és testedzés szokásrendszerét.

Valljuk, hogy az egészséges környezet és az egészséges életmód kölcsönhatásban van egymással, ezért a gyermekeknél fontosnak tartjuk a környezettudatos szemlélet megalapozását, a szülőknél pedig szükség szerint a szemléletformálást.

Nevelőtestületünk az egészséges környezet megteremtésével, az egészséges életritmus kialakításával és a helyes szokásrendszer megalapozásával elégíti ki a gyermekek szükségleteit.

Az egészségfejlesztés területei és óvónői feladatok

- A gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- Napi kétszeri szervezett mozgás biztosítása (mindennapos testnevelés)
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- Életkori sajátosságok és egyéni képességek figyelembevétele
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, étkezés, öltözködés, betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges, biztonságos és balesetmentes környezet biztosítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás a fenntarthatóság szemléletének megalapozása.
- A szülővel, óvodapedagógussal, megfelelő szakemberrel együttműködve speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki, értelmi nevelési feladatok ellátása.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteli légkör megteremtése.
- A gyermek szükségleteinek kielégítése a nap egész folyamán (pl. folyadék).
- A szokás- és szabályrendszer kialakítása.
- A szokás és szabályrendszer betartásának figyelemmel kísérése, a gyermek egyéni fejlődéséhez viszonyított reális értékelése.
- Az eredményes gondozás érdekében a családdal való hatékony együttműködés.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott életritmus kialakítása. Rugalmas napirend és heti rend biztosítása.

- A szervezet ellenálló képességének rendszeres edzése (levegőzés, napfürdőzés, só-szoba).
- Téli időszakban használható mozgásos fejlesztő eszközök és játékok biztosítása a szabadban.
- A környezet tisztántartására, a környezet rendjének óvására való igény kialakítása, modellkövető magatartás tanúsítása.
- Az óvodai, a családi életmód és életritmus egymáshoz közelítése, összehangolása.
- Helyes táplálkozási szokások kialakítása
- Étkezéshez szükséges előkészületek a HACCP betartásával (dajka nénik, óvodapedagógusok). Gyermekekkel közösen végzett előkészületek (naposi munka).
- Ételek megnevezése, új ételek megkóstolása, megkedveltetése, új ízek megszerettetése.
- Gyümölcsök, zöldségfélék, ásványokban gazdag növényi magvak megismerése, rendszeres fogyasztása. Zöldség és gyümölcsnapok hetente a csoportokban a szülők segítségével.
- Különleges étrend (diéta) biztosítása (Kalocsai Közétkeztetési Intézmény);
- A különleges étrendet, diétát igazoló szakorvosi vélemény dokumentálása
- Óvodai napirendünk biztosítja a folyamatosságot, ugyanakkor rugalmas is. A napirend egyes tevékenységei biztosítják a gyermekek számára a tevékenység és a pihenés lehetőségét.
- Törekszünk a kiegyensúlyozott társas kapcsolatok kiépítésére és megőrzésére, az antiszociális viselkedésmódokat igyekszünk megelőzni (düh, harag, agresszió). A felmerülő konfliktushelyzetek kezelésében megegyezéses megoldásra törekszünk.
- Elősegítjük a családi életre nevelést, beszélgetőkörökben és egyéb lehetőségeket kihasználva beszélgetünk a családi munkamegosztás fontosságáról, az apai és anyai hivatásról.
- Az egészség megvédéséhez szükséges tevékenységeket (helyes táplálkozás, testedzés, személyi és környezeti higiénia fontossága) megismertetjük gyermekeinkkel.
- Modell értékű felnőtt viselkedési minta nyújtása, egészségpropaganda a szülők körében, az egészségesebb választására való törekvés képességének fejlesztése (egészségügyi ellátás időben történő igénybevétele, szűrővizsgálatokra történő mozgósítás, dohányzás, drog, alkoholizmus elleni propaganda, a szív védelme, az egészséges táplálkozásra való figyelem felhívás, stb …).
- Egészséges életmóddal kapcsolatos programok megvalósítása óvodásainknak (Egészséghét, Dohányzás elleni program, Szív kincsesláda).
- Rendszeres családlátogatás során az otthonról hozott családi értékrendszer megismerése, szülőkkel bizalomra épülő kapcsolat kiépítése.
- Gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények feltárása, megszüntetésében részvétel.
- Gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése, megszüntetése, együttműködés a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel, hatóságokkal.
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermekvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

- Szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését, konfliktus kezelési módszerek megismertetését.
- Esélyegyenlőség biztosításával a másságnak a gyermekközösség irányába történő elfogadtatása - minden gyermeket ugyanazok a jogok illetik meg, származására, nemére, nemzetiségére, vallására, testi-lelki sérüléseire tekintet nélkül!
- Óvodán belüli konfliktusok megoldása személyes példa és megfelelő mintaadással, (utánzás, azonosulás, belsővé válás), konfliktuskezelés megtanulásával.
- Amennyiben az óvodában baleset történik, az elsősegélynyújtást követően azonnal mentőt, orvost kell hívni, illetve a szülőt értesíteni kell.
- Az óvoda alapdokumentumaiban rögzíteni kell az intézményi védő, óvó előírásokat.
- Az óvodában bekövetkezett gyermekbaleseteket nyilván kell tartani.
- Az óvodának meg kell tenni a szükséges intézkedéseket a hasonló balesetek megelőzésére.
- A balesetek megelőzése érdekében mindazon eszközök biztonságossá tétele, illetve távoltartása, melyek balesetet okozhatnak.

5.2 Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága magatartásának érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyereket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteli légkör vegye körül.

Óvodánk a gyermekek nyitottságára épít, és hozzásegíti őket ahhoz, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek a hazaszeretet és a szülőföldhöz, a családhoz való kötődés alapja. Arra neveljük a gyermekeket, tudjanak rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermek és óvoda alkalmazottai, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak egymás közötti kapcsolatot a pozitív érzelmi attitűd, jellemezze. A gyermek a szóbeli közlés elemeit utánzással sajátítja el, amit az óvodapedagógushoz való érzelmi kötődés megerősít. A beszéd, a beszélgetés kapcsán a testközelség a gyermek elemi szükséglete. A beszéd által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei. A helyes és szép beszéd mélyíti érzelmeit, fejleszti esztétikai érzékét.

Óvodai nevelésünk támaszkodik a családi nevelésre, a család és óvoda szoros együttműködésére törekszik. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük az intervenciós gyakorlatot.

Az óvodában az érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtéséhez az óvodai alkalmazottak empatikus, meleg, elfogadó, szeretetteljes kapcsolatot alakítsanak ki a gyermekekkel.

A gyermek „én-központúsága” alapján elsősorban önmagára képes figyelni, azonban emocionális alapon fokozatosan kifejleszthetjük azokat a mechanizmusokat, amelyek segítségével képessé válik másokkal is törődni. Neveljük a gyermekeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól (szociális érzékenység,

empátia)
A nevelésben szocializálható, de lassabban fejlődő, kiemelt figyelmet igénylő, hátrányos helyzetű, illetve a kiemelt képességű gyermekek nevelése során az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális ismeretekkel rendelkező szakembereket is bevonunk a nevelési folyamatba.
Közös élményeken alapuló, változatos tevékenységekkel elősegítjük az erkölcsi tulajdonságok fejlesztését, olyan attitűdök kibontakozását, mint az együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, önfegyelem, kitartás, szabálytudat, és kompromisszumra törekvés.
Célunk a kiegyensúlyozott, szeretetteli légkör megteremtésével az erkölcsi akarati tulajdonságok alakítása, fejlesztése. A gyermekek egyéni tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása, a közösségi normák tiszteletben tartása, különbözőség elfogadása.

Óvónői feladatok

- Szeretetteljes, családias, érzelmi biztonságot nyújtó környezet megteremtése.
- Kapcsolatteremtő, kapcsolatmegtartó képességek formálása a társas együttélés során.
- A gyermekek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatainak kialakítása társaival és az őt körülvevő felnőttekkel.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek részére speciális fejlesztő tevékenységek biztosítása, együttműködés az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültségű emberekkel, differenciálás.
- Barátságos derűs csoportlégkör alakítása és a kötődési hajlam erősítése.
- Erkölcsi, érzelmi és értékorientált tulajdonságok fejlesztése: figyelmesség, egymás segítése, kooperáció, illemtudó viselkedés, együttérzés, kitartás, nyíltság, felelősség, feladattudat, szabálykövetés.
- Nemzeti identitástudat erősítése
- Társas kapcsolatok: egymás közötti bizalom kiépítése (óvónő-gyermek, gyermek-gyermek, óvónő-óvónő, gyermek-dajka, óvónő-dajka, óvónő-szülő) között.
- A különbözőség elfogadtatása, tolerancia, segítőkészség alakítása.
- Esélyteremtés a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek számára.
- Esztétikai élmény biztosítása, a játék előtérbe helyezése.
- A csoportjában felmerülő konfliktusokat, azok okait felismeri, helyesen értelmezi, és hatékonyan kezeli. Konfliktus helyzetben a gyermekeket a konfliktusok kompromisszumos megoldására törekszik.
- Az ünnepekkel, rendezvényekkel, a néphagyományok felelevenítésével az élményforrás biztosítása a gyermekek számára, megőrizve a szokásokat, hagyományokat. A természet szépségeinek megláttatása, a természetben való játék öröme, a mozgás szabadsága, a mozgást követő pihenés és nyugalom a legbiztosabban vezeti el a gyermeket a természet szeretetéhez.
- Boldog Óvoda program bevezetése, módszereinek alkalmazása a mindennapok során.

Dajkai feladatok
Segítse a fenti óvónői feladatok ellátását. Személyes példaadásával, jelenlétével járuljon hozzá az érzelmi biztonságot nyújtó, családias légkör megteremtéséhez.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Ragaszkodik óvodájához, társaihoz, a csoportban dolgozó felnőttekhez.

Igényévé válik a helyes viselkedés, a szabályok betartása és társaival való be-tartatása.
Bátran és kulturáltan mondja el véleményét.
Képes figyelmesen meghallgatni társait és a felnőtteket.
Szívesen segít társainak és a felnőtteknek.
Kialakul az együttműködés képessége, kooperáció.
Érzelmein, indulatain korának megfelelően képes uralkodni.
Konfliktushelyzetben társaival próbál kompromisszumot kötni, megoldást keresni.
Érdeklődik társai iránt.
Igényévé válik a közös tevékenységekben való részvét.
Az alapvető udvariassági formákat betartja.
Megbecsüli és tiszteletben tartja az élővilágot.
Szívesen ápolja a növényeket, szeretettel gondoskodik az állatokról.
Szereti és korának megfelelő szinten védi a természetet.
Kialakul a természetbarát viselkedésforma.
Megtalálja a helyét a közösségben, s abban jól érzi magát.

5.3. Az anyanyelvi nevelés, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelés egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szereteté-re nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntar-tására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.
Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés elsődlegesen a gyermek játéka által valósul meg. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése a nevelőtevékenység egészében megjelenik.
Az óvodáskorú gyermek életkori sajátossága a kíváncsiság és a megismerési vágy. Ezekre alapozva, és a gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építve, változatos tevékenységi formákat biztosítunk, hogy további tapasztalatokat, élményeket szerezzen az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Spontán, és tervezetten szerzett tapasztalatait, ismereteit rendszerezve, bővítjük értelmi képességeit (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség), melyet komplex módon valósítunk meg. Lehetővé tesszük a különböző élethelyzetekben való gyakorlást, az életkori sajátosságoknak megfelelő cselekvéses tanulást. Ezáltal biztosítjuk a gyermeki aktivitást, a motiváltság és kíváncsiság fenntartását. A képzelet, a kreativitás fejlődését ösztönző környezetet biztosítunk.
Anyanyelvünk sokrétű, árnyalt jelrendszer, melyet a gyermek változatos tevékenység közben a felnőttekhez és társaikhoz való viszonyának fejlődése során sajátít el.
Fontos, hogy beszédkultúránk példaértékű legyen, a szülők és a gyermekek számára egyaránt. A kommunikáció szerepe ismert: gondolatokat, érzelmeket, benyomásokat közlünk, segítségével ismereteket szerzünk. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Kommunikációs nevelésünk szerves részét képezi a verbális és nonverbális képességek kialakítása és fejlesztése.
Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységek-

ben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség –fejlesztése, valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása.

Célunk a gyermekek spontán szerzett ismereteinek, tapasztalatainak rendszerezése, bővítése, értelmi képességeik fejlesztése. Kommunikációs helyzetek teremtése, a gyermekek beszédkedvének felkeltése, fenntartása, ösztönzése, szókincsének bővítése.

Óvónői feladatok

- Fogalomhasználata pontos, a 3-7 éves korosztály fejlettségéhez igazodó, példaértékű. Pedagógiai munkája során képes építeni a tanulók más forrásokból szerzett tudására
- A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése beszélő környezettel.
- A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése.
- Szókincs gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása.
- Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása.
- Egyéni különbségek-adottságok, hajlam, rátermettség, képességek felfedezése.
- Nyelvi készség (társalgási, elbeszélő, vagy összefüggő beszéd) fejlesztése.
- Kommunikációs (verbális, nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával.
- Együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén.
- A szociokulturális háttér figyelembevételére épülő differenciált készség, képességfejlesztés megvalósítása, a hátránykompenzáció elősegítése.
- A nemzetiséghez tartozó, valamint a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában.
- Élmények, játékos tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása
- Differenciált gyermeki tevékenységek tervezése, szervezése Differenciált gyermeki tevékenységek, kommunikációs helyzetek tervezése, szervezése, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése.
- Környezettudatosság, fenntarthatóság alakítása, formálása
- A környező világról szerzett tapasztalatok bővítése, rendszerezése.
- Önálló gondolkodásra nevelés, döntési képesség fejlesztése.
- Szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozása.
- Pozitív énkép, önbizalom, önfegyelem, szabálytudat, kommunikáció, együttműködés formálása.
- Munkája során érthetően és a pedagógiai céljainak megfelelően kommunikál.
- Tudatosan ösztönzi a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját.

Dajkai feladatok

Nyújtson segítséget a fenti óvónői feladatok megvalósításában. Rendelkezzen példaértékű beszédkultúrával.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Tapasztalatait, megfigyeléseit képes verbálisan kifejezni, állításait indokolni.
- Érti és használja a nonverbális jeleket.
- Különböző élethelyzetekben alkalmazza a helyes viselkedésmódot.
- Ismeri a környezetbarát fogalmat, óvja, védi, szépíti, gondozza környezetét.
- Észreveszi környezetében az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket.
- Tud szándékosan figyelni.

- Átlát egyszerű munkafolyamatokat, a munka értelmét, célját.
- Kibontakozik cselekvő- és feladatmegoldó képessége.
- Alkalmazkodik a szabályokhoz.
- Fejlődik megfigyelőképessége, tapintásos, hallási, látási érzékelése.
- Kommunikációját a pillanatnyi helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelően, természetes gesztusokkal, arcjátékkal kíséri.
- Képes nagy és finommozgását koordinálni.
- Tudja viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését irányítani, késleltetni.
- Egyéni fejlettségéhez mérten helyesen artikuláljon, érthetően és folyamatosan beszéljen.

6. Az óvodai élet megszervezésének elvei

Az óvodai élet megszervezése a törvényi előírásoknak és a partneri igényeknek megfelelően történik. A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket.

Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, élőszavas mese és közösségi játékélmény biztosításával

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A gyermekek sokoldalú fejlesztése történhet:

- megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységekkel.
- valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével.

Az óvoda nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások az óvodapedagógus jelenlétében és közreműködésével valósulnak meg.

Csoportszervezés

A helyi adottságok és lehetőségek alapján szervezünk homogén, heterogén, és részben heterogén életkorú csoportokat. Lehetőség szerint törekszünk a csoportok arányos létszám elosztására.

A csoportba sorolás szempontjai:

- életkor, nem

- a gyermekek egyéni adottságaiban mutatható főbb eltérések
- a HH és a HHH gyermekek arányos elosztása
- szülői igények
- óvodai szempontok

6.1. Napirend

Napirendünk igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. Napirendünket a folytonosság és a rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Kiemelt szerepe van a játéknak és a gondozásnak, hiszen az óvodapedagógus ezen tevékenységek közben is nevel, építi kapcsolatait a gyermekkel. Segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást, nevelést segítő-munkatársakkal. Csoportjaink napirendjét a csoportvezető páros alakítja ki a szorgalmi idő idejére (szeptember 1. - május 31.) A nyári időszakra külön napirend készül (június 1 - augusztus 31.). Napirendünket a stabilitást megtartva, rugalmasan kezeljük.

Stabil pontok

- játék időtartama
- mindennapos mozgás
- udvari játék, levegőzés
- mozgás
- étkezés
- pihenő

Napirendünkre vonatkozó időkeretek:

Időtartam	*Tevékenységek*
6^{00} - 7^{30}	Összevont gyülekezés, szabad játék Szabad játék, egyéb szabadon választott tevékenység Kötelező vagy kötetlen tevékenységek szervezése, csoportos foglalkozás (20-35 perc), - mesélés, verselés - rajzolás, festés, kézimunka, mintázás, barkácsolás - kísérletezés - ének, zene, énekes játékok, gyermektánc - mozgás
7^{30} - 12^{20}	Egyéni képességek fejlesztése, differenciált tevékenységek szervezése, Mindennapos mozgás, párhuzamos tevékenységek, Folyamatos tízórai, játékpakolás, beszélgető-kör, gyümölcsfogyasztás Tanköteles korú gyermekeknél naponta 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységek Udvari játék, levegőzés, megfigyelések, séták, óvodán kívüli tevékenységek
12^{20} 12^{45}	Készülődés az ebédhez Testápolási teendők elvégzése Ebéd Készülődés a pihenéshez
12^{45} - 14^{45}	Gondozási feladatok – mosdóhasználat, fogápolás, kézmosás Pihenés Készülődés az uzsonnához – uzsonna Mindennapos mozgás
14^{45} - 17^{30}	Gondozási feladatok elvégzése Szabad játék, egyéb szabadon választott tevékenységek Differenciált tevékenység szervezése, egyéni képességek fejlesztése Hazabocsájtás Csoport összevonás 16^{30}tól

6.2. Heti rend

Csoport	**Kötetlen tevékenységek**	**Heti alkalom**	**Tevékenységekben megvalósuló tanulás**	**Heti alkalom**
Kis	Verselés – mesélés Ének, zene, népi játék, tánc Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Külső világ tevékeny megismerése	Naponta Naponta 1 1 1	Mozgás	1

Középső	Verselés – mesélés Ének, zene, népi játék, tánc Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Külső világ tevékeny megismerése	Naponta Naponta 1 1 1 1	Mozgás	1
Nagy	Verselés – mesélés Ének, zene, népi játék, tánc Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Külső világ tevékeny megismerése	Naponta Naponta 1 1 1 1	Mozgás	1

A heti rend biztosítja, hogy a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezése, szervezése hozzájáruljon a gyermek egészséges fejlődéséhez.

A heti rend összeállításának szempontjai:

- a heti rend a napirendhez hasonlóan stabil és rugalmas pontokból áll
- a differenciált tevékenységek tervezését, szervezését úgy alakítjuk ki, hogy naponta folyamatosan legyen lehetőség azok gyakorlására a szabad játék keretein belül
- lehetőséget teremtünk intézmény specialitásaink megteremtésére, melyet egyéni érdeklődési beállítottságtól függően, óvodapedagógus vezet
- fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

Az óvodapedagógusok heti tervet, illetve több hétre szóló projekt tervet állítanak össze, amely megfelel a csoport életkorának, fejlettségi szintjének és a gyermekek érdeklődésének.

A heti tervet három szintre tervezik az óvodapedagógusok

I. szint: SNI, BTMN, 3H
II. szint: standarthoz közelítő – átlagos
III. szint: tehetséges

6.3. Az óvodai nevelés tervező dokumentumai

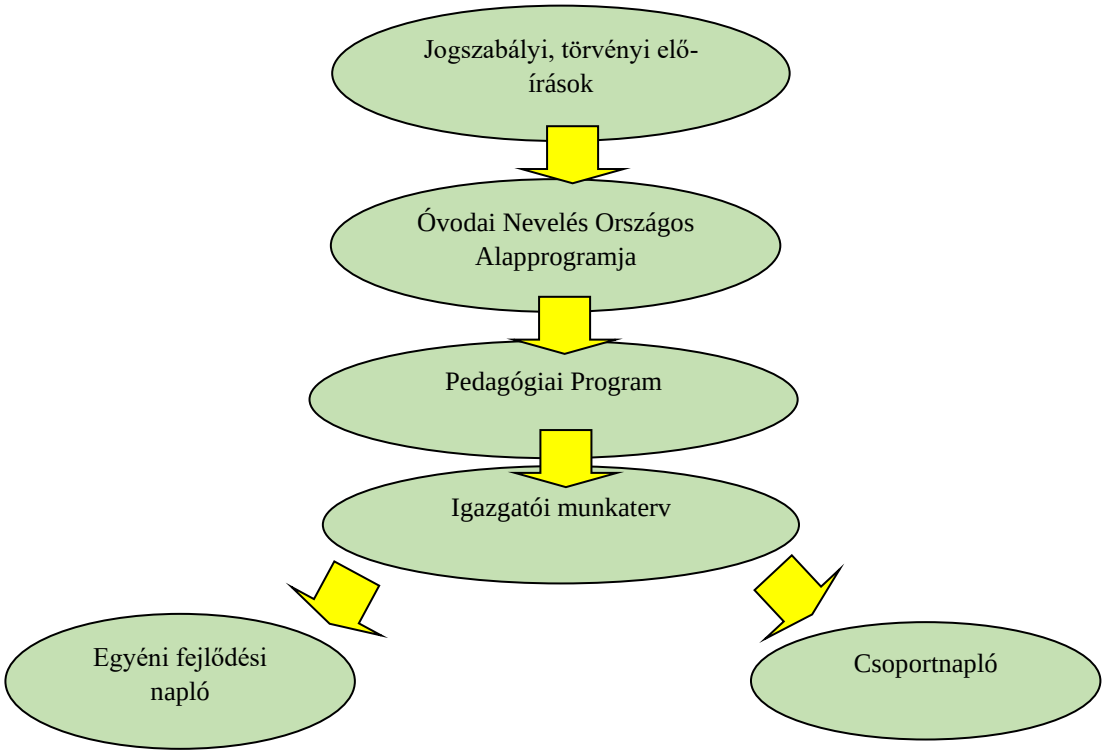

6.3.1. Csoportnapló

Tervezés	**Megvalósulás folyamata**
Befogadási terv	szeptember 1-től folyamatos. *Tartalmazza azokat a módszereket, eljárásokat, mellyel érzelmi biztonságot, elfogadó légkört biztosítunk az érkező gyermekek számára. Befejeződése után értékeljük a megvalósulást*
Visszaszoktatási terv	szeptember 1-30-ig., a 2. és a 3. nevelési évben levő (szintfelmérés, fejlesztendő területek kiemelése) *gyermekek számára készül. Az általános nevelési célok figyelembevételével, a csoport fejlettségéhez igazodó feladatokat határoz meg.*
Nevelési terv	*Az óvodai nevelés október 01- május 31-ig terjedő időszakra részletes terv készül:* *Tartalmazza:* • *Intézményünk kiemelt feladatait* • *Tagóvodánk sajátos arculatából és az intézkedési terveinkből adódó kiemelt feladatokat* • *A „jó gyakorlatok” megnevezését* • *Az óvodai nevelés feladatait* **Nevelési terv értékelése**: I. félévben január 31-ig. II. félévben máj.31-ig.

	Nyári terv: június 01 - aug. 31-ig egy terv, *rögzíti az óvodai nevelés feladatait,* mely az egész óvodára vonatkozik. **A nevelési feladatok területei** • az egészséges életmód alakítása • az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés • az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása • játék • munka jellegű tevékenységek. A nevelési terv célkitűzéseinek megvalósulását évente (kétszer) értékeljük (I. félévben január 31-ig, II. félévben május 31-ig, majd aug.31. a nyári élet értékelése). A társas kapcsolatok alakulását évente kétszer szociometriai méréssel követjük a 2. és 3. nevelési évben. Az 1. nevelési évben tavasszal készítünk szociometriai mérést.
Heti ütemterv	*Tartalmazza a fejlődést elősegítő tartalmak célját, feladatát, módszereit, eszközeit, differenciálási (I. II. III. szint) lehetőségek tervét.* - vegyes életkorú csoportokban (életkoronkénti tervezés) differenciált tervezés – játéklehetőségek tervezése – nemzetiségi nevelés feladatainak tervezése – a ”Jó gyakorlatok” feladatainak jelölése – projekttervek – egészségfejlesztési feladatok tervezése
Nemzetiségi feladatok éves tervezése, a Nemzetiségi óvodai nevelés alapelveinek figyelembevételével történik a kijelölt csoportokban. **Év végén** az óvodapedagógusok **összegző értékelés**t készítenek a meghatározott nevelési területek alapján. Az összegzett tapasztalatokra, valamint az éves mérési eredményekre épül a következő év nevelési – fejlesztési terve.	

6.3.2. Egyéni fejlődési napló

Célja	A gyermekek fejlődésének nyomon követése (ovikréta rendszerben)
Tartalma	a gyermek anamnézise az igény szerinti családlátogatás tapasztalatai a befogadás folyamatát, befogadást követő értékelést a gyermek egyéni fejlődésének mutatói évente 2 alkalommal (szociális, kommunikáció, motorikus, kognitív és önállóság) a gyermek fejlődését segítő, egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési terveket a Szakértői Bizottság vagy a Pedagógiai Szakszolgálat vizsgálatának dokumentumait a szülők tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket a gyermekek fejlettségi szintjére vonatkozó megállapításokat, az elért eredményeket

	éves szöveges értékelések (szociális, kommunikáció, motorikus, kognitív és önállóság) évente legalább kettő gyermekproduktum (emberrajz)

A gyermek fejlettségi szintjét
- gyermeki tevékenységek megfigyelésével
- mérési-értékelési rendszer alkalmazásával
- gyermeki produktumok elemzésével értékeljük.

Erre épül a gyermekek egyéni szükségleteihez igazodó fejlesztési terv, mely egyéni bánásmód alkalmazásával biztosítja a differenciált fejlődés lehetőségét.
Átlaghoz közelítő gyermek számára 1 alkalommal, kiemelt figyelmet igénylő gyermek számára *havonta* készül fejlesztési terv és reflexió: SNI, BTMN, tehetség, HH, HHH)
A felismert fejlődési nehézségek fejlesztéséhez szakember segítségét kérjük (logopédus, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus).

Mérés-értékelés

DIFER diagnosztikai fejlődésvizsgáló rendszer rövid változatának elvégzése az adott nevelési évben 2 alkalommal történik: szeptember 15-ig, illetve félévkor, január 10-ig 5. életévet betöltött gyermekeknél 1. mérési alkalom szükséges megvalósulása és kiértékelése szeptember végéig, a 2. vizsgálat elvégzése január végéig szükséges.

7. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

7.1. Játék

Játék, a gyermekek természetes, semmi mással nem helyettesíthető tevékenységi formája. Önkéntes, örömmel végzett tevékenység. A játék, a gyermek alapvető tevékenységi formája, lehetőséget ad a kreatív ötletek szabad kipróbálására. A játék az óvodás gyermek személyiségének tükröződése, s fejlesztésének leghatékonyabb eszköze is egyben.
A gyermeki személyiség fejlesztésének legfontosabb, elsődleges színtere. A tanulás, a készség és képességfejlesztés leghatékonyabb módja, a gyermek elemi pszichikus szükséglete.

Célunk:	A játéktevékenység minél gazdagabb feltételeinek biztosítása, pedagógiai szakértelemmel történő támogatása. Biztosítjuk a kisgyermek személyiségének sokoldalú és harmonikus fejlődésének lehetőségeit. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé. A szabad játék, mint örömforrás erősítse a gyermekek pszichikumát, kreativitását, adjon hosszantartó, zavartalan élményt, járuljon hozzá a kiegyensúlyozott, boldog óvodáskor megéléséhez. SNI, BTMN, HH, HHH, a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeik számára a szabad játék biztosítása legyen a szocializáció elsődleges színtere
Az óvodai játék formái • szabad / spontán	*Szabadjáték:* Önként vállalt, örömteli, vágykielégítő tevékenység, melynek célja maga a játék. Élmények, tapasztalatok, belső feszültségek, vágyak tükröződnek, érzelmek, indulatok

játék • kezdeményezett /ajánlott játék	irányítják. A gyermek szabad elhatározásából születik és abban is ér véget. *Kezdeményezett játék:* a játékban az óvodapedagógus szerepe dominál, melynek célja • a játék maga, melyben az interaktivitás dominál a gyermek és pedagógus részéről (irányítás, téma, szabadság), nem a végeredmény, hanem maga a játszás, a közösen alakított játékfolyam a fontos • tanulás: az óvodapedagógus részéről tanulási cél, pedagógiai szándék fogalmazódik meg, jellege a szervezett tanulás jegyeit hordozza • fejlesztés: Eltérő fejlődési ütemű gyermekek részére kezdeményezett képességfejlesztő játékok, melyek tartalmukkal, struktúrájukkal, szabályaikkal hatnak gyermekre az óvodapedagógus, fejlesztő pedagógus irányításával.
Gyakorló / funkcionális játék	fejlődik nagymozgása, finommotorikája, mozgáskoordinációja, térészlelése, tapintásos érzékelése, verbális készsége.
Szerephangsúlyos játékok *Szimbolikus szerepjáték*	alakul szocializációs készsége, kommunikációja, erkölcsi, akarati tulajdonságai, kognitív képességei.
Konstruáló építő játék	alakul szem-kéz koordinációja, finommotorikája, térészlelése, alak-és formaállandósága, rész és egész viszonyának észlelése, képzelete, kreativitása, vizuális memóriája.
Szerephangsúlyos játékok Szabályjáték	fejlődnek kognitív képességei, formálódnak akarati tulajdonságai, szocializációs készsége.
Bábjáték	kiemelt szerepe van a személyiség fejlődésében, a bábok mögé bújva lehetőség van az önmegvalósításra, fejlődik verbalitásuk
Dramatizálás	a feleleventett élmények során fejlődik emlékezetük, kreativitásuk. Játék közben gazdagodik szervezőkészségük, alkalmazkodó készségük, önértékelésük és önismeretük is. alakul testsémájuk, mozgáskoordinációjuk, percepciójuk
Drámajáték	játékbátorság, kreatív, dramatikus képességek fejlesztése csapatépítés, közösségi érzelmek, empátia, bizalom fejlesztése
Barkácsolás	mindig a játék igényéből indul ki és kötetlen. „Mindenből lehet valamit csinálni” szemlélet kialakítására törekvés. Újrahasznosítás lehetőségének felfedezése, kihasználása Manipulációs készség, finommotorika fejlődése Fejlődik kreativitásuk, alakulnak társas kapcsolataik Sok új technika és munkaforma megismerése
Gyermeki játék pedagógiai támogatásának elvei	• a szabad játék előtérbe helyezése, • a gyermek elképzeléseinek ösztönzése. • élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozásának segítése, az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenységével. • gyermek érdeklődésére épített „itt és most” érzés biztosítása a spontaneitás érdekében.

	• szükség és igény szerinti együtt játszás, támogató, serkentő, ösztönző magatartás, indirekt reakció alkalmazása. • egyéni és közös élmények előhívása. • az óvodapedagógus jelenléte, ezáltal a gyermekek közötti játékkapcsolatok alakulásának segítése.
Óvodapedagógusi feladatok	• Megfelelő csoportlégkör, hely, idő, egyszerű és alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagok, eszközök és élményszerzési lehetőség biztosítása. • A játék folyamatában az óvodapedagógus jelenlétével biztosítja az indirekt irányítást. A gyerekek szabad játékához és különböző tevékenységeihez nyugodt kommunikációs teret, ehhez kedvező feltételeket alakít ki. • A szabad játékban biztosítani kell az óvodapedagógus utánozható mintáját, mely lehetővé teszi a gyermekek közötti játékkapcsolat kialakulását • Az óvodapedagógus a játék folyamatában bevonható társ, segítő, kezdeményező mintát kell, hogy mutasson • Az óvónői kreativitásra, tapasztalatára építve a játékeszközök folyamatos fejlesztése • Jó napirend kialakításával biztosítja a szabad játék érvényesülését, hosszantartó, zavartalan játékidőt és a gyermekek számára a fejlettségüknek megfelelő játékeszközöket, a megfelelő csoportlégkört. • A gyermek megismerése játékon keresztül. • Sokszínű tapasztalatszerzési lehetőség és élményforrás biztosítása. • A játékok a gyermekek által jól látható és elérhető helyen történő elhelyezése. • A gyermeki fantáziát segítő anyagok, eszköz élményszerző lehetőségek álljanak a gyermekek rendelkezésére. • Az óvodapedagógus a gyermekek játékát segíti, ötleteket ad, lehetőséget teremt a csoportszoba átrendezéséhez/kuckók kialakítása /. /K/ • Évszakok nyújtotta játék lehetőségek biztosítása. • Környezeti attitűdök alakítása, a zöld tartalmak megjelenítése, közvetítése, tudatosítása, azaz a fenntarthatóság szempontjából fontos kompetenciák fejlesztése. • Környezettudatos-természetbarát magatartás megalapozásának segítése. Közös barkácsolással hulladék anyagokból játékok készítése, ezzel segítve az elmélyült játéktevékenység kibontakozását, a környezettudatos magatartás formálását. /K • Közös barkácsolással hulladék anyagokból játékok készítése, ezzel segítve az elmélyült játéktevékenység kibontakozását, a környezettudatos magatartás formálását. /K • Udvari játéktevékenység szervezése. • Csoportszobai játék udvari folytatásának biztosítása. • Szülői szemléletformálás, ötletadás. • Az egyének és játszócsoportok játékának és játék elképze-

	lésének támogatása. • Az SNI, BTMN, HH, HHH, a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek személyiségének differenciált fejlesztése játéktevékenységen keresztül, fejlettségtől függő, fokozódó komplexitású játékok megtanításával, megszerettetésével
Dajkai feladatok	A szabadjáték ideje alatt jelenlétével támogassa az óvónő munkáját, a nyugodt légkör megteremtését. Kapcsolódjon be az aktuális gondozási és szervezési feladatokba.
A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	
• Örömmel, önfeledten játszik. • Képes egyéni ötlet vagy élmény alapján építeni, konstruálni. • Társaival együttműködik a játék érdekében. • Képesek a szabályok, normák elfogadására, betartására, önálló szabályozására • Képes élményei eljátszására. • Képes szerepvállalásra és a szerepek elosztására. • Képes szerepjátékok megszervezésére és az ahhoz szükséges játékszerek kiválasztására. • Szabályjáték során betartja a szabályokat. • Betartja a társas viselkedés elemi szabályait. Ismerik és alkalmazzák az udvarias magatartás formáit a játék során. • Lemond egy-egy kedves játékszerről, átadja társának. • A játéktémát megszakítás után is folytatja. • Játékában elmélyült, kitartó. • Képes egyszerű játékok elkészítésére, amit fel is használ későbbi játékában. • Problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekszik. • Egészséges versenyszellemben tevékenykedik.	

7.2. Verselés, mesélés

A vers, a mese az anyanyelven keresztül jut el gyermekhez, fejleszti, gazdagítja, élményhez juttatja. Az irodalmi nevelés örömforrás, mely élményt nyújt, segíti a világ megismerését és az emberi kapcsolatok sokféleségére tanít. Segíti a gyermekeket belső-indulataik levezetésében, megmozgatja fantáziájukat, beleélő képességüket, képi gondolkodásukat. A gyermek saját vers- és mesealkotása annak mozgással és ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. A mindennapos verselés, mesélés, mondókázás hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan eleme. Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. Így válik az irodalmi nevelés a világ megismerésén túl, a világ befogadásának eszközévé is. A jó irodalmi értékkel bíró gyermekvers összekapcsolja a szavakat, mozdulatokat és érzelmeket, ritmusuk, hangzásuk, hangulatuk érzelmi élményeket közvetít.

A gyakori mondókázás, a mindennapos mesélés, az éneklés, a hagyományápoló tevékenységek, a néptánc gyakorlása által a gyermek intenzívebben részesül az anyanyelv élményében. A jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó párbeszédes mondókák, dramatikus népi játékok a közösségi kapcsolatok erősítéséhez is hozzájárulnak. A nyelv szépségének kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel az anyanyelvi készségei, képességei fejlődnek.	
Cél	A mese, vers, megszerettetésével a gyermek értelmi, érzelmi, erkölcsi és értékorientált fejlődésének elősegítése, anyanyelvi kultúrájának emelése, pozitív személyiség jegyeinek megalapozása. A kidolgozott „Jó gyakorlatainkkal" az esélyteremtés, a hátránycsökkentés, illetve a tehetséggondozás megvalósítása minél szélesebb körben.
Óvónői feladatok	• Irodalmi anyag igényes összeállítása a gyermek életkori sajátosságainak megfelelően, a gyermek eredendő kíváncsiságára, megismerési vágyára • A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére. • a tervezés során folyamatos, komplex jellegű „tanulás", az adott tevékenységi formán keresztül, figyelve a gyermeki választás lehetőségére (differenciálás, öndifferenciálás); valós, életszerű helyzetek, tevékenységek figyelembevételével (érzelmi, akarati megnyilvánulások, konfliktuskezelések alakítása) • Anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelésével az ősi források felhasználásával a régi értékek és hagyományok közvetítése, az identitástudat megalapozása (A gyermek nyelvi képességeinek egyénre szabott differenciált fejlesztése meghitt hely és hangulat teremtése a meséléshez.) • Az irodalmi művek átéléséhez, befogadásához megfelelő tér, idő, hangulat biztosítása. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakításával segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására. • Színházi és bábszínházi gyermekelőadások megszervezése. • Bábozás és dramatizálás feltételeinek megteremtése. Az emlékek, élmények kijátszásához, továbbéléséhez, szorongásuk feloldásához, továbbá a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatainak és a megfelelő viselkedésformák feltárása érdekében felhasználjuk a bábozás, dramatizálás, drámajáték eszközeit és annak lehetőségét biztosítjuk a gyermekek számára a napi tevékenységek során. • Belső képalakítással, képzeletfejlesztéssel az olvasóvá válás elősegítése. • Kommunikációs helyzetekkel az illemszabályok betartására ösztönzés. • Szülők támogatása és biztatása az élőszóban történő mesélés varázsának fontosságáról és hatásáról. Segítségnyújtás a szülőknek az igényes gyermekirodalom kiválasztásához.

	• Gyermekkönyvtár látogatások szervezése • Tehetséggondozás (házi és területi mesemondó napok, „Szép versekkel környezetünkért” versmondó nap, anyanyelvi tehetségműhely, Tehetségnapon, Jótékonysági Gálaműsoron való bemutatkozások, szereplések).

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Intellektuális érzelmek, azaz a tudás örömének átélése
- Erkölcsi-szociális érzelmek alakulása (belső értékek megismerése, átérzése: jószívű, segítőkész, kedves)
- Esztétikai érzelmek fejlődése: rácsodálkozás, gyönyörködtető egy virág, egy dallam, egy ritmus, egy kép (az igazi értékek iránti fogékonyság megalapozása)
- Szívesen és örömmel hallgat és mond mondókát, verset, mesét.
- Szívesen bábozik, dramatizál.
- Várja, igényli a mesehallgatást, van kedvenc meséje.
- Képes kitartóan figyelni, mesét hallgatni.
- Emlékezetében megtartja az egyszerűbb mesefordulatokat.
- Képes a folytatásos mese szálait felidézni, epizódjait összekötni.
- Vigyáz a könyvekre, igényli azok nézegetését.
- A mesékben gyakran előforduló kifejezéseket beépíti az aktív szókincsébe, azonosul a pozitív és negatív mesehősökkel.
- Képes meséket, történeteket alkotni, elkezdett történetet, fantázia segítségével folytatni.
- Irodalmi téren jelentkező tehetségét örömmel megmutatja társainak.

7.3. Ének, zene, népi játék, tánc

A gyermek fejlődése érzelmi alapú élményekre épül, amelyek elsősorban a személyesen rá irányuló gesztusokból állnak össze. E szükséglet mentén alakultak ki az ölbeli gyermek játékai, amelyek segítenek megismerni és megnevezni testrészeit, és megértse egyes mozgásformák lehetőségeit.

Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc a mozgás, az anyanyelv területét egyaránt felöleli. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. Szinte minden ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, amelyet megismertethetünk a gyermekekkel. Kalocsa és környéke gazdag forrása a népi játékoknak, táncoknak, mondókáknak. Közvetlen környezetünk tánc és zenei hagyományainak megismerése élményszerűen erősíti a szülőföldhöz való kötődést a hazaszeretet megalapozását, elmélyítését. A népi gyermektánc megismerésének célja, hogy a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődés elmélyüljön a gyermekekben.

Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. A ritmus és a mozgás együtt, a dallamot is hordozó ének-zene a gyermekeknek örömélményt jelent. Az óvodai zenei fejlesztés legalapvetőbb momentuma a metrumérzék fejlesztése. (egyenletes lüktetés); (pl. az egyensúlyérzék fejlesztése is ezáltal történik, amely kisiskolás korra lezárul, és későbbi életkorban rendkívüli többletmunkával csak kismértékben fejleszthető; Tamásiné, 2015.)

Az éneklés, a zenélés, a népi játékok, a néptánc, ölbeli játékok felkeltik a gyermekek

zenei érdeklődését, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. A mondókák, népi játékok, népdalok kortárs művészeti alkotások hozzátartoznak mindennapjainkhoz. A népdalok éneklése, hallgatása a gyermektáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. A zenei nevelés az óvodai élet egészét átszövi.	
Célunk	Zene iránti nyitottság művészi értékekre való fogékonyság, az igényes zene befogadására és zenei kreativitásra való képesség megalapozása, a gyermekben. Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc iránti érdeklődés felkeltése néphagyományaink közvetítésével, *a* közös játék, tánc, közös éneklés örömének megéreztetése, szülőföldhöz való kötődésük megalapozása.
Óvónői feladatok	• A zenei anyanyelv, a zenei alapfogalmak megismerése, zenei készségek fejlesztése. • A gyermek hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének fejlesztése. • A felhasznált zenei anyagokat igényesen, életkornak megfelelően válogatása. • A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, • jeles – ünnepekhez fűződik. • A népi hagyományok zenei értékeinek megismerése a népi játékokon keresztül (énekes-táncos játékok, szembekötősdi, párcserélő, leánykérő, lakodalmas, vásáros, fogyó-gyarapodó, bújócskák stb.). • Fejlesztjük a gyermekek nyelvi képességét, mondókákkal, gyermekdalokkal, zenei képességet fejlesztő játékokkal. • Fejlesztjük a gyermekek improvizatív készségét. • Teret, lehetőséget biztosítunk a gyermekek zenei önkifejezésének, arra törekszünk, hogy az éneklés, a zenélés a mindennapi tevékenységek részévé váljon. • Megismertetjük Kalocsa és környékének népzenei hagyományait, a népi hangszereket, a jeles napokhoz fűződő mondókákat, dalokat, gyermektáncokat. • Népdalokkal, a gyermektáncok kezdő lépéseinek megalapozásával, a népzenével, az énekes népszokásokkal kialakítjuk a hazaszeretet iránti fogékonyságot, a szülőföld iránti szeretet. • Törekszünk a zenehallgatás anyagának folyamatos bővítésére, a gyermekek zenei ízlésének fejlesztésére. • Igényes zenei anyagok gyűjtésével és forrás megjelölésével, bemutatásával elősegítjük a családok zenei ízlésvilágának formálását. (digitális eszközök) • A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is. • Törekszünk a gyermekeket zenei élményhez juttatni, kánon, többszólamú énekléssel, hangszerjátékkal.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Örömmel, szívesen játszik dalos játékokat, akár egyedül is.
- Segítséggel változatos térformákat alakít.
- Megismeri a néptánc, népi gyermekjátékok alapozó lépéseit, jellegzetességeit, stílusát.
- Képes egyszerűbb táncmozdulatokra, társaival összehangolva azokat.
- Mozgása esztétikus és ritmuskövető.
- Képes egyszerű dallam és ritmus visszaadására.
- Ismer gyermekhangszereket, népi hangszereket, néhányat biztonságosan, rendeltetésszerűen használ.
- Érzi az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Tud ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is tud énekelni.
- Ismeri a zenei fogalompárokat.
- Élvezettel hallgatja a zenét.
- Képesek a szavakat megfelelően artikulálva improvizálni.
- Felismerik néhány hangszer hangját.
- Felismeri az őt körülvevő természeti és társadalmi környezet hangjait, természetes élethelyzetben és digitális eszközökről

7.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A gyermekek az őket körülvevő környezetükből érő spontán ingerek és a közös tevékenységek hatására egyaránt fejlődnek, tapasztalatokkal gazdagodnak. A változatos téma, eszköz, érdekes egymással kombinálható technikák örömtelivé, vonzóvá teszik ezt a folyamatot. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. Ezen tevékenységek a gyermek egyéni fejlettségéhez és képességéhez igazodva segítik a képi- plasztikai kifejezőképesség, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességének alakulását, a gyermek élmény- és fantáziavilágának gazdagodását és annak képi formában történő kifejezését. Az örömmel végzett munka, ismétlésre serkenti a gyermeket, ezáltal fejlődik kézügyessége, kifejező készsége. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek felismerésére.

Az esztétikai-művészeti kifejezőkészség magában foglalja helyi kulturális örökséggel való találkozást. Ebben az életkorban már fontos szerepet tölt be a képzőművészeti alkotások nézegetése és a múzeumlátogatás. Nemzeti értékeink örökítése érdekében megismertetjük óvodásainkat Kalocsa és környéke gazdag népművészetével, hagyományőrző technikáival, népi játékok készítésével, (szín- formavilág, eszközök), valamint a korszerű vizuális technikákkal.

A néphagyományőrző technikák megismertetésével, alkalmazásával a szülőföldhöz való kötődést (érzését) erősítjük. A népművészet, néphagyomány, kézművesség a gyermekek számára olyan tevékenységekben jelenik meg, amelyekből erkölcsi, életmódbeli, esztétikai természetű ismereteket sajátít el. A tevékenység és ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az örömkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

<table>
<tr><td colspan="2">A kommunikációs eszközök megjelennek a kézi munkához kapcsolódó folyamatos beszélgetéseken. A manuális tevékenység során új verbális fogalmakkal ismerkednek meg. A műalkotásokkal történő találkozások során is beszéddel fejezzük ki érzéseinket, gondolatainkat.
Ezen tevékenységek egyéni fejlettségük és képességükhöz igazodva segítik:
• képi, plasztikai kifejezőképesség, komponáló-térbeli tájékozódó- és rendezőképesség alakulását
• gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi formában történő kifejezését.
• gazdagítja esztétikai érzékenységüket, kialakítja igényességüket, tér, forma és színképzetüket, térbeli tájékozottságukat
• környezetük esztétikai alakítását
• kommunikációjuk fejlődését, szókincsük gyarapodását</td></tr>
<tr><td>Célunk</td><td>A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezéséhez a lehetőségek biztosítása. Esztétikai érzékük, szép iránti fogékonyságuk alakítása. Ismerkedjenek meg a néphagyományőrző technikák alkalmazásával, Kalocsa és környéke díszítő művészetével, népi játékok készítésével. A helyes ceruzafogás elsajátíttatása. A környezettudatos szemlélet épüljön be a vizuális tevékenységeikbe.</td></tr>
<tr><td>• Óvónői feladatok</td><td>• Lehetőséget biztosítunk a hagyományos óvodai ábrázolás eszközei mellett a régi gyermekkor játékkészítő és népi kismesterséget őrző technikák megismerésére (pingálás, hímzés, korongozás, kosárfonás, szövés, fonás, körmöcskézés).
• Kiemelt figyelmet fordítunk a tehetséges gyermekek továbbfejlesztésére, valamint a hátrányos helyzetűek felzárkóztatására, egyéni képességek kibontakoztatására.
• Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termések felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.
• Megismertetjük a gyermekekkel a különböző természetes anyagokat (háncs, kóc, gyékény, vessző, nád, sás, szalma, kukoricaszár, mákgubó).
• Figyelmet fordítunk a különböző eszközök biztonságos használatára.
• Ösztönözzük őket esztétikus ajándékkészítésre (pl.: festés, pingálás, varrás, origamizás).
• Gazdagítjuk élmény- és fantáziavilágukat, hazánk és nemzetiségek művészeti alkotásainak bemutatásával.
• Fejlesztjük finommozgásukat. Megalapozzuk, fejlesztjük a vizuális észlelés területeit (pl. alak -, forma-, méret állandóság; Gestalt- látás; alak- háttér megkülönböztetésének képessége)
• Rendszeres látogatjuk a helyi művészeti kiállításokat, és a helyi művészek galériáját.
• Múzeum látogatás és a múzeumi foglalkozások során, szakemberek segítségével megismertetjük a gyerekeket</td></tr>
</table>

	néphagyományőrző tevékenységekkel, népszokásokkal, népi technikákkal. • Városnéző séták során bemutatjuk Kalocsa építészeti nevezetességeit. • Differenciált tevékenységek felkínálásával sikerélményben részesítjük a gyermekeket. • Kommunikatív jelzésekkel ösztönözzük a gyermekek tevékenységét. • Az ökogondolkodás alapján a „hulladék nem szemét” elv hasznosítása, a „belelátás” képességének fejlesztése az újrafelhasználás érdekében.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Megismeri az alkotás örömét, az anyagok, eszközök nevét, használatát, a különbö-ző technikai megoldásokat, az egyes alaptechnikákhoz kapcsolódó munkafogások elnevezését.
Szem-kéz mozgása összerendezett. Finommotoros képessége megfelelő, vonalvezetése biztos.
Megjeleníti élményeit, elképzeléseit.
Képes rácsodálkozni a szépre, esztétikus látványra
Emberábrázolásán képes egyszerű mozgások jelzésére
Vonalvezetése balról-jobbra halad.
Vizuális észlelése, megfigyelése, emlékezete korának megfelelő.
Az alapszíneket ismeri, bátran használja.
Képes kooperációra; egyéni - ill. közös tevékenység során kompozíciót közösen létrehozni.
Beszélgetni tud az alkotásokról.
Önállóan alkalmaz különböző technikákat.
Tud barkácsolni néphagyományőrző természetes anyagokból.
Képes emberalakokat, állatokat, tárgyakat mintázni a legjellemzőbb formák érzékeltetésével.
Átélik az alkotás, létrehozás örömét, figyelembe véve az újrahasznosítás lehetőségeit is.
Használja a speciális kifejezéseket.
Képes egymás közötti beszélgetések során a kijelentő, kérdő, felszólító és felkiáltó mondatokat használni.

7.5. Mindennapos mozgás

A gyermekek mozgáskultúrájának fejlesztése elősegíti a személyes, a kognitív, szociális és speciális képességek fejlődését. A mozgás az óvodás gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők: a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység, b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés, c) szervezett mozgásos tevékenység.
A helyes szokások megerősítésével elérjük, hogy a gyermek egyéni és közös érdekeit szolgáló személyes képességek és a közösségi szokások nyerjenek teret (térben való tájékozódás, együttműködés, csapatszellem). A mozgásöröm a gyermek érzelmi világában meghatározó. A mozgás, a mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok spontán és

szervezett mindennapos alkalmazása fejleszti a gyermekek természetes mozgását, a testi képességeket: mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés. Kedvezően befolyásolja a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Fontos szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában.
A mozgásnak kiemelt szerepe van a gyermekek fejlődésében és az óvodai hátránykompenzáció csökkentésében minden területen (szociális, verbális, kognitív, testi)
A mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és alkalmazkodó képességet, valamint a személyiség akarati tulajdonságainak alakulását. A torna, játékos mozgások, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységek teremben és szabadban, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán és szervezett formában egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára minden nap biztosított. A mozgásformák változatos megvalósítására segítséget jelent óvodáink számára a mások által kidolgozott" Jó gyakorlat" -ok alkalmazása.
A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

Cél	• Az életen át tartó mozgás óvodáskori megalapozásnak fontossága. • A gyermek mozgásigényének kielégítése, a mozgáskedv fenntartása játékos formában. • Összerendezett, harmonikus mozgás fejlődésének elősegítése, testi képességek fejlesztése. • A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése. • A sikeres, jó hangulatú mozgásos tevékenység a gyermekek számára pozitív élményt nyújtson, s ez újabb cselekvésre ösztönözze. • A rendszeres mozgás során fejlesszük pszichikai, testi, értelmi és szociális képességeit, melyek eredményeként egészségesebbek lesznek. • A gyakori szabadban, örömmel végzett mozgással a gyermekeket az egészséges életvitel kialakításához szoktatjuk és mintát adunk a szülőknek is.
Óvónői feladatok	• Élményközpontú mozgás megteremtése. • A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése. • Az óvodai nevelés minden napján lehetőség, hely és eszköz biztosítása a mozgás megvalósítására, kötött vagy kötetlen formában. • A szervezet sokoldalú differenciált fejlesztésével mozgásszükséglet kielégítése. • A mozgáskultúra alakítása, versenyigény felkeltése és kielégítése • A prevenció és korrekció érdekében megfelelő szakember segítségének igénybevétele téri tájékozódás, alkalmazkodó képesség akarati tulajdonságok fejlesztése • A társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gaz-

	dagítás • Az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperációs képesség fejlődésének elősegítése • Világos, konkrét értékeléssel a pozitív én-kép alakulásának támogatása • „Mozgáskotta” módszer beépítése a mindennapokba • Tartásjavító gerinc-és lábtorna gyakori alkalmazása • A mozgás beépítése természetes módon a gyermek tevékenységekbe • Mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása a szabadjáték során is • A gyermekek mozgáskedvének felkeltése és megőrzése • A mozgásos tevékenység pozitív megerősítése • A baleset elkerülése érdekében a mozgástevékenység szabályainak kialakítása a gyermekkel közösen, majd fokozott betartatása • Mozgásos tevékenység lehetőségének biztosítása a csoportszobában és az udvaron • A gyermek életkorához és egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos tevékenységre inspiráló eszközök kiválasztása és folyamatos cseréje • A testnevelés foglalkozások anyagának összeállítása, figyelembe véve a csoport és az egyén fejlettségének aktuális állapotát • A játék, játékosság tiszteletben tartása a foglalkozásokon • Lateralitást jelző csuklópánt használata igény szerint • A testnevelés foglalkozások anyagába testalkati deformitások megelőzésére speciális gyakorlatok beiktatása • Tiszta, friss, jó levegő biztosítása a tornateremben • Az atlétikai gyakorlatok (futások, ugrások, dobások) lehetőség szerint az udvarra szervezése • Mozgásformák megszervezésével a keresztcsatornák fejlődésének segítése • Szókincsük gyarapítása speciális szakkifejezésekkel • Gyermekek edzése futással, kocogással (tömegsport rendezvényekbe bekapcsolódás).
Fejlődés jellemzői óvodáskor végére	
• Örömmel mozog, kitartó a mozgásos játékokban. • Rövidebb távon egyenletes iramban fut, futás közben tempó és irányváltoztatásra képes. • Gurulóátfordulást hajt végre • Labdát egyhelyben pattogtat. • Labdát egy és két kézzel célba dob. • Versenyjátékokban betartja a szabályokat. • Néhány mozgásos játékot irányítás nélkül játszik. • Térben jól tájékozódik, ismeri az irányokat. • Nagy és finommozgása összerendezett.	

- Az egyensúlyérzéke kialakult.
- Igényli a mindennapos mozgást.
- Mozgása harmonikus, összerendezett.
- Magabiztosan alkalmazza a jobb és bal kifejezéseket.
- Ismeri saját testét, testrészeit, képes meg is nevezni és beazonosítani.
- Fizikai erőnléte, állóképessége életkorának megfelelő.
- Kialakult a szem-kéz, szem-láb koordinációja.
- A mozgásos játékok, gyakorlatok téri helyzetek felidézésére képes, vizuális memóriája korának megfelelően fejlett.
- Ismer legalább egy labdajátékot (foci, kidobós).
- Ismeri legalább 2-3 kézi szer használatát (labda, ugrókötél, karika).
- Érdeklődik valamelyik sportág iránt.
- Képes alkalmazkodni társaihoz, korához képest fejlett az önuralma, toleráns, együttműködő, segítőkész.
- Ismeri a csapatjáték szabályait.
- Egészséges versenyszellemmel képes küzdeni.
- Hallott információk motoros visszaadására képes.

7.6. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermekkor egyik meghatározó élménye a természettel való találkozás, mely optimálisan alkalmas ismeretek szerzésére, a helyes magatartásformák megalapozására, kialakítására, mely minden óvodánk kiemelt feladata. Közös élmények, változatos tevékenységek során szerezhetnek tapasztalatokat a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetről, az ott élő emberek hagyományainak, kultúrájának megismerése, megbecsülése és védelme szempontjából. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

Az egész személyiségre ható nevelési folyamatokban a helyesen megválasztott módszerek segítségével, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjére építve, olyan szokásokat, viselkedési formákat alakítunk, amelyek a környezettudatos gondolkodás alapját jelentik. Fontosnak tartjuk, az érzékszervi tapasztalatokon alapuló, játékba ágyazott, örömforrást nyújtó és közösségeket alakító formáló tevékenységek szervezését.

A környezeti nevelés lehetővé teszi a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyainak megismerését. A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut, fejlődik ítélőképessége, tér-sík és mennyiségszemlélete és azokat tevékenységeiben alkalmazni is tudja. A gyermeket élményekhez, tapasztalatokhoz juttatjuk, a játékain keresztül engedjük, hogy matematikát tanuljon, így nem lesz számára idegen ez a világ. Az óvodapedagógus leleményességén múlik, hogy játék lesz-e a matematika, mert ilyen formában játszva jut a gyermek az ismeretekhez.

A külső világ tevékeny megismerése (környezetismereti és matematikai tapasztalatok megszerzése) a nap folyamán mindenkor jelen van, áthatja az óvodai élet egészét. Ha ezt a folyamatot az óvodapedagógus körültekintően tervezi meg, akkor a gyermekeknek lehetőségük van sokféle új felfedezésre, tapasztalatszerzésre, fejlődik megfigyelő, gondolkodási, beszédmegértő és nyelvi kifejezőképességük, alakul társas kapcsolatuk és

megalapozzuk a természettudományos gondolkodást. Mindezt, a gyermeket körülvevő napi valóság megfigyelésével, az érzékszervek érzékenyítésével, a vizsgálódások iránti érdeklődés felkeltésével, a hozzájuk kapcsolódó természetjárás tudatosabb szervezésével érjük el.	
Cél	• A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő, megtervezett pedagógiai folyamat, amely a természet és a társadalom fenntarthatósága céljából elősegíti és erősíti a gyermek környezettudatos magatartását, biztonságos életvitelét. • A gyermeket körülvevő környezeti valóság mennyiségi és térbeli viszonyainak, formáinak napi szituációban történő megfigyelése. A megismerési képességeinek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, tapasztalás, megértés, problémalátás, megoldás) fejlesztése. • A közvetlen és tágabb környezetünk megismerése és védelme.
Óvónői feladatok	• A környezetünkben élő gyerekek és felnőttek ökológiai szemléletének megalapozása, formálása. • A környezetbarát életvitel és tudatos magatartás igényének kialakítása, a fenntartható fejlődés elveinek érvényesítésével. • Szűkebb és tágabb környezetünkben felelős együtt gondolkodás és cselekvés kialakítása. • Elegendő alkalom, idő, hely, eszköz, spontán és közös élményeken alapuló tapasztalat és ismeretszerzés biztosítása. • Energia és víztakarékossági szokások alakítása, hulladék újrahasznosítása megismertetése – fenntartható fejlődés érdekében. • Környezeti problémák iránti érzékenység kialakítása. • Természeti kincsek okos és kíméletes felhasználása, gondozása. • A környezet kultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása. • Pozitív érzelmi kötődés alakítása, a szülőföldhöz, helyi hagyományokhoz • Közvetlen természeti és társadalmi környezetünk cselekvésen alapuló felfedezése, megismerése, zöld jeles napok megünneplése. • Széleskörű érzékszervi tapasztalaton alapuló megismerés biztosítása. • Szenzitív és dramatikus környezeti játékok megismertetése. • Természetes alapanyagú eszközök használata, egységes környezet esztétika megteremtése. • Munkajellegű tevékenységek kiemelése, idény és igény szerinti munkavégzés. • Kisállat és növénygondozás megismertetése.

	• Környezeti jeles napok csoportonkénti és óvodai megünneplése. • Egészséges életmód és életvitel szokásainak alakítása. • Módszertani kultúránk fejlesztése. • A környezet formai, mennyiségi, téri jellemzői, okokozati viszonyok felismertetése. • Matematikai alapú ismeretek nyújtása. • A gyermekek tapasztalataira építve érdeklődésük felkeltése a matematikai információk iránt, logikus gondolkodás fejlesztése. • A külvilágról szerzett tapasztalatainak matematikai feldolgozásában segítsen, olyan érdekes problémahelyzeteket hozzon létre, amelyek hatására a gyermekek késztetést éreznek a probléma megoldására. • A természetes környezetben végzett megfigyelések alkalmával matematikai tapasztalatok szerzése (tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása, válogatása, sorba rendezése, számlálása tulajdonságaik, valamint más, és más megadott szempont szerint). • Az óvodapedagógus ismerje fel a foglalkozásokon kívüli időben is a lehetőséget a matematikai tartalmak közvetítésére, és használja fel az ebből adódó lehetőségeket. • logikai és matematikai szabályjátékok megismertetése, alkalmazása. • a közlekedés szabályainak megismertetése, betartatása. • tudatos vásárlói szokások alakítása. • önálló véleményalkotás, döntési képesség megalapozása • a nemzeti, etnikai kisebbségi és a migráns gyermekek hazájának kulturális értékeinek hagyományainak megismertetése • a gyermek aktív, passzív szókincsének mennyiségi és minőségi gyarapítása • a fogalmak körének és tartalmának bővítése, új fogalomrendszer kialakítása • a beszéd és mondatalkotás aktivizálása • önálló véleményalkotás, döntési képesség elősegítése • Szervezze meg a „zöld jeles” ünnepeket (Állatok Világnapját, Madarak, fák napját, Víz Világnapját, Föld napját, Környezetvédelmi Világnap), tevékenységekkel pl. palántázás, Állatkert látogatás, akár a szülőkkel közösen, így megalapozza a természet megbecsülését, szeretetét. A környezettel való együttélés szabályainak megalapozása. • Családok bevonása a külső világ tevékeny megismerésével kapcsolatos programokba, ezzel környezettudatos magatartásuk alakítása. • Hagyományápoló tevékenységeinkbe (játszóházak, táncházak, ünnepségek) is bevonjuk a szülőket, nagy-

	szülőket; megtartva, továbbörökítve – régi és újabb – szokásainkat. • A tehetséggondozás és szabadidős tevékenység részeként az életkori sajátosságokat figyelembe vevő arra építő, játékos, sakk alkalmazásának lehetőségét kínáljuk 5 éves kor feletti gyermekeinknek, képzett oktatóval

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és családjáról. Tudja lakcímét, születési helyét, idejét, testvérei és szülei nevét.
- Ismeri az évszakok nevét és jellemzőiket, megkülönbözteti a napszakokat.
- Ismeri a környezetében gyakran látott növényeket, állatokat, a fejlődésükhöz szükséges feltételeket.
- Ismeri a házi állatokat, vadállatokat, azok hasznát, gondozását, védelmét
- Ismeri a színeket, azok sötétebb és világosabb árnyalatát.
- Tárgyakat, jelenségeket, külső jegyeik rendeltetésük szerint összehasonlít.
- Képes jól ismert tulajdonság szerint válogatás folytatására, rendezés kiegészítésére, sorba rendezésére.
- Legalább tízig számol, 10-es számkörben jól tájékozódik, tő-, és sorszámneveket helyesen használ.
- Összehasonlít nagyság, forma, szín, mennyiség szerint és attól különbözőt létrehoz, vagy egyenlővé tesz.
- Logikus gondolkodása, logikai következtetései életkorának megfelel.
- Képes halmazokat összehasonlítani tulajdonság szerint szétválogatni.
- Helyesen értelmezi és használja az összehasonlítás megítélésének fogalmait: hosszabb-rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb.
- Ismeri az irányokat és helyesen értelmezi feladatvégzése során: jobbra-balra, előre-hátra, lent-fent.
- Helyesen használja a névutókat.
- Alapvető formákat felismeri, azonosítja: kör, négyzet, téglalap, háromszög.
- Képes részekből egészet kirakni.
- Elfogadja a természet törvényszerűségeit, azzal harmóniában él.
- Elsajátítja azokat a magatartási formákat, szokásokat, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükséges
- Ismeri az élő és élettelen közti különbségeket.
- Ismeri a természeti és társadalmi környezetünk értékeit, annak megóvásában, megtartásában életkorának megfelelően részt vesz.

7.7. Munka jellegű tevékenységek

A játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű tevékenység a szociális és kognitív képességek, attitűdök és kompetenciák fejlesztésének egyik lényeges színtere.
A gyermek munka jellegű tevékenységének sajátosságai:
–a) örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység:
–b) a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság,

a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége; és –c) a közösségi kapcsolatok a kötelesség- és felelősségvállalás alakításának eszköze eszközei, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája. A munka nem csak a gyermekekre gyakorol hatást, hanem azzal kölcsönhatásban környezetére is, azt formálja, átalakítja tevékenysége során. A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekszünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében, mely a kompetencia alapú nevelésben teljesedik ki.	
Cél	A munka iránti tisztelet megalapozása, eredményének megbecsülése. Önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, önbecsülésük, felelősségük alakítása. A gyermeki munka örömmel és szívesen végzett aktív tevékenységgé váljon. A környezettudatos szemlélet jelenjen meg tevékenységek végzése során
Munkajellegű tevékenységek	• Önkiszolgálás • Alkalomszerű munkák, egyéni megbízások • Közösségért végzett munka: - naposi munka, - környezet rendben tartása, • növény és állatgondozás, - kisebbek segítése
Óvónői feladatok	• Nyugodt, bizalmon alapuló, szeretetteljes légkör alakítása. • Tudatos pedagógiai szervezés, a gyermekekkel való együttműködés. • Folyamatos, a gyermekeknek saját magához mérten fejlesztő pozitív értékelés. • Megfelelő eszközök (célszerűség, biztonság) és azok hozzáférhetőségének biztosítása. • A tevékenységek bemutatása, az eszközök, munka menetének megismertetése, gyakoroltatása. • A baleset elkerülése érdekében a munkavégzés szabályainak megbeszélése, azok fokozott betartatása. • A munkafajták és azok mennyiségének fokozatos bevezetése. • Növények gondozásának megismertetése, alkalmazására motiválás: öntözés, leveleinek permetezése, átültetés, szaporítás, csíráztatás, hajtatás. • Állatokról való gondoskodás megismertetése, alakítása: etetés, tisztántartás, gondoskodás a megfelelő életfeltételekről. • Munkavégzéshez szükséges attitűdök és készségek, képesség tulajdonságok alakítása (önállóság, kitartás, felelősség, céltudatosság, önérvényesítés). • Saját és mások munkájának elismerésére nevelés. • Tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédszituációkban különböző beszédformák gyakorlása (udvariasság, cselekvésre szólítás, kérés, buzdítás, dicséret, verbális kifejezései). • Munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak megismerése, ok-okozati összefüggések meglátása, szóbeli kifejező-

	készség fejlesztése.
Dajkai feladatok	Támogassa az óvónőt a munka jellegű tevékenységek során a feltételek megteremtésében, a szervezési és a nevelési feladatok megvalósításában.
A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	
• A testápolással kapcsolatos munkafolyamatokat önállóan, szükség szerint elvégzi. • Étkezés alkalmával helyesen használja a kanalat, kést, villát, merőkanalat, szalvétát. • Az önkiszolgáló tevékenységekre fordított idő fejlettségük növekedésével arányosan csökken. • A naposi teendőket önállóan végzi. • Pontosan megérti mit várunk tőle és azt önállóan teljesíti. • Bonyolultabb feladatot is örömmel végez el, és annak szervezésében is önálló. • Tudja gondozni, óvni a környezetében lévő növényeket, állatokat. • Képes a használati eszközök megóvására, saját testi épségének megőrzésére.	

7.8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.
Az óvodában a tanulás folyamatos, játékba integrált, jelentős részben utánzásos, spontán, és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.
A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg, cselekvésen keresztül sajátít el, majd képes alkalmazni képességei, készségei által. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket éljen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse.
A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése. A nevelési folyamat egésze, valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül, spontán módon tanuljon a gyermek.

Cél	• Az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendszerezése. • Olyan jártasságok készségek, képességek kialakítása, melyek hozzá segítenek az akarati, érzelmi tulajdonságok kialakulásához, elősegítik a fogalmi gondolkodást.
A tanulás lehetséges formái	• 5-35 percig tartó csoportos, mikrocsoportos foglalkozások keretében • a spontán játékos tapasztalatszerzéssel

	• a cselekvéses tanulással • a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzéssel • az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés közben • a gyakorlati problémamegoldás során • projekt módszerrel
Óvónői feladatok	• Használja a modern információfeldolgozási eszközöket, példát mutat az infokommunikációs eszközök óvodában indokolt alkalmazására. • pl.: CD-lejátszó, projektor, fényképezőgép, számítógép • Az alkalmazott pedagógiai módszerek a kompetenciafejlesztést támogatják. • A rendelkezésre álló tanulási, képességfejlesztési segédanyagokat, eszközöket, digitális anyagokat és eszközöket is ismeri, kritikusan, céljainak megfelelően használja. • Komplex módon veszi figyelembe a pedagógiai folyamat minden lényeges elemét: a tartalmat, a gyermekek előzetes tudását, motiváltságát, életkori sajátosságait, a nevelési környezet lehetőségeit, korlátait stb. • Tudatosan tervezi a tevékenység céljainak megfelelő módszereket, eszközöket, szervezési módokat. • Többféle módszertani megoldásban gondolkodik. Az adott helyzetnek megfelelően rugalmasan alkalmazza módszereit. • Sokféle tevékenység lehetőségének biztosításával érdeklődésük felkeltése a tapasztalatszerzésre, a megtanulás, a gondolkodás örömének átélésére, az alkotásra, az emberi és tárgyi környezet szépségének felfedezésére. • Tanulást támogató környezet megteremtése, építve a gyermek előzetes tapasztalataira, ismereteire, a „Projekt módszer” alkalmazása. • Motiválás a gyermeki érzelmek bátor kinyilvánítására a közös együttlétben. • Spontán helyzetek kihasználásával feltételek teremtése a játékos tapasztalatszerzésre. • A szabad játék ideje alatt a gyermekek igényeinek, szükségleteinek megfelelően lehetőség biztosítása arra, hogy a gyermekek átalakítsák a teret. pl.: bútorok átrendezése. • A tanulási folyamatok során a heti témákhoz, projektekhez szükséges eszközök, kiegészítők, tárgyak, játékok, digitális eszközök előtérbe helyezése, ill. olyan téralakítás, hogy a gyerekeknek a tanulási folyamat, ismeretszerzés során a legoptimálisabb legyen. • Az önálló tapasztalatszerzéshez - a játékhoz és egyéb

	tevékenységekhez - az életkornak és a gyermekek egyéni képességeinek megfelelő eszközöket biztosít. • Személyre szabott, pozitív értékeléssel a tanulás segítése. • Gazdag értékelési eszköztárral rendelkezzen, melyből a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével választja ki a leginkább megfelelőbbet. • Visszajelzései értékelései legyenek egyértelműek, világosak a konkrét cselekvésre, teljesítményre vonatkozóak. • Sokszínű, változatos, cselekedtető, játékos elemeket tartalmazó tevékenységeket kínálása. • Megfelelő mennyiségű és minőségű segítség biztosítása, olyan munkaformák és módszerek alkalmazása, melyek segítik az önellenőrzés, önértékelés fejlődését. • A gyermekek meglévő tapasztalatainak, ismereteinek újabb tapasztalatokkal és ismeretekkel való bővítése. • Az életkori és fejlődési sajátosságok figyelembevételével, interaktív tanulási-tanítási módszerekkel a gyermeki személyiség fejlesztése. • Minden gyermeket önmaga lehetőségeihez mért fejlesztése. • Differenciált fejlesztés biztosítása (tehetséggondozás, SNI, BTMN). • Fejlődésük nyomon követés a fejlődési naplóban. • Változatos mondatszerkesztéssel, a beszélő környezet tiszta, szép kiejtésével példamutatás a követendő beszédre. • Szokások alakítása utánzásos minta-és modellkövetése magatartással és viselkedéssel. • Részképesség-lemaradás, illetve egyéb potenciális tanulási zavar időbeni kiszűrése, jelzés a megfelelő szakembernek és az óvodavezetőnek. • Pedagógiai munkájában olyan munkaformákat és módszereket alkalmazz, melyek alkalmasak az önellenőrzésre, önértékelésre • Használja a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket. Lehetővé teszi a helyes viselkedési normák, a mintaként szolgáló cselekvések, a kommunikáció, együttműködés megismerését
Dajkai feladatok	A tanulás támogatását segítő tevékenységek, programok során kapcsolódjon be a szervezési és gondozási feladatok ellátásába, és jelenlétével segítse a nyugodt légkör fenntartását.
A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	
• Észlelése egyre pontosabb, valósághű.	

- Képes figyelem-összpontosításra.
- Képzeleti működése a valósághoz közelít.
- Emlékezetét a reproduktivitás jellemzi.
- Alkalmazza a tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés során megismert új fogalmakat, az analízis-szintézis műveleteit, problémahelyzetekben a megismerési folyamatokat.
- Aktívan részt vesz a probléma és feladatmegoldó helyzetekben, sikeres megoldásra törekszik.
- Beépíti szókincsébe a tanulás során megismert nyelvi fordulatokat, alkalmazza a megismert nyelvi kifejezések eszközeit.
- Élményeit összefüggően elmondja, gondolatait mások számára érthetően kifejező.
- Beszédfegyelme kialakult.
- Képes kooperálni és kitartóan tevékenykedni.
- Következtetéseket von le, ítéleteket alkot, állításokat fogalmaz meg.
- A cselekvő gondolkodástól eljut az alakuló fogalmi gondolkodásig.

8. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése

2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 4.§. 13. pontja szerint:

„*Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:*

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,

A **32/2012. (X. 8.) EMMI** rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

Pedagógiai célkitűzés:

- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esélyegyenlőségének növelése, társadalmi beilleszkedésük segítése.
- Az esélyegyenlőség érdekében minden gyermeknek jár a sajátos bánásmód.
- A gyermekek személyiségének fejlesztése egyéni adottságokból adódó lehetőségeinek figyelembevételével.

- A nevelés, oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása és a tehetséggondozás.
- A gyermekek jogainak érvényesítése, egyéni képességeinek, tehetségének szabad kibontakoztatása, mindenekfelett álló érdekének védelme, személyiségfejlődésének elősegítése, másságának tiszteletben tartása, nevelése, gondozása, ellátása, a rendelkezésünkre álló pedagógiai, szociális és jogi eszközökkel.

Alapelvek:

- A gyermeki jogok figyelembevételével a harmonikus személyiségfejlődéshez szükséges feltételek megteremtése.
- A tehetséggondozás, és a felzárkóztatás beépítése nevelőmunkánkba.
- Nagy hangsúlyt fektetünk az integrációra, ill. az inkluzív nevelésre, a gyermekek egyéni fejlesztésére.
- Alkalmazzuk az adaptív nevelés gyakorlatát, mely a differenciálás (a pedagógus által irányított fejlesztés és/vagy a gyermekek önvezérelt fejlesztése) és az egyéni sajátosságok ismeretében megvalósuló egységesség együttes alkalmazása a pedagógiai folyamatban. Az adaptivitás a résztvevők együttműködésén alapul, az érintettek kölcsönös alkalmazkodását feltételezi egymáshoz és a körülményekhez – az óvoda pedagógus szakértelmén alapuló felelősségét nem csökkentve.
- Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelésszempontjából különös jelentőségű a csoportos élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása.
- Valljuk, hogy mai világunkban elengedhetetlenek a játékos pedagógiai eszközök, az innovatív módszerek, melyek a közvetlen emberi kommunikációt és nevelést segítik elő.

Feladatok:

- A gyermekek megismerése, ismereteik bővítése, fejlődésük mérése, dokumentálása, nyomon követése, készségeik, képességeik további fejlődésének segítése.
- A gyermekközpontú, személyiségközpontú fejlődés segítése, fejlesztés megvalósítása a különböző tevékenységi formákban.
- A tevékenységi és tanulási motivációjuk fejlesztése.

- Az együttnevelés szervezeti kereteinek kialakítása (játékba épített egyéni fejlesztés, folyamatos életszervezés, párhuzamos tevékenység szervezés).
- Az egészséges fejlődésükhöz szükséges nevelési légkör megteremtése.
- Tehetséggondozó, felzárkóztató programok szervezése.
- Az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése.

8.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek - SNI

A sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd,

Óvodáinkban integráltan, inkluzív nevelési módszerekkel foglalkozunk az egészséges, a tehetséges és a sajátos nevelési igényű gyermekekkel.

Feladatunk a lassabban fejlődő gyermekek egyéni fejlesztése, differenciálással.

Az ellátás során közös elveket, feladatokat és célokat fogalmazunk meg, mely által az óvónő, a gyógypedagógus, logopédus / különféle képzettségű pedagógusok/ feladataira, képességeire építünk. A fejlesztés során az egyénhez igazodunk, azaz a gyermekre, a nehézségeik vagy erősségeik feltárására és fejlesztésére törekedve az esélyegyenlőség, a megismerés, a felismerés és a befogadás elvének követésével.

Olyan pedagógiai környezet kialakítására törekszünk, ahol a különbözőség felé fordulás mindenki számára természetessé válik. Cselekvési programunkban az együttműködésre, a segítségnyújtásra, az együttnevelés segítésére törekszünk.

Az óvoda hozzájárul az új értékek megalapozásához, napjaink igényeinek megfelelő értékek megfogalmazásához, beépítéséhez.

Tevékenységrendszerünkkel nyitottabbá tesszük a gyermekeket a világra, a való élet megismerésére. Megalapozzuk az alapvető képességeket, a tapintatot, a megértést egymás iránt és a gyerekek között.

Feladatunk, hogy a más, sajátos nevelési igényű gyermekek szüleit megnyerjük az intézményes nevelés elfogadására.

Célunk a korai felismerés és fejlesztés az inkluzív pedagógia szellemében. Alapdokumentumunk az Óvodai nevelés országos alapprogramja, a Sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelésének irányelve és a Pedagógiai Programunk. Az alapdokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak a gyermekek között fennálló különbségek ellenére minden tagóvodában alkalmazhatók.

A sajátos nevelési igény a gyermekek között fennálló különbségek olyan formája, amely a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, a szokásostól eltérő eljárások alkalmazását és kiegészítő pedagógiai szolgáltatások igénybevételét teszi szükségessé. A sajátos nevelési igényű gyermekek különleges gondozási igénye biológiai, pszichológiai és szociális tulajdonság-együttes, amely az életkori sajátosságokhoz hasonlóan a fogyatékos gyermekek nevelhetőségének, oktathatóságának, képezhetőségének jellegzetes különbségeit fejezi ki.

A különleges gondozási igényű gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével sajátos fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs terápiás célú pedagógiai eljárások és szervezeti megoldások (szakszolgálati ellátás, óvodai csoportba való integrálás) alkalmazása szükséges.

A különleges gondozást igénylő gyermekeink fejlesztése a helyi nevelési programunkon túl más pedagógiai feltételek biztosítását is igényli.

A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges gondozásban részesüljön.

Fontos, hogy minden gyermekünk az állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön. Arra törekszünk, hogy a korai fejlesztés és gondozás az óvodai nevelésen keresztül biztosítsa a kisgyermekek fejlesztését és a családi nevelés segítését.

A fejlesztéshez szükséges többletszolgáltatásokat hozzáférhetővé tesszük a gyermekek számára. Programunk célja, hogy a tartalmi szabályozást és a gyermeki sajátosságokat a sajátos nevelési igényű gyermeknél is összhangba hozza. Ne terheljük túl a gyermekeket, illetve a fejlesztésük a számukra megfelelő területen valósuljon meg. Az elvárások igazodjanak a saját fejlődési ütemükhöz.

Általános elvek

- Segítjük a sérült kisgyermekek harmonikus személyiségfejlődését.
- Sikeres próbálkozásait ösztönözzük. Felkészítjük a környezetet a másságuk elfogadására (gyerekek, szülök, óvodai dolgozók).

- Figyelembe vesszük egyéni sajátosságuk jellegét, súlyosságát, terhelhetőségüket.
- Kiemelt feladatként kezeljük az egyes területen megvalósuló kiemelt teljesítményét.
- A nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk. Kialakítjuk a gyermekekben az alkalmazkodó képességet, az akaraterőt, az önállóságra törekvést, az együttműködő képességet, szándékot. Éppen ezért a napi folyamatokban mindig csak annyi segítséget adunk a gyermeknek, hogy önállóan tudjon cselekedni. Mindezt szeretettel, buzdítással, dicsérettel tesszük.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének sajátossága, hogy az egész nap folyamán a különleges gondozási igény kielégítését is szolgálja csoportos, kiscsoportos vagy egyéni formában. A megfelelő megvalósítás érdekében sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztására és alkalmazására törekszünk.
- A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző gyógypedagógiai- orvosi- pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira építjük.
- A multiszenzoriális fejlesztés magában foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd és nyelvi készségek fejlesztését. Nevelőmunkánkban az egyes sajátossági típusnak megfelelően más-más terület kap nagyobb hangsúlyt, annak érdekében, hogy a gyermek fejlesztése mit igényel.
- Fontosnak tartjuk a sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök biztosítását, mert ez teszi lehetővé a nevelési célok megvalósulását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelés során	
Sérülés specifikum	**Feladataink**
Mozgásszervi fogyatékos gyermek (mozgáskorlátozott)	• A testi sajátosságú gyermeknél a mozgásrendszer zavara miatti akadályozottság során figyelembe vesszük a károsodás keletkezését, idejét, formáját, mértékét és területét. Fontos a mozgásos tapasztalatszerzés, valamint az erkölcsi és közösségi nevelés. • Kiemelt feladatunk a speciális, egyénre szabott eszközök kipróbálása, azok használatának segítése, a megtanult mozgások alkalmazása, gyakoroltatása. • Biztosítanunk kell az akadálymentes közlekedést, a megfelelő mozgás és életteret a gyermekeknek, mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. A mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe épít-

	jük be. Az elsajátított mozgásmintákat az egész nap folyamán alkalmazzuk.
Enyhe értelmifogyatékos gyermek	• A kognitív funkciók fejlesztése egyénre szabottan, amely által közelítsen az életkori átlaghoz. • A közösségbe való beillesztés, az ott érvényes szabályok elfogadtatása.
Érzékszervi fogyatékos gyermek • *Látási fogyatékos gyermek (látássérült)* • *Hallási fogyatékos gyermek (hallássérült)*	• A látási sajátosságú gyermek esetén a gyengén látók esetében segítjük a közös játékban való részvételt, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását. • Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a rendszeretet kialakítása. Figyelembe kell vennünk a gyermek terhelhetőségének korlátait. A látásfogyatékos gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos az óvodai környezet vizuális megismertetése. Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében jelenjen meg • Enyhébb fokban hallássérült, nagyothalló gyermeknél hangsúlyt kap a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a beszédérthetőség javítása. • Hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, a szituatív beszéd alkalmazása, a beszédérthetőség folyamatos javítása. • Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében jelenjen meg. • Különösen fontos a mindennapi életben előfordul hangélmények megismertetése, a hangforrások beazonosítása, és természetes fülelési szakaszok biztosítása.
Beszédfogyatékos gyermek	• A nehezen vagy alig beszélő gyermek esetén, ha a gyermek beszédhibához csatlakozó tanulási és magatartási zavara eltérően fejlődik, akkor a fejlesztést speciális terápiák alkalmazásával valósítjuk meg, különösen ügyelve az anyanyelvi fejlettség szintjére, a beszédhangok ejtésére.
Autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek	• Fontos a gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakemberrel való együttműködés. • Az augmentatív kommunikáció használata, a vizuális csatornán szerzett ismeretek biztosítása, valamint a kölcsönösséget igénylő társas tevékenységek felkínálása is az óvodai integráció feladatai közé tartozik.
Egyéb pszichés zavarral (súlyos tanulási, figyelem vagy magatar-	• az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Fejlesztésük egyénre szabottan, szülők és szakemberek

tásszabályozási zavar) küzdő gyermek	bevonásával történjen. • Óvodai integrációjuk elsődleges célja a közösségbe való sikeres beilleszkedés, valamint az iskolára való felkészítésnek kell lenni.

Egyéb feladataink

- A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének kultúrája megköveteli tőlünk, hogy a speciális igények elismerést nyerjenek. Feladatunk, hogy már kisgyermekkorban ráirányítsuk a gyermek figyelmét arra, hogy a „más" személyeket fokozott figyelem vegye körül.
- Törekszünk arra, hogy óvodáskorban váljon természetessé a másság kezelése, az előítéletek csökkentése. Ha ezt természetes módon építjük be a pedagógiai munka napi gyakorlatába, akkor a magasabb szintű értékek közvetítésére vállalkozunk. Erre tanítjuk és neveljük az óvodás gyermekeinket is.
- Sajátos nevelési igényű pedagógiai programunkat beépítjük a helyi nevelési programunkba, azzal a céllal, hogy megfelelő ellátásban részesüljön minden gyermekünk attól kezdődően, hogy a másságát megállapították.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek feladatellátása az alapító okiratban van szabályozva. A vizsgálatot és szakvéleményt a területileg illetékes Bács-Kiskun Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Kalocsai Tagintézménye, illetve a Bács-Kiskun Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Bácskai Szakértői Bizottság Tagintézménye készíti el. A vizsgálathoz szükséges a szülő beleegyezése.

8.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek - BTMN

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek,

A tanulási zavar jellegzetes tünete, a figyelem zavarai, ami lehet nehezen rögzíthető figyelem éppúgy, mint letapadó. Előfordul, hogy a figyelem szelektáló funkciója nem

működik megfelelően. Zavar keletkezhet az érzékelésben, ill. a motorikum területén, ami szintén tanulási nehézséghez vezet. A tanulási nehézségekből kialakulhatnak viselkedési rendellenességek, amelyek valójában stratégiák a kudarcok kezelésére (bohóckodó, nyafogó, szélsőséges érzelmi reakciót adó), de a gyermek testi tüneteket is produkálhat másodlagosan. A tanulási nehézséget általában több ok együttes hatása okozza. Hozzájárulhatnak társadalmi okok, káros szokások, (túl sok televízió nézés), de lehet genetikai háttere is. Az okok között szerepelhetnek lelki eredetűek is: traumák, önértékelési zavarok, szülő-gyerek kapcsolatban fennálló, ill. más családi problémák, pedagógussal való konfliktus.

Ezen okok következtében:

- az idegrendszeri struktúrák érése lelassul,
- egyes részterületein lemarad,
- az egyes területek közötti kapcsolat nem alakul ki, vagy labilis marad,
- hibás kapcsolatok jönnek létre.

Az óvodapedagógus feladata:

- Egyéni képességfejlesztés, rendszeres, tudatosan szervezett és tervezett kötetlen és kötelező tanulási helyzet létrehozása.
- A sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség terén mutatkozó részképességbeli hiányosságok pótlása.

Az óvodapedagógus/fejlesztőpedagógus feladata

- Hospitálás alkalmával megfigyeli a gyermeket különböző tevékenységei során.
- A szűrések elvégzése után, konzultál az óvodapedagógusokkal, logopédussal, pszichológussal a feladatok pontos meghatározása érdekében.
- A fejlesztés fő indikációja az életkor és a tünet súlyossága.
- Az ismeret elsajátítás folyamatát gátló gyengébben fejlett, diszharmonikus működést mutató részképességek megerősítése.
- A hatékony beépüléshez szükséges jártasságok, készségek kialakítása, ill. megerősítése.
- Motiváció felkeltése, növelése.
- A jó magatartás erősítése.
- Az egyénhez igazított követelmények kialakítása a gyermek képességeinek, érdeklődésének, terhelhetőségének ismeretében.

- A gyermek alkalmazkodásának, kortárscsoportba való beilleszkedésének segítése.
- Együttműködés a családdal és a szakemberekkel.

Egyéb feladatok:

- A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztése, a fejlesztő és óvodapedagógusok feladata.
- A gyermekek fejlesztése integrált keretek között valósul meg, a fejlesztők munkáját az óvoda gyógypedagógusa segíti és mentorálja.
- A fejlesztő foglalkozásokat a szakvéleményben megfogalmazottak szerint valósítjuk meg, melynek felelőse az intézményvezető, a tagóvoda vezetők és a gyógypedagógus.
- A fejlesztés tervezését, dokumentálását a Pedagógiai Szakszolgálat helyi tagintézménye ellenőrzi. (Törvényi szabályozás)

8.3 A hátrányos helyzetű gyermek

2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

4. § Az egyenlő bánásmód követelményét a g) pontjában a köznevelési intézmények jogviszonyaik létesítése során, jogviszonyaikban, eljárásaik és intézkedéseik során kötelesek megtartani.

A Kalocsa Város Önkormányzata, intézményünk fenntartója által készített helyi esélyegyenlőségi programjában helyzetelemzést készített a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, valamint a gyermekek csoportjára. A fenntartóval együttműködve az önkormányzat intézkedési tervét figyelembe véve rendelkezünk intézményi Esélyegyenlőségi intézkedési tervvel.

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról-

67/A. § (1) Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba

fogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

A gyermek családi körülményeiből, születési adottságaiból eredő hátrányainak leküzdését, az esélyegyenlőség minél nagyobb mérvű megvalósítását sokféle szociális, és nevelési feladat megoldásával kell segíteni.

Tájékozódás, információszerzés a gyermek fejlődését befolyásoló tényezőkről:

- a gyermek születési körülményeiről, csecsemőkori neveléséről, óvodakészültségéről
- a család lakás- és életkörülményeiről
- a család és az óvoda kapcsolatáról
- a gyermek adottságairól, egészségi állapotáról (testi, mentális)
- az intézményes nevelésbe való beszoktatás tapasztalatairól

A hátrányos helyzet kezelésének színterei:

- nyugodt, derűs légkörben zajló szabad játék (gyakorló, konstruáló és szerepjáték)
- a gyermek spontán érdeklődésére építő kötetlen és kötött óvodai foglalkozások a csoportszobában és a szabadban
- a gyermek egyéni szükségletét kielégítő, a napirendben rugalmasan szervezett étkezések
- kiegyensúlyozott, nyugodt légkörű pihenőidő
- logopédiai és fejlesztőfoglalkozások

- kirándulások, gyermekszínházi előadások
- óvodai ünnepek.

A hátrányos helyzet pedagógiai szempontból

A deprivált helyzet anyagi szempontból és érzelmi szempontból is adódhat. A hátrányos helyzetű gyerekek elemi alapkészségeik fejlettsége már az óvodában jelentősen elmarad a kedvező körülmények között nevelkedő társaikéhoz képest, motiváltságuk alacsonyabb társaikénál.

Hátrányos helyzetűnek tekintendő a gyerek, ha helyzete a szokásosnál nehezebb körülményeket mutat, ami kihathat személyiségfejlődésére, tanulására, életminőségére.

Ezek a gyerekek gyakran fáradtan, kialvatlanul, éhesen, nem megfelelő tisztasági állapotban érkeznek óvodába, de csak úgy „isszák" magukba az információkat. Nagyon fontos a tevékenységekbe épített szociális mintaadás, a beszélgetések alkalmával gyarapodó szókincs.

A környezetkárosító hatása megnyilvánulhat:

- a testi fejlődésben
- az értelmi fejlődésben
- az érzelmi élet zavarában
- az erkölcsi élet zavaraiban

A környezeti ártalom okai:

- ingerszegény környezet
- elhanyagoltság
- hibás nevelés
- gazdasági szegénység

8.4. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

67/A. § (2) Halmozottan hátrányos helyzetű

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

b) a nevelésbe vett gyermek,

c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

Célunk:

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztésének megvalósítása, az esélyegyenlőség biztosítása.
- A közösségbe való beilleszkedés segítése.
- A családi háttérből származó kulturális és szociális hátrányok csökkentése, a lemaradások folyamatos kompenzálása.
- Bátorító nevelés az emberi kapcsolatok kialakításában. Felelősségérzet, feladattudat kialakítása a gyermekekben.

A pedagógiai munka kiemelt területei
Egyéni képességfejlesztés, mely mindig az egyes gyermek aktuális fejlettségéhez igazodik.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztésének megvalósítása, az esélyegyenlőség biztosítása. Sajátos nevelési igényű gyermekek, részképesség problémával küzdőgyermekek részére egyénre szabott fejlesztő programot dolgozunk ki.

A célokból adódó feladatok:
A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek szocializációjának segítése.

HHH gyerekek óvodáztatásának segítése.

Jó kapcsolat kialakítása a szülőkkel, hogy kellő bizalom alakulhasson ki az együttneveléshez.

A gyerekek testi, lelki, szellemi szükségleteinek kielégítése.

Bátorító nevelés megjelenése az emberi kapcsolatokban.

Kölcsönös tiszteleten, feltétel nélküli szereteten alapuló kapcsolat kialakítása.

8.5. Kiemelten tehetséges gyermekek (tehetségsegítés)

Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség,

A speciális képesség az alkotóképesség és a kreativitás, fejlesztése tehetséggondozás alapja. Az alkotóképesség fejlesztését tevékenykedtetéssel, cselekedtetéssel valósítjuk meg.

A tehetségfejlesztési programjainkkal óvodai életünket gazdagítjuk. Minden tagóvodánkban működik tehetségműhely, melyek a kiemelkedő intellektuális képességek, kiemelkedő művészeti képességek /mozgás, a vizuális nevelés, az anyanyelvi nevelés, zene, és a környezeti nevelés/ kiemelkedő szociális képességek terén segítik a tehetségígéretes gyermekek fejlesztését.

Programunk legfontosabb célkitűzései:

- kiemelkedő képességű kreatív gyermekek felfedezése, személyiségül optimális fejlesztése
- a tehetséges gyermekek erős oldalának támogatása a gyermek tehetségével összefüggő gyenge területek diagnosztizálása, fejlesztésének megtervezése, dokumentálása
- nevelési területek átfogó fejlesztése
- elfogadó, a személyiség fejlődést segítő légkör kialakítása

Feladatunk a tehetségígéretes gyermekek jellemző megnyilvánulásainak felismerése, melyek megjelennek:

- az intellektuális képességekben (szókincs, emlékezet, gondolkodás, kreativitás)
- a speciális képességekben (zenei, ábrázoló, matematikai, pszichomotoros, szociális)
- a viselkedési jegyekben (intenzív érdeklődés, erős akarat, energikusság, érzékenység)

Valamint:

- ösztönözni, motiválni a kreativitásukat
- kielégíteni alkotó szükségletüket
- támogatni önkiteljesedésüket
- az elkallódás elhárítása
- a harmonikus fejlesztés
- a szülő segítése gyermeke megértésében, nevelésében.
- Az egyénre szabott személyiség fejlesztés, a differenciálás alkalmazásával valósul meg. A differenciált feladat megoldások közben a gyermekek felismerik saját képességeinket, saját értékeiket, ezáltal erősödik a pozitív én-tudatuk.

Az esélyegyenlőség biztosítása során változatos tevékenységek felkínálásával a HH és HHH gyermekekben is felkutatjuk, kibontakoztatjuk a tehetség csíráit és bevonjuk a tehetséggondozó programjainkba, tehetségműhelyeinkbe. Ezáltal megteremtjük a lehetőséget kiemelkedő teljesítmény elérésére, társadalmilag hasznos tevékenység végzésére, megelégedettség, sikerélmény átélésére.

8.6. Az óvodai fejlesztő program megszervezése

Óvodáinkban az integrált fejlesztés a funkcionális integráció szintjén valósul meg, mivel minden gyermek a nevelés-oktatás teljes időtartamában együtt, egy csoportban tartózkodik. A gyermek egyéni vagy csoportos fejlesztése team munkában valósul meg. A helyi Pedagógiai Program összeállításánál már figyelembe vettük az itt élő gyermekek életkörülményeit, szociális helyzetét, szülők elvárásait az óvodai fejlesztés országos alapprogramjának irányelveit követve, mely lehetőséget biztosít az érintett gyermekek esélyegyenlőségének megteremtésében.

Szervezési feladatok:

- Befogadás – beszoktatás
- Integráció segítése
- A pedagógiai munka kiemelt területei
- Gyermekvédelemmel az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka
- A nevelőtestület együttműködése
- Óvoda-iskola átmenet támogatása
- Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés

Tevékenység	**Módszer**	**Felelős**	**Hat.idő**	**Eredmé-nyesség**	**Megjegyzés**

Célunk

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermek számára gyermekközpontú,
- családorientált szemlélet, személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program segítése az óvodás gyermek fejlődését.
- Az óvodai fejlesztő programot külön jogszabályban erre kijelölt szervezetek között együttműködési megállapodás alapján a szervezet szakmai támogatásával szervezzük meg.
- A fejlesztő programban halmozottan hátrányos helyzetű és hátrányos helyzetű gyermekek is részt vehetnek.
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása.
- A fejlesztés egyéni fejlesztési terv alapján történik. A fejlesztés ütemét, előrehaladását, valamit az ezeket hátráltató okokat rendszeres időközönként (3 havonta) értékeljük.
- Az értékelését meghívjuk a gyermek szülőjét, indokolt esetben a gyermekjóléti szolgálat, a gyámhatóság, valamint a nevelési tanácsadást végző szakszolgálat képviselőjét.

9. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Óvodai nevelésünk hosszú távú célja a gyermekek egészségnevelésének, testi-lelki és szociális fejlődésének elősegítése. Személyi, és tárgyi környezetünkkel elősegítjük azoknak a pozitív magatartásoknak szokásoknak a kialakulását, melyek az egészség megőrzését biztosítják. Intézményünk egészségfejlesztő programja rendszerszemléletre nevelést erősíti, a tapasztalatokon alapuló kreatív, környezeti nevelést segíti elő, benne a gyermekek természet iránti szeretetét, az épített és társadalmi környezetet, az ember harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszert (érzelmileg, értelmileg, erkölcsileg, esztétikailag). A fenntarthatóságra nevelés kapcsán a szűkebb-tágabb környezetért felelős aktív, együttműködésre alapozott magatartásformákat, életvitelt, a jövőre irányuló személyes attitűdöket tartunk szem előtt. A testi-lelki nevelés során tudatosodjon a gyermekekben, hogy az egészség érték, tenni kell érte. A társas készségek fejlesztése során alakuljanak ki a tolerancia, és segítő magatartás. Feladatunk az erre vonatkozó szokásrendszer megalapozása.

Az egészségnevelés az óvodai élet valamennyi területén (játék, munka, tanulás) megjelenik, így segíti a célok megvalósulását. A pedagógusok, felnőttek, szülők életvitelükkel példát nyújtanak, ösztönző erővel hatnak a szokások kialakulásához.

A környezeti és személyi higiénia kiválóságára, az óvodai gyermekbalesetek elkerülésére mindenkor törekszünk.

Egészségnevelés

Az egészségnevelésnek hozzá kell járulnia ahhoz, hogy a gyermekek az egészséges életvitelhez megfelelő ösztönzést kapjanak és az arra irányuló gyakorlati készségeik, helyes életviteli szokásaik kialakuljanak.

Cél: Az óvodai élet minden területén elősegíteni azoknak a pozitív szokásoknak a kialakítását, amelyek az egészség megőrzését biztosítják és a gyermekek egészségi állapotát javítják.

Alapelveink:

- Az egészséges táplálkozáshoz szükséges feltételek biztosítása: vitaminokban gazdag ételek, napi zöldség és gyümölcsfogyasztás, tej és liszt érzékeny gyermekek számára külön ételek.
- Megalapozzuk az egészséges életvitel szokásait.
- Higiéniai feltételek megteremtésével, a gyermekbetegségek megelőzése. Sószoba használatának biztosítása.
- Rendszeres fogápolás, szűrés
- Rendszeres, szabad mozgás biztosítása teremben és a friss levegőn.
- Prevenciós eljárások alkalmazása: tartásjavítás, lábtorna, úszás
- Gyermekbetegségek megelőzése - sószoba rendszeres használata
- Egészségnevelési előadások, tájékoztatások szülőknek (védőnő, gyermekorvos, mentőápoló, diabetikus előadása, ortopédiai vizsgálat)
- **„Jó gyakorlatainkban”**, a hozzájuk kapcsolódó programokban is valósuljanak meg az egészségnevelés céljai, feladatai.

Egészségfejlesztési programok:

-Egészség hete
-Sportnapok
-Szív kincsesláda program
-Dohányzás megelőző program
-Autómenetes nap
-Paprika futás

-Kirándulások

Családi élet és kapcsolatok

-Családi napok
-Nagyszülők napja
-Közös családi kirándulások

Balesetmegelőzés; napi rendszerességgel, séták, kirándulások előtt udvari játék során.

Környezeti nevelési elvek

Az ember a természet része, csak akkor van esélye a boldogulásra, ha együttműködik környezetével és nem uralkodni akar felette.

A környezeti nevelés akkor eredményes, ha az egész személyiséget áthatja, ha felkelti az érdeklődést, a kíváncsiságot, ha kibontakoztatja a képzeletet, időt enged a rácsodálkozásra, és a természet szépségeinek élvezetére.

Cél: az óvodás gyermek környezettudatos magatartásának kialakítása és a környezetért felelős életvitel elősegítése, a természet szeretetére, védelmére nevelés.

Alapelveink:

Elősegíteni:

- a pozitív attitűdök kialakítását (szeretet, tisztelet, empátia, alázat a természet iránt, felelősség, mértékletesség)
- természet harmóniájának megőrzését, fenntartását, védelmét.
- ökológiai kultúra fejlesztését
- természet törvényeinek betartását, lehető legkisebb mértékű károsítását
- az energiával való takarékoskodást
- szülőföld kultúrájának, hagyományainak, védelmét-**„Jó gyakorlatok”** megvalósításával.
- a **„Jó gyakorlatok”** segítségével a természettudományos gondolkodás megalapozását.

10. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Óvodáinkban a gyermekek szociális háttere igen különböző. Munkánk tervezésénél figyelembe kell vennünk a nehéz anyagi lehetőségekkel bíró, a több gyermeket nevelő és a csonka családok igényeit is. Különösen nagy a felelősségünk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek oktatásában, nevelésében. A hátrányos helyzet esetenként a gyermek veszélyeztetését is magában hordja.

Az óvodai programunk jellemzője a gyermekközpontú és családorientált szemlélet, valamint a több szakterületet érintő megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja. Így ösztönzi az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak.

Feladatunk: hogy megismerjük minden gyermek családi körülményeit, szociális helyzetét, feltárjuk hátrányos helyzetének okait. Segítséget nyújtsunk a beilleszkedéséhez és eredményes óvodai szocializációjához.

A hátrányos helyzet okai lehetnek a család anyagi körülményei, egészségi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje, a család lakhelye és környezete és a családtagok száma is.

Szervezési feladatok:

Integrációt elősegítő csoportalakítás
Az igazolatlan hiányzások minimalizálása
A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitvatartás kialakítása
Nevelőtestület együttműködése (rendszeres team munka valamennyi munkatárs részvételével, esetmegbeszélések, hospitálások)
Pedagógiai munka kiemelt területei:
Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés (részletes anamnézis)
Kommunikációs nevelés (szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése)

Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében:

- Az óvodapedagógusok és a gyermekvédelmi felelős és a szociális segítő folyamatosan figyelemmel kísérik a család szociális helyzetének alakulását.
- Szükség esetén szakember vagy hatóság segítségét kérik. A szociális segítővel kooperatív csoportmunkát, közösségi tevékenységeket, és a szülőkkel közös programokat szervezünk a prevenció elősegítésére.
- Az anyagi támogatás lehetőségeinek igénybevételében folyamatosan segítséget nyújtanak.
- A gyermekek szociális képességének fejlesztését (együttműködés, belső harmónia, önbizalom, saját képességekről való tudás, empátia, konfliktuskezelés, felelősségvállalás) segítik, mely az együttélés alapjainak megteremtéség szolgálja.
- Együttműködéseket partneri kapcsolatokat erősítünk lehetséges támogató szolgálatokkal. (Origó Családsegítő, Gyermekjóléti, Védőnői, Orvosi)./K/Azokkal, melyek a gyermek óvodai nevelése során a szülőket támogatják, illetve a gyermeknek szolgáltatásokat biztosítanak.
- Projektekben való szabad részvétellel segítjük a cselekvésben való tanulás lehetőségét. (TÁMOP-3.1.11-12/2-2012-0104 „Színvonalas óvodai nevelés növelése")
- A fejlesztést segítő eszközök folyamatos bővítésére törekszünk (matematikai, logikai készség fejlesztők, kézügyességet, finommotorikát, térlátást fejlesztő eszközök)
- Kialakítjuk a kooperatív, differenciált tanulásszervezéshez szükséges feltételeket. Az alkotás örömének átéléséhez, sikerélményhez segítjük a gyermekeket.
- Támogatjuk a sport, kulturális és az egészséges életmóddal kapcsolatos rendezvényeken való részvételt.
- Játszóházakat, sportdélutánokat szervezünk a szülők aktív részvételével.
- Óvodai fejlesztő program megszervezése.
- **„Jó gyakorlatok"** segítik a hátrányos helyzetből adódó lemaradások kompenzálását. Olyan módszerek alkalmazása, mint a drámapedagógia, mozgásfejlesztés, (Pl.: Mozgáskotta- módszer), néptáncos „Lippogo- program")/K/

alkalmazásával segítjük a beilleszkedést, a gyermekek egyéni fejlesztését, a családokat pedig bevonjuk az óvodai életbe.

11. A gyermek esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdításának alapja, hogy minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz.

Minden általunk ellátott gyermek hozzájusson olyan szolgáltatáshoz, mely ahhoz szükséges, hogy személyisége szabadon kibontakozhasson.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesítjük

- Az óvodai nevelésbe történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása, felvételi kérelmek elbírálása, a gyermek csoportba való elhelyezése során.
- A nevelés követelményeinek megállapítása során.
- Az óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során.
- A nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során.
- Mulasztásból adódó hiányosságok pótlása során.
- Iskolába lépésre való felkészítés során.
- Tehetségsegítő, fejlesztő és felzárkóztató foglalkoztatásokban.
- A gyermeki jogok gyakorlása során.
- Vallási, kisebbségi vagy nemzetiségi oktatás igénybevételi lehetősége során.

Az óvodai nevelésbe történő bekapcsolódásához tartozó esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód biztosításával összefüggő feladataink:

- A kötelező foglalkozások alól történő felmentési kérelmek elbírálása. Elbírálás előtt a gyermekjóléti szolgálat véleményének beszerzése.
- Pedagógus továbbképzés tudatos irányítása – szakirányú képzések elősegítése.
- Óvoda eszközeinek, felszereléseinek összevetése a jogszabályi követelményekkel. Eszközpótlási fejlesztési program összeállítása.

- Az iskolai oktatásra történő felkészítés során a felkészítő, fejlesztő foglalkozások iránybevételi lehetőségének megteremtése, hogy a hátrányos helyzetű gyermekek számára is biztosítsuk a nyugodt felkészítés lehetőségét.
- Biztosítjuk minden 3 életévet betöltött gyermek óvodai elhelyezését.
- A minőségi neveléshez, oktatáshoz való egyenlő hozzáférést a „Jó gyakorlatok" -ban való szabad részvétellel segítjük.
- A „Jó gyakorlatok" célja: az anyanyelvi, a néphagyomány a mozgáskultúra és környezeti értékeink ápolása, átörökítése a családok aktív közreműködésével. A különböző „Jó gyakorlatok" eredményesen segítik a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok kompenzálását.
- A hátrányos helyzetű de tehetséges gyermekek számára biztosítjuk a tehetségműhelyek munkájába való bekapcsolódását. Tehetség műhelyeink az alábbi területen működnek: mozgásfejlesztés, anyanyelvi nevelés, vizuális nevelés, környezeti nevelés.
- A csoporton belüli tehetségsegítést folyamatos feladatunknak tekintjük, és kiegészítő programokkal segítjük / Látható hangok, Mozgás kotta/. (TÁMOP-3.1.11-12/2-2012-0104 „Színvonalas óvodai nevelés növelése")

12. A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Óvodai gyermekvédelmi munkánkat alapvetően az 2011. évi CXC. törvény a köznevelésről, az **1997. évi XXXI. törvény** a Gyermekek védelméről és a Gyámügyi Igazgatásról (a törvény módosítása), a **15/1998. (VI. 30.) NM rendelet** A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények rendelet, valamint a **20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 6. § (2) d)** határozzák meg.

Pedagógiai programunkban kiemelt helyet és szerepet tölt be a gyermekvédelmi munka. Az említett törvények meghatározzák tevékenységünk célját, feladatait, az intézményvezető felelősségét, a pedagógusok kötelességét.

Intézményünk védelembe veszi azokat a hozzánk kerülő gyermekeket, akik pszichés, mentális, szociális, egészségügyi problémákkal küzdenek. A gyermekvédelmi státusoknak megfelelően, a törvényi szabályozást figyelembe véve igyekszünk kielégíteni szociális, egészségügyi, mentálhigiénés, nevelési, oktatási szükségleteiket.

Gyermekvédelmi munkánk sarkalatos pontja a családvédelem, a családok segítésével a gyermeki jogok maradéktalan biztosítása, valamint az esélyegyenlőség megteremtése.

Kiemelt gondoskodásra, védelemre szorultak státusai

- Veszélyeztetett gyermek az, akinek testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését a szülő, vagy a gondoskodó környezet nem biztosítja.
- Hátrányos helyzetű gyermek az, akit családi körülményei miatt a jegyző védelembe vesz, illetve rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult.
- A sajátos nevelési igényű (SNI) szakértői és rehabilitációs bizottság határozata alapján a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos zavarával küzd. (ellátásuk gyógypedagógus, konduktor, pszichológus, pedagógiai asszisztens által történik).
- Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTM) Pedagógiai Szakszolgálat szakvéleménye alapján, a fejlesztés az óvodai nevelés keretében valósítható meg, fejlesztő óvodapedagógus által, a szakszolgálat ellenőrzése mellett.
- Krónikus betegségben szenvedő gyermek (allergia, szívbetegség, egyéb) orvosi igazolás szükséges. az óvoda gyermekorvosát tájékoztatni kell, ingyenes étkezés biztosítása
- Azon gyermek, aki 3, vagy több gyermekes családban él, ingyenes étkezés biztosítása
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek számára biztosítani kell önazonosságuk megőrzését, ápolását, erősítését, integráció lehetőségét, az emberi jogok, gyermek jogok és az alapvető szabadságjogok védelmét.

Célunk

- A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, gyermeki és emberi jogainak maradéktalan biztosítása, az inkluzív, előítéletektől mentes óvodai nevelésen keresztül.
- Hátránykompenzálással az esélyegyenlőség megteremtése az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.
- Általános prevenció, a gyermekvédelmi törvény szellemiségének és előírásának megfelelően.
- Az esélyegyenlőség előremozdítása az intézmény minden tevékenysége során (beiratkozás, egyéni fejlesztés, ismeretközlés gyakorlatában óvodai programok kiválasztásában, iskolai továbbhaladás előkészítésében)

- Biztosítjuk a szegregáció mentességet, az előítéletektől mentes, az egyenlő bánásmód elveinek teljes körű érvényesítését.
- Egészséges életmódra nevelés (egészségtudat kialakítása, táplálkozás)
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése

Főbb alapelveink érvényesítése

- Bizalom erősítése, kölcsönös együttműködés, korrekt tájékoztatás (szülők, társszervezetek, óvoda).
- A gyermek státusából eredő jogok, kedvezmények, előítéletektől mentes bánásmód, egyenlő hozzáférés biztosítása.
- Az óvoda dolgozóinak összehangolt gyermekvédelmi munkája: óvónő-óvónő, óvónő-dajka, óvónő-gyógypedagógus, óvónő-fejlesztő pedagógus, vezetés tájékoztatása.
- Az óvoda, mint gyermekvédelmi jelzőrendszer konstruktív kapcsolattartásra törekszik a társszervezetekkel (Gyámhatóság, Gyermekjóléti Szolgálat, Origó Családsegítő Szolgálat. ÁNTSZ, gyermekorvos, Védőnő szolgálat Cigány Kisebbségi Önkormányzat CKÖ) és az óvodai, iskolai szociális segítővel.
- Törvényi háttér ismerete, alkalmazása.

A gyermek és ifjúság védelemmel kapcsolatos feladataink

Igazgató és tagintézmény-igazgató feladata

- a gyermekvédelmi tevékenységhez a feltételek biztosítása, gyermekvédelmi felelős megbízása, feladatok, kompetenciák kijelölése nevelőtestületi szinten
- a gyermekvédelmi feladatokkal megbízott óvónő munkájának segítése
- bizalom elvű kapcsolat kiépítése a családokkal, családok segítése, tájékoztatása
- a törvények és rendeletek naprakész ismerete, a munka hozzáigazítása
- óvó-védő, baleset megelőzési intézkedések rögzítése a házirendben is
- a támogatások lehetőségeinek megismertetése, dokumentálása, óvodáztatási támogatással kapcsolatos feladatok ellátása

Gyermekvédelmi felelős feladata:

- a gyermekek érdekeinek védelme, képviselete, a gyermeki jogok érvényesülésének figyelemmel kísérése
- gyermekvédelmi terv készítése

- nyilvántartás naprakész vezetése
- gyermekvédelmi feladatok, tevékenységek összehangolása az óvodapedagógusok között
- pedagógiai eszközökkel és tanácsadással a szülők, óvónők segítése a gyermekvédelemmel kapcsolatos problémák megoldásában
- anyagi gondokkal küzdő családok támogatására az óvodavezető tájékoztatása a térítési díj csökkentése érdekében
- a szülők figyelmének felhívása az igényelhető, igénybe vehető támogatásokra, az újra igénylés határidejének lejáratára
- szükség szerint Gyermekjóléti Szolgálat, családgondozó, védőnő segítségét igényli
- részvétel a jelzőrendszeri üléseken, szakmai továbbképzéseken, esetkonferenciákon.

Óvodapedagógus feladata:

- a gyermekek mindenekfelett álló érdekének képviselete
- az óvodapedagógus befogadó, támogató attitűdje
- a gyermekek megismerése (anamnézis), fejlődésének nyomon követése, fejlesztése, személyiségéhez igazodó pedagógiai intézkedésekkel, az egyenlő hozzáférés biztosításával
- a gyermekek szociokulturális környezetének korrekt megállapítása, a családok sajátosságainak megismerése és az együttműködés során az intervenciós gyakorlat alkalmazása
- a gyermekvédelmi státus pontos meghatározása, jogosultságok megállapítása a törvény előírásának megfelelően
- hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek nevelésének kompenzálása az esélyegyenlőség megteremtésével
- nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó és migráns gyermekek nevelése során biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integrációt
- naprakész adatfeldolgozás, nyilvántartás, (fejlődési napló, gyermekvédelmi munkaterv, felvételi és mulasztási napló)
- kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás, valamint kooperatív együttműködés a társintézményekkel, óvodavezetővel, jegyzővel, hatósággal, szakszolgálattal

- Kölcsönös tiszteleten alapuló szülő-pedagógus partnerkapcsolat kialakítása, melyben a családi nevelés elsődlegességét hangsúlyozza az óvoda.
- a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatkörök, hatáskörök pontos ismerete és a feladat iránti maximális elkötelezettség
- hatékony információáramlás, szakszerű tájékoztatás, összehangolt munka
- konkrét intézkedési feladatok és felelősök meghatározása, elemző értékelés
- prevenciós gyermekvédelmi munka ellátása a nevelőmunkában
- hátrányos, halmozottan hátrányos és veszélyeztetett helyzet jelzése a gyermekvédelmi felelősnek
- esélyegyenlőség megteremtése differenciált, tudatos nevelő munkával
- fejlődési napló vezetése minden gyermekről, felzárkóztatás és tehetséggondozás tervezése
- baleset megelőzési feladatok megjelölése.

A szociális segítő az alábbi tevékenységeket végzi:

• egyéni segítés, tanácsadás;
• csoportban végzett tevékenységek (szociális csoportmunka) – előnyük, hogy egyszerre több gyermeket érnek el, és a prevenció hatékonyabban megvalósítható általuk; • közösségi tevékenységek – előnyük, hogy e módszerrel is egyszerre több gyermek érhető el, és egyes programokba a szülők is bevonhatók.
A szociális segítő támogatja a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátását is, mivel része az észlelő- és jelzőrendszernek, így rá is vonatkozik a jelzési kötelezettség, amennyiben egy gyermek veszélyeztetettségét tapasztalja, ugyanakkor szociális szakemberként támogatja az óvoda:

- hátrányos helyzet, halmozottan hátrányos helyzet
- veszélyeztetettség kialakulásának korai felismerése, felderítése
- BTMN gyerekek szakemberhez való irányítása
- észlelő- és jelzőrendszeri tevékenységét: érzékenyítéssel, a veszélyeztetettség tüneteinek korai felismerésében való segítségnyújtással, a jelzés megtételének támogatásával. A szociális segítő szakmai munkáját támogató munkaformák közé tartoznak az esetmegbeszélések, a szupervízió és az intézményen belüli belső képzések is.

Az óvodai és családi nevelés összhangjának megteremtése érdekében kiemelt feladatunk a családokkal való együttműködés, a megfelelő kapcsolatok kialakítása, felkutatása és mélyítése. Az ehhez szükséges kölcsönös bizalom elvét minden esetben betartjuk. Fontos ehhez a kapcsolat megfelelő kiépítése és kölcsönös ápolása. A hatékonyabb nevelés érdekében fontos, és az együttnevelés szempontjából meghatározó jelentőségű, hogy megismerjük a gyermekek családját, otthoni környezetüket, élettörténetüket, fejlődési jellemzőiket.

Célunk az együttműködés terén:

- biztosítása
- a gyermekek személyiségének megismerése,
- a családok megismerése a gyermek fejlesztéséhez
- folyamatos kétoldalú kommunikáció, melyet számos módon elősegít az intézmény, igazodva a család nyelvhasználati jellegzetességeihez
- a feladatok egységes értelmezése
- együttműködés és az ismeretek, információk rendszeres cseréje
- a gyermeknevelléshez nyújtandó segítségadás koordinálása
- a kölcsönös bizalom megteremtése szülők aktív közreműködésére történő inspirálás saját gyermekeik óvodai nevelése terén:
- az óvodai és a szülői nevelés kölcsönös megismerése.
- az együttműködés szabályainak betartása

13.NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉS

13.1. Német nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű csoport programja

A gyermekek érzelmeire építve megalapozzuk a német nemzetiségi nyelvhez, a magyarországi németek kultúrájához való kötődést és az identitástudat kialakítását. A német nemzetiségi neveléssel erősítjük a kreatív gondolkodást, mellyel olyan képesség területeket fejlesztünk, mint a fantázia és kreativitás. Szociális, személyes, olyan interkulturális képességeket erősítő attitűdöket alakítunk ki, mint az önfegyelem, a nyitottság, az empátia, a türelem, az önérvényesítés, a többségi, - és kisebbségi kulturális értékek tiszteletben tartása, nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti kíváncsiság éb-

rentartása. Az idegen nyelvi kommunikáció olyan képességeket igényel, mint a közvetítés és mások kultúrájának megismerése, megértése.

Helyzetkép

Az urbanizáció során városunkba települt német származású szülők kérésére, a Művelődési Minisztérium engedélye alapján egy kisebbségi nevelést folytató kétnyelvű csoportot működtetünk. A szülők fontosnak tartják a kultúra átörökítését, de a nyelvhasználat rég elkopott. Néhány szülő valamilyen szinten beszéli a nemzetiség nyelvét. Ennek ismeretében a nyelv gyakorlásában nem nagyon számíthatunk a családok segítségére, mert hiányzik a nyelvi környezet, de támogatást adnak a gyermekek identitásának alakításában, és a hagyományok ápolásában. Az óvodánkba érkező gyermekek nyelvismerettel nem rendelkeznek. Ebből kiindulva kell a gyermekek idegen nyelvi előkészítését megalapoznunk az iskolai évekre.

A program alapelvei

- A 3-6-7 éves gyermekek együttnevelése pozitívan hat a gyermeki személyiség sokoldalú fejlődésére, illetve az idegen nyelvi fejlesztésre.
- A szabad játéktevékenység feltételeinek biztosítása által eredményesen valósul meg a spontán német nyelvi fejlesztés, melynek használata elsőbbséget élvez.
- Az óvodapedagógusok támogató, segítő, elfogadó attitűdje mintát jelent a gyermekek számára, biztonságérzetüket növeli.
- A szeretetteljes, biztonságot nyújtó nyelvi környezet megteremtése általbiztosított a gyerekek magas színvonalú nevelése.
- A magyarországi németek kultúrájával, hagyományaival, életformájával való megismerkedés során a gyerekek lehetőséget kapnak arra, hogy a mindennapok során megéljék a német nyelvet.
- A német nyelvű nevelés érdekében az óvoda nyitott intézmény.
- A német nyelv elsajátítása érdekében az óvodapedagógusok szorosan együttműködnek a családokkal.

Gyermekkép

- A német nemzetiségi kétnyelvű nevelés befogadó, nemcsak a német nemzetiségi származású, hanem minden gyermek~~nek~~ számára biztosítja az egyenlő hozzáférést.
- A gyermekek nyelv iránti pozitív beállítódását élményszerű, tevékenységbe ágyazott nyelvi helyzetek által alakítjuk.
- A gyermek kíváncsisága, új iránti fogékonysága révén aktívan vegyen részt a spontán, illetve az irányított nyelv-elsajátítást támogató tevékenységekben.
- Legyenek vidámak, kiegyensúlyozottak, érezzék biztonságban magukat a kétnyelvű környezetben.
- A korai kétnyelvűség mutatkozzon meg a problémamegoldó gondolkodás, az alkalmazkodóképesség és a kreativitás fejlődésében.
- Ismerjék és ragaszkodjanak a német nemzetiség szokásaihoz, hagyományaihoz, szűkebb – tágabb környezetükhöz.
- Alakuljon ki nemzeti identitástudatuk.
- A korai kétnyelvűség ne adjon helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A német nemzetiségi óvodai nevelés célja és feladata

Gyermekeinknek életkori sajátosságait és egyéni fejlettségét figyelembe véve az óvónő és gyermek közötti meghitt, szeretetteljes kapcsolat segítse elő a német nyelv játékos elsajátítását. Derűs, nyugodt légkörben érjük el, hogy a nemzetiség értékeihez kötődjenek, figyeljenek annak hagyományaira, zenéjére.

A nemzetiségi óvodai nevelésben:

- olyan nyelvi környezetet biztosítunk a gyerekek számára, ahol a nyelvelsajátítás élményeken alapul.
- ápoljuk a kisebbségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat, szokásokat.
- felkészítjük gyermekeinket a német nyelv iskolai tanulására
- kialakítjuk aktív és passzív szókincsüket, megismertetjük velük az idegen nyelv hanglejtését, törekszünk a helyes kiejtés elsajátítására
- segítjük az identitástudat kialakítását és fejlesztését.

Olyan közvetlen, bizalmas kapcsolatban álljunk gyermekeinkkel, hogy tőlünk mindenfajta ismeretanyagot elfogadjanak a kisebbség nyelvével és kultúrájával kapcsolatban.

Tekintettel arra, hogy az óvodánkba kerülő gyermekeknek semmilyen szintű nyelvismeretük nincs, nagyon óvatosan kell a nyelvet bevezetni, a különbözőséget elfogadtatni a csoporttal.

Különböző szituációkban, a nap folyamán bárhol és bármikor lehetőséget kell teremtenünk az utánozáson alapuló nyelvelsajátításra, gyakoroltatni a megismert kifejezéseket, dalokat, verseket, játékokat. Szeressék meg a nyelvet, kommunikáljanak, majd bizonyos szituációkban vállalják a válaszadó szerepét! Legyen bennük öntudat, hogy nemzetiségükben jól érezzék magukat.

A német témaköröket a magyar nyelvű programra tervezzük, azzal párhuzamosan haladunk, tervezésünket jól átgondolva készítjük el. Heti- és napi rendünk rugalmas, a cél érdekében mindig megváltoztatható. Minden kínálkozó alkalmat megragadunk a nyelv gyakorlására, az anyanemzet kultúrájának átörökítésére.

A nemzetiségi óvodai nevelés megszervezése

- Óvodai csoportunkban nemzetiségi óvodai nevelésben részesülő gyermekeknek legalább a teljes óvodai élet 50 %-ban biztosítjuk a kétnyelvű óvodai nevelést.
- A kiscsoportba kerülő gyermekekkel a befogadási időszak után megkezdjük a német mondókák, dalok, udvariassági kifejezések használatát. Nagycsoport végére jól kell kommunikálniuk, a közvetítő és válaszadó szerepét is fel kell vállalniuk.
- A csoportban kettő német nemzetiségi óvónői diplomával rendelkező pedagógus ismeri a németség szellemi és tárgyi kultúráját, hagyományit, szokásait.
- A csoport életét Rosa Mammel: Empfehlungen zur Förderung der deutschen Sprache c., Thresia Talabér: Spiel mit dem Wort, Spiel mit der Sprache c., illetve Mónika Jäger-Manz: Ich sag’ dir was és Traditionen kindgemäß pflegen c. könyveinek utasítása, javaslatai alapján németül is megszervezzük. A gondozásban résztvevő felnőttek –a német nemzetiségi óvónőn / óvónőkön kívül– nem beszélik a német nyelvet, de a gyermekekkel együtt megtanulnak kommunikálni. Óvónőjük a beszéd és a nyelv közvetítője. Az utánzás és a szavak ismétlésével személyes minta alapján sajátítják el a nyelvet.-Az óvónővel való viszonyuk meghatározza az érzelmi kötődést a nyelvhez is: csak akkor lehet pozitív, ha óvónőjük pozitív személyiség a gyermek számára. A két óvónő esetén a felek között létrejöhet a német nyelvű dialógus, mellyel újabb beszédmodellt

mutathatnak a gyermekeknek. A nemzetiségi óvodapedagógus az irodalmi német mellett ismeretében van néhány mondókának a hajósi sváb tájnyelvből, melyeket hagyományápolás céljából tanít a gyerekeknek

- A szülők nagyszülők segítségét igénybe vesszük a szokások és hagyományok ápolása érdekében; a tőlük kapott anyagokat gyűjtjük. Kapcsolatot tartunk a Fényi Gyula Általános Iskola német nemzetiségi nyelvoktató 1. osztályával, a hajósi és a hartai óvodával, ahol már évtizedes hagyományai vannak a német kisebbségi nevelésnek, Ezzel is szeretnénk az identitástudatot megalapozni, a hagyományápolást és a gyermekek nyelvi kultúráját fejleszteni. Sok segítséget kapunk a Német Önkormányzattól is.
- A csoportban lévő eszközök mellett speciális eszközeink is vannak. Német nyelvű képeskönyvek, mesekönyvek, kazetták, dominók és képességfejlesztő játékaink vannak. Kasper-bábunk és barátai – főleg állatok - csak németül tudnak. Egy hajósi nénitől ajándékba kapott, népviseletbe öltöztetett babánk, a „Deutsche Puppe” ugyancsak nem ért magyarul.
- Csoportunkban egy falon helyeztük el a hajósi svábok életmódját, szokásait, hagyományait bemutató képeket és tárgyi emlékeket.

A nemzetiségi óvodai nevelés tevékenységformái

A kisebbségi nyelvi nevelésben a spontán, szabad játéknak kiemelt szerepe van. A személyes, a kognitív, szociális és speciális képességekre építve az óvodás gyermek önállóan választhatja meg játéktémáit, kielégítheti kíváncsiságát, szabadon tevékenykedik a maga, illetve társaival kialakított szabályok szerint. Olyan fontos kompetenciaterületek fejlődnek ezáltal, mint a rugalmasság, nyitottság és kiegyensúlyozottság. Így lesznek készek az új dolgok és a nyelv befogadására.

A játék

A játékhoz szükséges feltételek - a hely, idő, derűs légkör - mellett a nyelv elsajátításához nagyon fontos az eszköz, melynek megnevezése során a fogalom tárgyhoz, a játéktevékenységek pedig cselekvéshez kötődnek. Játék közben adódnak a legkülönbözőbb szituációk, előkerülnek képek, tárgyak, melyek segítségével kisebb csoportokban vagy egyénileg, a tanulás kényszere nélkül gyakoroljuk a nyelvet. A szerepjátékok kimeríthe-

tetlen forrásai a nyelvgyakorlásnak /családtagok, öltözködés-ruhadarabok, orvos-gyógyítás stb./

Rengeteg lehetőség rejlik a bábjátékban, melynek során a gátlásos gyermek elveszíti félelemérzetét, hiszen nem ő, hanem a báb beszél, a báb kérdez, tanácsot, segítséget kér. Didaktikus játékokkal bővítjük, gazdagítjuk szókincsünket /pl. Papagáj játék, Szóverseny, Echo-játék stb./

A nyelvelsajátítás az óvodában tulajdonképpen játékba integrált tanulás. Az óvónő által tervezett tevékenységek is játékidőben zajlanak, a gyermekek játékához kapcsolódnak. A közös tevékenységben a csoport tagjai önként vehetnek részt, annak befejezése után igényük szerint visszatérhetnek játékukba, vagy újat kezdhetnek. Akik nem kívánnak részt venni a kezdeményezésben, folytathatják eredeti játékukat. Játék közben a csoportszobában és a szabadban egyaránt gyakoroljuk a verseket, dalokat, mozgásos játékokat, rajzolunk, mintázunk, kézimunkázunk, a környezetben szerzett élményeinket gazdagítjuk. A cselekvéshez, tárgyhoz kapcsolt mondanivalót állandóan ismételjük. A játékszükséglet zavartalan kielégítése által a gyermek kiegyensúlyozott és nyitott lesz az új dolgok, így a nyelv befogadására is. A gyermek szabad játék során fedezi fel, ismeri fel környezetét, önmaga lehetőségeit, korlátait, miközben kielégíti kíváncsiságát, felfedezővágyát.

A játék feltételeinek megteremtésén túl az óvodapedagógus a gyermeki igényekre tekintettel közös, együttes játékhelyzeteket is kezdeményezhet, mely hozzájárul a nyelvi kisebbségi célok és feladatok eredményes megvalósításához. Az ilyen módon, a gyermekekkel közösen szervezett funkciós játékok, báb- dramatikus- mozgásos- és szabályhoz kötött játékok hozzájárulnak a szókincsbővítéshez, a helyes artikuláció elsajátításához, gyakorolják a válaszadó szerepét, erősödik kétnyelvű identitástudatuk.

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A speciális nyitott tanulási formák - Stationenarbeit, Projektarbeit, Werkstattarbeit - több szabadságot kínál a gyermekeknek az anyag és partnerválasztásban, a gyermek saját, egyéni tempóban működhet. Olyan képességeket fejleszt, mint az önállóság, kitartás, szervezőkészség. Felismeri szükségleteit, lehetőségeit, a gyermek saját tapasztalataira építve új ismereteket szerez. A szabad választás sikerélményhez juttatja a gyermeket, így motiváltsága folyamatosan fennmarad, figyelmét képes összpontosítani. E tanulási formák megteremtik annak a lehetőségét, hogy a gyermek képes legyen önmagát kont-

rollálni különböző szimbólumok, képek segítségével. Így személyes, kognitív és szociális kompetenciái fejlődnek, alakul az önismerete és az önfejlesztés igénye. Így alapozhatjuk meg azt, hogy a későbbiekben egyre kompetensebbnek érezzék magukat saját fejlődésük alakításában.

A gyermek játszik, a játékon keresztül tanul. A játékban természetes módon, egészségesen fejlődik. Az óvodás korú gyermeknek a német nyelvet játékosan, sok örömmel, sikerélménnyel kell elsajátítania, csak így fogadja el és gyakorolja eredményesen. A nyelvtanulás folyamatos, utánzáson alapul. Az egész nap folyamán adódó helyzetekben természetes és szimulált környezetben, spontán é az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon, a kifejezések állandó ismétlésével valósul meg.

Nagyon fontos a közvetlen beszédminta. az előadás, bemutatás és azt hogyan tudják a gyermekek alkalmazni. Kezdetben az óvónő a modell, később a nagyobb, ügyesebb gyermek is betöltheti ezt a szerepet, főleg vegyes csoportokban. Rosa Mammel: Empfehlungen zur Förderung der deutschen sprache c. munkájában igen jó módszertani javaslatokat ad a szókincs tanításához, a kiejtés és a mondatban beszélés megtanításához. Különös figyelmet fordít arra, hogy a játékosság mennyire fontos, jobban érvényesüljön, mint a tanulás látszata. A napi munkánk során szinte nélkülözhetetlen az óvodai nyelvtanításhoz Mónika Jager-Manz: Ich sag dir was! c. segédkönyve. A tanulás feltételei és lehetséges formái megegyeznek az Alapprogramban foglaltakkal.

Verselés, mesélés

Az évszaknak, aktualitásnak megfelelő anyag legnagyobb részét Rosa Mammel: Deutsh Im Kingedergarten Rahmenplan II-ből és Monika Jäger Manz: Deutschförderung durch literarische Werke im Kindesalter c. könyvéből gyűjtjük, a többit a Magyarországon megjelenő vagy Németországból származó verseskönyvekből, irodalmi művekből és a népi kultúrából /a környékbeli nemzetiségek-pl. hajósi, hartai, szájról-szájra hagyományozott mondókák, rigmusok/.

A rövid terjedelmű, könnyen kiejthető, jó ritmusú, játékos mozdulatokkal kísérhető mondókák, versek után fokozatosan vezetjük be a hosszabbakat és nehezebbeket, majd tekintettel arra, hogy a gyermekek nyelvismerete nem elegendő- a mesét.

Olyan meséket választunk, amelyekben eszközzel, mimikával, testbeszéddel, gesztikulálással a szavakat és cselekedeteket az óvónő a gyermekek számára érthetővé tudja tenni.

A magyarul jól ismert mesék is alkalmasak a kétnyelvű kommunikáció fejlesztésére. Nyelvileg egyszerű, általuk is felfogható anyagot választunk, melyben ismétlődések, ismerős helyzetek visszatérése az öröm forrása, fokozza a gyermek biztonságérzetét. /pl. Répa/

A versek tanítása a fokozatosság és ismétlés elve alapján történik. A tartalom rövid megfogalmazása, a kulcsszavak, majd mind több szó jelentésének tisztázása. Ha lehet, mozgással kísérjük és adunk hozzá képet, társas- ill. kártyajátékot.

Mesekönyvből a mese rövid kivonatát elkészítve mondunk mesét, mindig a gyermek nyelvi szintjén.

A bemutatás lassan, tisztán, érthetően történik. Meg kell győződni arról, hogy a gyermek tisztán ejti-e a szót, kifejezést, ha nem, ki kell javítani. A javítás szabályai megegyeznek a magyarral: legyünk tapintatosak, ne direkt kiigazításként, hanem a szó megismétlésével egy másik összefüggésben, de legalább kicsit megmásítva, mint ahogy azt a gyermek használta. Különös figyelmet kell fordítanunk a magánhangzók nyújtására és rövidítésére, a kettőshangokra, az umlautra, amelyek sok esetben nehézséget okoznak a gyermekeknek /játékos gyakorlatok/.

A gyermekek gazdag fantáziára támaszkodva olyan légkört, önérvényesítő segítő feltételeket teremtünk, melyek alkalmat teremtenek önálló mesék kitalálására. Bátorítjuk őket a mesék cselekményének mozgással, mimetikus játékkal való kifejezésére. Megteremtjük az irodalmi élmények képi megjelenítésének feltételeit, mely lehetőséget ad az élmények felelevenítésére és az ismétlésre.

Ének, zene, népi játék, tánc

A dalanyag kiválasztásánál irányadó a Rahmenplan III. für deutsch-ungarische Kindergarten. Ezen kívül a német népi mese és zenei művekből válogatunk, vagy az otthonról hozott környékbeli dialektikus dalaiból, mondókáiból. Ügyelnünk kell arra, hogy a magyar népzene és gyermekdalaink által megszokott dallami sajátosságok ne nehezítsék meg a német nép zenéjének befogadását. A Kodály elvek alkalmazása mellett, a magyar pentaton hangzásvilág ismeretében óvatosan választjuk ki a német dalokat úgy, hogy azok dallamát és pontos ritmikáját megőrizzük. Nagyobb hangterjedelmű, zeneileg nehezen intonálható német dalokat csak zenehallgatásra szánunk mindaddig, míg a gyermekek is képesek lesznek azok hibátlan megszólaltatásra.

Kezdetben főleg ölbeli dalos játékokat játszunk. A nyelv természetes ritmikáját követő, hanglejtéssel előadható szövegeket választunk, amelyekben a szavak ritmusa, hangzása, a bennük rejlő zeneiség megragadja a gyermekeket, akkor is élvezetet nyújt számukra, ha értelmét nem ismerik.

Amikor már tudják, hogy miről szól, választhatjuk azokat a dalos játékokat, amelyekben a gyermekeknek vállalnia kell a kérdező és válaszadó szerepét.

Ezek gyakorlása kiválóan alkalmas a nyelvi kommunikáció fejlesztésére.

A dalok tanítása- a vershez hasonlóan- a fokozatosság és ismétlés elve alapján történik. Kodály hallás utáni daltanítás –módszerét itt is alkalmazhatjuk /első sor bemutatása, a gyermekekkel együtt megismétlése; a megismételt első sor után bemutatjuk a második sort. stb./ Ha már többször bemutattuk, gyakoroltuk, kérhetünk önként jelentkezőt, aki elénekli a frissen tanult dalt.

Szükség szerint segítünk; és nem feledkezünk meg a dicséretről, buzdításról. A hibajavítás a verstanításnál alkalmazott szabályokat alkalmazva történik. Internetről letöltött dalok bemutatására is van természetesen lehetőség, hallgatunk zenét bármikor, ha célunk az élményszerzés /pl. évszak/ vagy a német nép zenéjének megszerettetése.

A felhasznált zenei anyagot igényesen, a csoport életkorának és képességszintjének megfelelően válogatjuk.

A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztéséhez igen nagymértékben járulnak hozzá a mondókák, gyermekdalok és zenei készségfejlesztő játékok.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Az egész nap folyamán teret és lehetőséget biztosítunk a tevékenykedésre.

Kezdetben a használt eszközöket, cselekvésformákat nevezzük meg németül. Később lerajzolhatjuk, amiről németül énekeltünk, meséltünk, vagy amit csináltunk. Így meggyőződhetünk a szövegértés szintjéről egy gyermek esetén is. A kész rajzokat is felhasználjuk nyelvgyakorlásra /pl. ház, virágos rét, a szobában lévő tárgyak stb./. A német nép formavilágát és színvilágát megismertetjük a gyermekekkel, nagy jelentőséget bír a húsvét, a tojásfestés. A munka közben elhangzó kéréseket, utasításokat folyamatosan hallják, reagálnak rá, később ezeket-más szituációkban is- maguk használják.

A vizuális tevékenység az önkifejezés a kommunikáció egyik formája, a nyelvelsajátítás nélkülözhetetlen eszköze. Az óvodáskorú gyermek életkori sajátossága, hogy az élmények, tapasztalatok feldolgozására a játék- és vizuális tevékenységekben jobban, míg a

verbális kommunikációban kevésbé képes. A vizuális tevékenység a nemzetiségi hagyományok, szokások ápolásához, az ünnepek színesebbé tételéhez is hozzájárul.

Mindennapos mozgás

A feladatok és a mozgásformák megegyeznek a magyar programéval. A hét minden napján teremben és szabadban lehetőséget biztosítunk a mozgásra spontán vagy szervezett formában.

A szervezett foglalkozásokon a vezényszavakat, a mozgásformákat és játékszabályokat fokozatosan ismertetjük meg németül. A kifejezések állandó ismétlésével egyfajta folyamatosságot biztosítunk, fenntartjuk a kétnyelvűséget a játékos mozgások és torna során is. Mozgásos játékokkal- pl. labdadobással- színt, állatot, számot ruhadarabot stb. gyakorolhatunk.

A Nemzeti Tankönyvkiadó által megjelentetett – Dr. Farkasné: 101 Spiele c. – játékgyűjtemény sok-sok nyelvgyakorlást elsegítő mozgásos játékot tartalmaz, melyeket szívesen alkalmazunk.

Hangsúlyozzuk a szabad levegőn történő rendszeres testmozgást, mely hozzájárul a nyelvelsajátítási folyamat természetesebb, változatosabb, sokoldalúbb megvalósításához. Kedvezően befolyásolja a szervezet növekedését, teherbíró képességét, valamint a kétnyelvűség miatt fellépő pszichikai terhelést. A mozgásos játékok hatékonyan segítik a szókincsfejlesztést, a válaszadó szerepének gyakorlását, a hagyományápolást és a kétnyelvű identitástudat kialakulását.

A külső világ tevékeny megismerése

A magyar programnak megfelelően, azzal párhuzamosan folyik. E tevékenység során a kétnyelvű kommunikáció csak kisebb csoportokban valósítható meg. A tárgyak, jelenségek megnevezésén kívül kérdésekkel ösztönözzük beszédre a gyermekeket.

A már említett 101 Spiele c. gyűjteményből hasznosan alkalmazhatjuk az: ismerkedő játékok, a Család, A testünk, a Színek, a Gyümölcsök és más finomságok / mellette az évszakok/, az Állatok, a Közlekedés, Egy kis matematika, a Foglalkozások és a tarkabarka címszó alatt található didaktikus játékokat nagy választékban. Felhasználjuk a Rahmenplant és az óvónők birtokában lévő egyéni gyűjteményeket /egyéni gyűjtemény

alatt a bajai főiskolán, Németországban és a magyarországi továbbképzéseken tanult, nyelvgyakorlást elősegítő didaktikus játékokat értjük/.

A környezeti nevelés szoros kapcsolatban áll a nyelvi neveléssel. A gyermek aktivitása során tapasztalatokat szerez, felfedezi, kutatja szűkebb és tágabb környezetét, találkozik a tárgyak, jelenségek német nyelvű megfelelőivel, mely hatással van a szókincs elsajátítására. A környezet felfedezése által pozitív érzelmi viszonya alakul az emberi környezet, a kulturális értékek védelmére, a helyi szokások és a hagyományok ápolására.

Munka jellegű tevékenység

A munka jellegű játékos tevékenységek megnevezése /pl. Mit csinálunk? Kérdésre válaszolnak/. A megbízatások teljesítésével a szöveg-értés egyénenként is lemérhető. A játékok és egyéb eszközök elrakásával, rendrakással, az önkiszolgálással, a naposi munkával és egyéb feladatokkal kapcsolatos kifejezéseket elsajátítsák, utasításokat teljesítik. Értékelés során a különböző jelzők használatát tanulják meg a gyermekek /ügyes, szorgalmas stb./.

A feladatok megegyeznek az óvodai nevelés Alapprogramjával.

Időkeret

Korcsoportonként megegyezik a magyar szervezett tanulás időkereteivel. A gyermekek egészséges személyiségfejlődése és beszédfejlődése érdekében mindig szem előtt kell tartanunk, hogy magyar anyanyelvi környezetben élő, magyar gyermekekről van szó még akkor is, ha származásukat tekintve a német kisebbséghez tartoznak.

A német nyelvű új ismeretek elsajátítására naponta kb. 5-10 percet fordítunk, spontán vagy szervezett keretek között. Az óvodai élet kezdetén ettől kevesebb, később törekedve a német és magyar nyelv kiegyensúlyozott jelenlétére.

A helyes arányt a magyar anyanyelven és a német kisebbség nyelvén folyó foglalkozások között meg kell találnunk. Ha a gyermekeknek sikerélményeik vannak, szívesen gyakorolják a nyelvet, nem teher nekik a kétnyelvű kommunikáció hosszabb időn keresztül sem.

A gyakorlásra szánt idő meghatározatlan, minden lehetőséget kihasználunk a folyamatos ismétlésre.

Hagyományápolás

Feladatunknak érezzük, hogy gyermekeinket a hagyományok tiszteletére neveljük, a német nép kultúrájának ápolását és a népi hagyományőrzést.
Népviseleti ruhát készítettünk a gyermekeknek. Óvodánk rendezvényein mutatják be társaiknak és szüleiknek a játékos német néptáncokat.
Csoportszobánkban helyet kapnak a hagyományokat, népszokásokat őrző képek, tárgyi emlékek. A modern világgal ötvöződve tovább él a népi kultúra és a mai gyermek is megtalálja benne a szépséget, örömet és a követendőt.
Az óvoda természetes közege a hagyományőrzésnek. Az óvónők ismerik a német gyermekfolklórt. Tudják a népszokások eredetét, azok hiedelemvilágát, jelképeit. Ismerik a népi játékokat, népmeséket, népdalokat, mondókákat.
Lakóhelyük környékének hagyományaiból merítenek, gyűjtenek.
A néphagyományok tartalma az egyes tevékenységformákban:

- Vers, mese, dramatikus játék: mondókák, rigmusok, időjóslás, csúfolók, közmondások, népmesék.
- Ének, énekes játékok, zenehallgatás: mondókák énekes gyermekjátékok, népdalok hangszeres népzene.
- Rajz, mintázás, kézi munka: tárgykészítő népi játékok, gyöngyfűzés, sodrások, fonások, szövések.
- Mozgásos játékok: ügyességi népi játékok, versenyek.
- A környezet tevékeny megszerettetése: találós kérdések, népi jóslások, népszokások, jeles napok és matematikai tapasztalatok szerzése.

A jeles napok megünneplése csoportunkban megegyezik a Pedagógiai Programban említettekkel. A Márton-napi lampionos felvonulást minden csoportban megrendezzük november 11-én a német nép szokásai, hagyományai szerint.
Évente megrendezésre kerül a nemzetiségi nap, illetve kirándulás partneróvodákba.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A családok segítségét igénybe véve az óvodai nevelési folyamat eredményeként.

- A gyermekekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a német kultúra és nyelv iránt.

- Életkoruknak és egyéni képességeiknek megfelelően rendelkezzenek olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket tudják német nyelven közvetíteni.
- Kommunikációs helyzetekben tudjanak kommunikálni.
- Ismerjenek Németország kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat (néhányat tájnyelven is).
- Ismerkedjenek meg a hajósi vagy hartai (esetleg a családból hozott más nyelvjárású) kisebbségi szokásokkal, hagyományokkal és tárgyi kultúra értékeivel, tanulják meg azok tiszteletét, megbecsülését.

13.2. Magyar nyelvű roma/cigány kulturális nevelés

Óvodánk felvállalja a **nemzetiség óvodai nevelésének irányelvében** meghatározottak alapján a roma/cigány kulturális nevelést magyar nyelven.
A hazai nemzetiségi óvodai nevelés irányelveit az Oktatási Hivatal és a vonatkozó emberi erőforrás miniszteri rendeletek határozzák meg. Ezek a szabályok biztosítják, hogy az óvodák az Alapprogram mellett a nemzetiségi hagyományok átadására, a kétnyelvűségre és az identitás megalapozására fókuszáljanak.
https://www.oktatas.hu/kozneveles/pok/nemzetisegi/nemzetisegi_letoltheto_szakmai_anyagok/ovodai_dokumentumok
Kiemelt célunk, hogy a magyar nyelvű roma/cigány kulturális nevelés megvalósulása során a tevékenységi formákban hangsúlyozottan szerepeljenek a roma/cigány játékok, versek, mesék és dalok. A vizuális nevelésben (rajzolás, festés, mintázás, kézi munka) a sajátos szín- és formavilág kapjon helyet. A mozgáshoz kötődő tevékenységek között szerepel a roma/cigány tánckultúra megismertetése.
Célunk: a 2,5-7 éves korú gyermekek sajátos roma/cigány kultúrájából induló (család életviteléből adódó különbözőségre tekintettel) integrált, valamint inkluzív nevelés, differenciált módszerekkel. A nemzetiségi identitástudat kialakítására törekszünk a roma és nem roma gyermekek együtt nevelésével. Ápoljuk és fejlesztjük a nemzetiségi kultúrához, életmódhoz kötődő hagyományokat, szokásokat, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. E cél eléréséhez nyújt segítséget óvodánk egyik**" Jó gyakorlata,** Roma kulturális nevelés az óvodában Kalocsán" is.

Óvodánk tevékenységi formáiban hangsúlyozottan szerepelnek roma játékok, versek, mesék, dalok. A vizuális nevelésben (rajzolás, festés, mintázás, kézi munka) a sajátos szín-és forma világ kap helyet. A mozgáshoz kötődő tevékenységek között pedig szerepel a cigány tánckultúra megismertetése.

Alapelveink

- a család, az emberi, a gyermeki jogok tiszteletben tartása
- tolerancia, empátia
- az életkori sajátosságok figyelembevétele
- az egyéni eltérésekre való figyelés
- a pedagógiai hatások összehangolása
- önazonosságuk megőrzése, ápolása, erősítése, átörökítése
- cigány gyermekek legyenek büszkék kultúrájukra
- ismerjék meg a sajátos kultúrából adódó értékeket, a harmonikus személyiség fejlődése érdekében
- erősítse bennük a nemzetiségi identitástudatukat
- ösztönözze őket a nyelvük használatára, megőrzésére
- nagyfokú szereplési vágyuk kielégítésére a drámajátékokat, dramatizálást (színjátszást) és a bábozást kiemelten támogatjuk. Biztosított számukra a beöltözés-átváltozás lehetősége.
- ismerjék és éljék meg a szokásokat, hagyományokat
- a tevékenységtartalmakban rendszeresen beépítésre kerülnek a roma6cigány kulturális, népi, hagyományos elemek, illetve az egyéb tevékenységekbe beépített feladatok.
- a roma/cigány kultúra, művészetek, hagyományok értékei a tevékenységi formákban, tevékenységtartalmakban hangsúlyosabban szerepelnek. A roma/cigány nemzetiségi nevelés keretein belül tudatosan építünk a roma/cigány kultúra és a többségi kultúra közötti különbözőségekre, hasonlóságokra.
- szükséges a néphagyományok és a roma/cigány irodalmi kultúra értékeinek megismertetése, továbbörökítése, a tevékenységtartalmakba az irodalmi értékek beépítése.

Óvónői feladatok

- a cigány/roma kultúra és az ebben mélyen gyökerező nevelési stílusok, szokások megismerése, a család és az óvoda bizalomra épülő partnerség kialakítása
- óvó-védő funkció, együttműködés a családokkal, állandó, rendszeres kapcsolattartásra törekszünk a szülőkkel.
- korai prevenció megvalósítása az egészséges életmód, az értelmi, az érzelmi nevelés, a szocializáció és a közösségi nevelés területén, az esetleges hátrányok leküzdése érdekében.

- esélyegyenlőség biztosítása – esélyteremtés megvalósulása: egyéni képességek kibontakoztatása, differenciált fejlesztések, tehetségápolás
- multikulturális értékközvetítés a vers, a mese, ének, zene, rajzolás, mintázás, kézi munka segítségével – hídépítés a többségi és nemzetiségi kultúra kölcsönös tiszteletére nevelés
- a roma hagyományok, ünnepek, kultúra, szokások megismerése, ápolása
- az egészséges életmód szokásainak megalapozása
- az érzelmi élet gazdagítása
- munka jellegű tevékenységek fejlesztése, szokás-szabályrendszer alakítása
- feltétel nélküli szeretet, kölcsönös tiszteleten alapuló kapcsolatok kialakulása

Az óvodai élet, tevékenységi formái: a játék, a munka, a tanulás, a mozgás, verselés-mesélés, ének, zene nép játék, tánc, rajzolás, mintázás, kézi munka, a külső világ tevékeny megismerése megegyezik a pedagógiai programunkban megfogalmazottakkal, mivel integráltan zajlik a nevelés-tanulás az óvodánkba járó gyermekekkel együtt. A nemzetiségi nevelésünkben hangsúlyt kap a kulturális értékek átörökítésére, megtartása. Nagy hangsúlyt fektetünk az inkluzív nevelésre, az elfogadásra, a gyermekek egyéni fejlesztésére.

Az erkölcsi és közösségi nevelés szempontjából különös jelentőségű a csoportos élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása. A játéktevékenységek során hatékonyabbá tesszük ugyanakkor természetes környezetben eredményesebb és élménytelibb a nevelés és tanulás. Feladatunk a kapcsolatépítés, kapcsolatfelvétel a közlés megkönnyítése. Mai világunkban nagy szükség van olyan játékos pedagógiai eszközökre, melyek a közvetlen emberi kommunikációt és a nevelést segítik elő. Fontos olyan óvodai élet kialakítása, amely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának fejlődését, ezen belül önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának szokás és normarendszerének megalapozását.

Célunk: A roma/cigánygyermekek nevelése 3 éves kortól kezdődően életkori sajátosságaiknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően a kultúrájuk és hagyományaik megismerését, elsajátítását, átörökítését és fejlesztését célozza meg - igényeik szerint. Rendszeres óvodába járás mellett iskolaéretten, örömmel várják az iskolakezdést. A nemzetiségi identitástudat kialakítására törekszünk a roma és nem roma gyermekek együtt nevelésé-

vel. Ápoljuk és fejlesztjük a nemzetiségi kultúrához, életmódhoz kötődő hagyományokat és szokásokat, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. E cél eléréséhez nyújt segítséget óvodánk" Jó gyakorlata „is.

Feladataink:

Nevelőmunkánk során figyelembe vesszük a nemzetiségi óvodai nevelés irányelveit. Ápoljuk és fejlesztjük a nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat.

Segítjük az identitástudat kialakítását és fejlesztését. A gyermekek megismerése, az esetleges lemaradások feltérképezése.

A gyermekeket egyénileg és mikrocsoportos formában neveljük, fejlesztjük, illetve dokumentáljuk. Biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, a multikulturális nevelésen alapuló integrációt. Érzelmi biztonság megteremtését megalapozzuk. Segítjük és támogatjuk családból az óvodába, óvodából iskolába történő átmenetet.

Az óvodai napirend, szokások megismertetése, elfogadása, szükségleteik maximális figyelembevétele mellett, az egészséges életmódra nevelés kiemelt, hangsúlyos. Továbbá hangsúlyt kap a gyermekközpontú nevelés, fejlesztés, a személyiség kibontakoztatásának megvalósítása, különböző élményalapú tevékenységi formákon keresztül.

A nemzetiségi kultúrából gyűjtött és választott tematika beépítése projektrendszerünkbe. A roma/cigány kultúra, művészetek, hagyományok értékei a tevékenységi formákban, műveltségtartalmakban hangsúlyosabban szerepelnek. A roma/cigány nemzetiségi nevelés eredményeként oly módon készítjük fel a gyerekeket a sikeres iskolakezdésre, hogy tudatosan építünk a roma/cigány kultúra és a többségi kultúra közötti különbözőségekre, hasonlóságokra.

Játék

Alapvető feladatunk a szabadjáték, játszás örömének biztosítása, a játékeszközök és szabályok megismertetése a gyermekekkel. Felhasználjuk a tárgyi kultúra értékeit, a cigány játékokat.

A roma/cigány gyermekeknél, amennyiben releváns kiemelten kezeljük a különleges bánásmódot igénylő gyermekeket. Inkluzív (befogadó), értékközpontú szemléletünk biztosítja az egyéni fejlődési utak támogatását, a személyre szabott tehetséggondozást, a

méltányos pedagógiai környezetet, egyaránt minden gyermek számára. Elengedhetetlennek tartjuk a méltányos és támogató környezet biztosítását, amely figyelembe veszi az egyéni élethelyzeteket. Nem az elvárásokhoz igazítjuk a gyermeket, hanem a gyermek egyéni szükségleteihez mérten alakítjuk pedagógiai folyamatainkat, biztosítva a szociális biztonságérzetet és az egyenlő hozzáférést a minőségi neveléshez.

Már az óvodai élet első pillanatától törekszünk az élményszerző ismereteket nyújtó séták beiktatására, amit játéktevékenységeikbe beépíthetnek és újra átélhetnek. Pedagógiai munkánk kulcsa a biztonságos, élményalapú óvodai környezet megteremtése, amelyben a gyermekek szabadságot kapnak a világ felfedezésére. A mindennapokat átszövő, gazdag és sokszínű tevékenységeken keresztül a gyermekek közvetlen, saját élményű tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő világról. Ebben a folyamatban személyiségük és képességeik folyamatosan gazdagodnak, miközben a közösen kialakított, szeretetteljes szokás-szabályrendszer biztosítja számukra a szükséges érzelmi biztonságot, a társas kapcsolatok és az önállóság fejlődését. Cselekvésorientált szemléletünk által olyan ingergazdag és élményalapú óvodai környezetet biztosítunk, amely folyamatosan cselekvésre, alkotásra és felfedezésre ösztönöz. A gyermekek a gazdag tevékenységi formák (játék, mese, zene, mozgás, alkotás) során, egyéni fejlettségükhöz mérten szereznek élettapasztalatokat**.** A mindennapi tevékenységek során észrevétlenül sajátítják el a társas együttélés normáit, miközben érzelmi és értelmi világuk, valamint szociális készségeik és nemzetiségi identitásuk nap mint nap gazdagodik.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Fontosnak tartjuk, hogy saját kulturkincsükben lássák az értéket, a szépet. A roma/cigány nemzetiségi nevelés során átélt esztétikai élmények segítik a gyermek kötődésének kialakulását az adott nemzetiséghez. A roma/cigány életmódhoz tartozó hagyományok, szokások, ápolása: a roma/cigány jeles napjainak beépítése fontos feladatunk. (Újév: újévi köszöntők, hagyományok az újév napján, karácsony. Karácsonyi köszöntők (pl. Choli Daróczi József, Karsai Ervin versei)

Egészséges életmód alakítása

Az óvodai ritmus, a testi szükségletek és a higiénia egyéni megalapozása

Nagy hangsúlyt fektetünk az óvodai életrend ritmusának kialakítására, amely érzelmi biztonságot nyújt a gyermekeknek. A mindennapi személyi higiénia és a testi szükségle-

tek (gondozási feladatok, tisztálkodás, pihenés) alakítása során tiszteletben tartjuk a gyermekek egyéni fejlődési ütemét és otthonról hozott szokásait. A gondozási folyamatokat mintanyújtással, pozitív megerősítéssel és a tevékenységekhez kapcsolódó játékos ritmusokkal támogatjuk, elősegítve a testi jóllét és az önállóság természetes belső igényé válását.

Az egészséges étkezés és az étkezés kultúrájának összekapcsolása

A változatos, vitaminokban gazdag óvodai étkezések biztosítása mellett megjelennek a roma konyha egészséges elemei is (pl. friss zöldségekkel készült ételek, közös bodagsütés). Az asztali kultúra elsajátítása a közösségi élmény része.

Az egészséges táplálkozás szokásainak megalapozásánál törekszünk a változatos, tápanyagdús étkezési kultúra megismertetésére, figyelembe véve az egyéni szükségleteket. Az étkezéseket meghitt, közösségi élménnyé formáljuk, ahol a gyermekek esztétikus környezetben, nyugodt légkörben sajátítják el az asztali kultúra alapjait. Pedagógiai programunkba beépítjük a roma gasztronómia hagyományos, egészséges elemeit is (pl. gabonafélék, zöldséges ételek közös elkészítése), összekötve a hagyományőrzést az egészségtudatos magatartással.

Az aktív mozgás, a testi képességek és a lelki egészség fejlesztése

A roma gyermekeknél a mozgás, a ritmus és a zene alapvető önkifejezési forma. Ezt kihasználva a mindennapos mozgás és a szabad levegőn tartózkodás mellett az autentikus roma táncok játékos elemei, a ritmusjátékok és a természetközeli tevékenységek (pl. udvari játékok természetes anyagokkal) dominálnak.

A mozgásfejlesztést a gyermekek természetes mozgásigényére, valamint a roma kultúra gazdag ritmus- és táncvilágára alapozzuk. A mindennapos szabad levegőn tartózkodás és az irányított mozgásos játékok mellett teret adunk az improvizatív, zenés-táncos önkifejezésnek, amely egyaránt fejleszti a koordinációt, a fizikai állóképességet és a lelki egyensúlyt. A természetközeli élmények biztosításával (szabadtéri felfedezések, természetes anyagok használata) erősítjük a környezettudatos és egészséges életvitelt.

A prevenció, a lelki egészségvédelem és a családi partnerség

A családok bevonása az egészségnevelési programokba (pl. családi sportnapok, egészségnapok) - partnerként kezelve, közösen kialakítva az óvoda-család közötti hidat a gyermek egészséges fejlődéséért.

Az egészségvédelmet és a megelőzést (prevenciót) kiterjesztjük a mentális és lelki egészség területére is, biztosítva az elfogadó, feszültségmentes és szeretetteljes óvodai

légkört. Ebben a folyamatban kiemelt partnerként tekintünk a családokra. Az egészséges életmóddal kapcsolatos szokások megerősítését a szülőkkel való szoros, bizalmi együttműködésben, közös programokon (pl. egészség- és sportnapok) keresztül valósítjuk meg, tiszteletben tartva és támogatva a családok egyedi élethelyzetét.

Verselés, mesélés

A Pedagógiai Programunkban igyekszünk úgy kialakítani a verselés, mesélés tevékenységterületet, hogy a tevékenység egyszerre szolgálja a nyelvi és kommunikációs fejlesztést**,** a pozitív énképet**,** valamint az élményalapú, multikulturális befogadást**.**

A verselés és mesélés területe óvodánkban kiemelt színtere a kulturális identitás erősítésének és az interkulturális nevelésnek. Tekintettel a roma kultúra gazdag szóbeli hagyományaira, a mindennapi nevelőmunkába szervesen beépítjük a roma népköltészet és a kortárs roma irodalom gyermekeknek szóló alkotásait.

A szóbeli kultúra gazdagsága: a roma/cigány mesék színgazdag, képi világa, a csodás elemek és a humor kiemelése.

Nagyfokú szereplési vágyuk kielégítésére a drámajátékokat, dramatizálást (színjátszást) és a bábozást kiemelten támogatjuk. Biztosított számukra a beöltözés-átváltozás lehetőségét.

Tartalmi fókusz:

Kortárs és klasszikus roma alkotók**:** nemcsak a népköltészet, hanem a magyarul alkotó roma szerzők (pl. Bari Károly, Lakatos Menyhért, Choli Daróczi József, Fátyol Hermina) műveinek megjelenítése.

Értékközpontúság: a mesékben rejlő egyetemes emberi értékek (családi összetartozás, az idősek tisztelete, a gyengébbek segítése, a leleményesség) kidomborítása.

Befogadó környezet: A történetek révén a többségi gyermekek is megismerik és természetes módon értékelik a roma kultúrát.

Módszertani fókusz:

Élményalapú feldolgozás**:** nemcsak passzív hallgatás, hanem a mesék dramatizálása, szerepjátékok, bábjátékok.

Vizuális és zenei megerősítés: a mesék összekapcsolása a roma képzőművészettel (pl. illusztrációk készítése) és a ritmussal (mondókák ritmizálása).

Szülői és közösségi jelenlét: lehetőség szerint roma szülők vagy nagyszülők meghívása „mesemondóként” az óvodába.

Értékek és pozitív énkép: a meseválasztás során kiemeljük az olyan tradicionális értékeket, mint a család tisztelete, az összefogás, az empátia és a leleményesség, amely támogatja a roma gyermekek pozitív önképét, a csoportban pedig az elfogadás és a kölcsönös tisztelet légkörét erősíti. Legyenek a roma/cigánygyermekek büszkék kultúrájukra, kiemelkedő művész vagy más kiemelkedő közéleti személyiségekre.

Ének, zene, népi játék, tánc

Ez a tevékenységterület a roma/cigány nemzetiségi nevelés kiemelt erőssége. A roma kultúrában a zene és a tánc az önkifejezés, a kommunikáció és a közösségi lét alapvető formája.

Zenei nevelésünk célja, hogy a gyermekek természetes zenei és ritmusigényére építve megismerjék és megszeressék a roma és a magyar népzenei kultúrkincset. A zene és a tánc nálunk az érzelmi biztonság, az önkifejezés és a pozitív nemzetiségi identitás megerősítésének kiemelt eszköze. Arra törekszünk, hogy a zenei élmény minden gyermek számára örömforrás és a közösséghez tartozás megélése legyen.

Pedagógiai és kulturális fókuszok

A ritmusközpontúság - a roma zenei kultúra jellegzetes, lüktető ritmusvilágának (pl. pergetés, szájbőgő alapjai, tapsritmusok) játékos megismertetése.

Hagyományos hangszerek és hangszerpótlók - ismerkedés a tradicionális roma zenélési módokkal, a mindennapi használati tárgyak hangszerként való alkalmazásával (pl. kanál ritmikus összeütése, „kannázás”, teknő ütése).

A zene és mozgás szerves egysége - **n**álunk az éneklés szinte soha nem statikus; mindig összekapcsolódik a szabad mozgással, a belső ritmus fizikai megélésével.

Interkulturális párbeszéd - a magyar népi gyermekjátékok és a roma zenei elemek párhuzamos, egymást erősítő jelenléte a csoportéletben.

Gyakorlati anyagok - Gryllus Vilmos-féle cigány népdal-feldolgozások vagy **a** Kalyi Jag együttes gyermekek számára is könnyen befogadható, dallamos anyagai. Kiváló forrás még a Khamoro Budapest Band és a különböző nemzetiségi módszertani kiadványok.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka tevékenységterület a magyar nyelvű roma/cigány kulturális nevelésben a belső világ, az érzelmek és a kulturális gyökerek vizuális kivetítésének csodálatos eszköze. A roma képzőművészetet világszerte elismerik ragyogó, bátor színhasználatáról, gazdag ornamentikájáról (díszítőművészetéről) és mély érzelmi fűtöttségéről.

Fontosnak tartjuk kidomborítani az önkifejezés szabadságát, a vizuális anyanyelv gazdagítását és a tradicionális kismesterségek elemeit.

Az érzelmek szabadsága és a bátor színhasználat: ösztönözzük a roma kultúrára jellemző tiszta, élénk, meleg színek (tűzpiros, napsárga, mélykék, fűzöld) bátor használatát és keverését.

Tradicionális motívumvilág: a roma díszítőművészet alapelemeinek játékos megismerése és alkalmazása (pl. a szabadságot jelképező kerék, a természetközelséget mutató virág- és rózsamotívumok, indák).

Hagyományos kismesterségek elemei: ismerkedés a cigányság történelmi mesterségeivel a textíliák, a fa, az agyag és a fém megmunkálásán keresztül, modern, óvodás korosztályra szabott formában.

A mesék és a vizuális világ összekapcsolása: a hallott roma népmesék, mondák élményeinek feldolgozása egyéni és közös (nagyméretű) alkotásokban. A kiskőrösi származású Kunhegyesi Ferenc cigány táncos, grafikus, festőt invitáljuk intézményünkbe.

Igyekszünk a csoportszobában egy olyan *multikulturális alkotósarkot* létrehozni, ahol a polcokon a hagyományos eszközök mellett helyet kapnak színes mintás anyagdarabok (kendőmaradékok), fonalak, agyag, és olyan képeskönyvek, amelyek roma művészek képeit tartalmazzák. Ez észrevétlenül is inspirálja a gyermekeket a mindennapi szabad játékidőben.

Óvónői minta, modelladás, segítés, ösztönzés hatására fűzzenek, varrjanak, fessenek, mintázzanak, szőjenek, fonjanak s ismerjenek meg változatos technikákat. Legyenek büszkék élénk színes munkáikra, produktumaikra. Sor kerül kiállítások szervezésére, munkák beküldésére.

Mindennapos mozgás

A gyermekek nagyfokú mozgásigényének kielégítéséhez kedvező az óvoda nagyméretű, füves fás, mozgásfejlesztő játékokkal teli udvara és a tornaszoba. Fontos a mozgás összerendezettségének alakítása, a nagymozgások és a finommozgások fejlesztése a mozgáskoordináció fejlesztéséhez.

A mindennapos mozgás és a testnevelés a magyar nyelvű roma/cigány kulturális nevelésben az érzelmi feszültségek levezetésének, az önkifejezésnek és a rendkívül erős belső ritmusérzék kibontakoztatásának a legfőbb színtere.

A roma gyermekek mozgáskultúrája tradicionálisan dinamikus, szabad és improvizatív. A Pedagógiai Programban igyekszünk kidomborítani azt, ami éppen a roma/cigány gyermekekre jellemző, tehát a szabálykövetést és a mozgáskoordinációt a ritmus, a zene, a népi játékok és a természetes mozgásigény organikus összekapcsolásával fejlesztjük.

A ritmus és mozgás szerves egysége - a mozgásos feladatokat szinte minden esetben zenei, énekes vagy verbális ritmussal (taps, mondóka, dob, kanálritmus) kísérjük, mivel a ritmus külső támogatása bizonyítottan segíti a mozgáskoordináció és a figyelem strukturálását.

A roma és magyar népi mozgásos játékok gazdagsága - kiemelt szerepet kapnak a hagyományos fogó-, futó-, sor- és csapatjátékok, amelyek játékos formában, észrevétlenül tanítják meg a szabálykövetést, az önfegyelmet és a sportszerűséget.

A természetközeli, szabad mozgás - maximálisan kihasználjuk az óvoda udvara és a környező természet adta lehetőségeket (természetes egyenetlenségek, mászókák, fák, szabadtéri akadálypályák), építve a gyermekek természetes ügyességére és felfedezővágyára.

A mozgás, mint esélyteremtés és inklúzió - a mozgásos tevékenységek során nincsenek nyelvi vagy szociokulturális korlátok; a közös játék és a gyermekek egyéni képességeihez igazított mozgásélmény az azonnali sikerélmény és a társas elfogadás legerősebb eszköze.

A külső világ tevékeny megismerése

A külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalmakkal terület a magyar nyelvű roma/cigány kulturális nevelésben fantasztikus lehetőséget ad az élményalapú, cselekvéses tapasztalatszerzésre.

A roma kultúra hagyományosan rendkívül közel áll a természethez, a mindennapi élethelyzetek (például a hagyományos mesterségek vagy a családi és közösségi ünnepek) pedig tele vannak spontán matematikai tapasztalatokkal (számlálás, méretek, formák, térbeli tájékozódás).

A tevékenységi terület célja, hogy a gyermekek természetes kíváncsiságára és felfedezővágyára építve alakítsuk ki a környezettudatos magatartást, és alapozzuk meg a matematikai gondolkodást. A nevelési folyamatban kiemelten támaszkodunk a roma kultúra természetközeli hagyományaira és a mindennapi élet valós helyzeteire. Biztosítjuk, hogy a gyermekek a környezetük aktív, cselekvő megtapasztalásán keresztül jussanak matematikai és természeti összefüggésekre.

Természetközeli nevelés és fenntarthatóság - **a** természet változásainak követése, a növény- és állatvilág tisztelete, a roma hagyományok élővilághoz való mély kötődésének (pl. erdőjárás, gyógynövények ismerete) megjelenítése.

Gyakorlati, cselekvéses matematika - a matematikai tapasztalatok (számlálás, összehasonlítás, formák, mérések) beágyazása a mindennapi tevékenységekbe, például a közös sütés-főzésbe (bodagkészítés), játékba és kismesterségek elemeibe (pl. kosárfonás ritmusa, agyagozás méretei).

A környezet tárgyi és emberi világa - a roma családok hagyományos életmódjának, jeles napjainak (pl. Nemzetközi Roma Nap, április 8.), szokásainak és történelmi kismesterségeinek tiszteletteljes megismerése.

Munka jellegű tevékenységek

E területen meghatározó a gyermekeknél az otthoni praktikus munkamegosztás (főzés, segítés az előkészületekben, kisebb testvér felügyelete, öltöztetése, ellátása). Utánzás alapján motiválás: önkiszolgálás mellett később mások ellátására, naposi munkára, felelősi munkára, kerti munkára ösztönzés.

Fontos feladatunk igényszintjük növelése, különösen a tisztaság-ápoltság terén.

A követendő és a közvetítő az óvónő. A munkafolyamatok szervezésében a fokozatosság és a rendszeresség elve érvényesüljön.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekben pozitív érzelmi viszony alakul ki a roma kultúra iránt.
- Ismernek roma kultúrából meséket, verseket, dalokat, mondókákat.

- Megismernek helyi szokásokat és hagyományokat.
- Megismerkednek a roma tánckultúrával, szívesen hallgatnak roma zenét.
- Elfogadják saját egyéniségüket, személyiségüket.
- Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, magatartásformákat.
- Képesek együttműködésre, kapcsolatteremtésre a felnőttekkel és gyermek társaikkal.

14.Óvoda-Iskola átmenet támogatása

Az óvoda a gyermek 3-tól 6-éves koráig (tankötelezettség kezdete) nevelő intézmény. Az óvoda a gyermeket fokozatosan, de különösen a gyermek utolsó óvodai évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel. A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskolaelőkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt. A tankötelezettség megkezdése alóli felmentés kérésének szabályozása értelmében a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 45. § (2) rendelkezései szerint a gyermek abban az évben, amely augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség megkezdése alól az Oktatási Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) a szülő kérésére egy év időtartamra felmentést engedélyezhet. A szülő kérelmét az iskolakezdés évében január 18-éig nyújthatja be a Hivatalhoz. Ha a Hivatal eljárása keretében úgy ítéli meg, hogy szakértőt kell meghallgatni, a megalapozott döntés meghozatalához – akkor az Nkt. szerint szakértői bizottságot vesz igénybe.

Az Nkt. 45. § (2a) pontja szerint, ha a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben részesül, - (BTMN; SNI) – akkor a gyermekek számára a törvény szerint, a tankötelezettség megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglakozásokat biztosítunk intézményünkben.

Az Nkt. egy kivételt nevesít a fentebb bemutatott főszabályok alól: ha a szakértői bizottság (a Hivatal hatósági eljárásától függetlenül) a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidőig – azaz január 18. napja – előtt a gyermek további egy év óvodai nevelésben

való részvételét javasolja, úgy a szülői kérelem benyújtására nincs szükség, azaz a gyermek a Hivatal döntése nélkül további egy év óvodai nevelésben részesül.

Célunk:

- Az iskolákkal való együttműködési formák erősítése, bővítése
- Intézményi műhelyek létesítése az iskolába lépő gyermekeknek.
- Óvoda-iskola átmenetet segítő program kidolgozása, működtetése (Program szerint SNI, BTMN fejlesztési terv készítése)
- Egyéni fejlettségi szint nyomon követése, komplex mérések (Pedagógiai Szakszolgálat)
- A tanköteles kort elérő gyermekek közül az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget el nem érő gyerek esetében a beavatkozás a sikeres iskolai tovább haladásukat megalapozó készséges, képességek, attitűdök fejlődését elősegítő pedagógiai eszköztár (egyéni nevelési terv készítése)

15. Ünnepek, ünnepélyek, jeles napok, hagyományok			
Cél, feladat	➢ Változatos, újszerű módszerekkel, tevékenységekkel, maradandó élményhez juttatni a gyermekeket, az ünnep hangulatához közel álló mesékkel, történetekkel, vidámságot, mosolyt csalni a gyermekek arcára, elmélyíteni, gazdagítani a gyermekek ünnepről alkotott képzeteit. ➢ Az évek során kialakult, megszilárdult szokásmódokkal erősítjük az összetartozás érzését és a szülőföldhöz való kötődést, a környezetükben élő emberek hagyományainak megismerését.		
	Óvodán belüli ünnepek	Nyílt ünnepek	Jeles napok, hagyományok, rendezvények
Bem apó utcai tagóvoda	Télapó Karácsony Farsang Március 15. Húsvét	Anyák napja Évzáró Nagycsoportosok búcsúztatása	Születésnapok, Palacsinta Kupa, Paprika Kupa, Benedek Elek mesenap, Évszakhoz kapcsolódó barkács délutánok, Kavalkád, Egészséghét, Gyereknap Világnapok: Állatok, Víz, Föld, Madarak-fák napja
Csokonai utcai tagóvoda	Mikulás Magyar Nyelv Napja Karácsony Farsang Március 15 Húsvét Népviselet napja	Mártonnap Mesemondó verseny Anyák napja Gyermeknap Évzáró Nagycsoportosok búcsúztatása	Születésnapok, Autómentes nap, Takarítás világnapja, Magyar Népmese napja, Őszi játszóház, Egészséghét, Állatok világnapja, Luca nap, Víz világnapja, Madarak Fák Napja, Föld napja.

	Pünkösd Nemzeti Összetartozás Napja		
Székhely óvoda	Mikulás Karácsony Farsang Március 15. Húsvét	Anyák napja Évzáró Nagycsoportosok búcsúztatása	Születésnapok, Autómentes nap, Benedek Elek Mesenap, Egészséghét, Őszi Játszóház, Világító szentjánosbogarak, Idősek Világnapja, Alapítványi Bál, Adventi Játszóház, Tavaszi Játszóház, Gyermekdal napja, Jótékonysági műsor, Állatok Világnapja, Márton-nap, Víz Világnapja, Mesetúra, Föld Napja, Madarak-Fák napja, Gyermeknap, Nemzeti Összetartozás napja, Mesemondó nap
Zöldfa utcai tagóvoda	Mikulás Karácsony Farsang Március 15. Húsvét	Anyák napja Csivitelő Családok Csatája Évzáró, Ballagás Szép Versekkel Környezetünkért	Takarítási Világnap, Mobilitás Hete, Sportnap, Születés-, és névnapok, Magyar népmese napja, Állatok világnapja Idősek Napja, Anyanyelv napja, Takarítási világnap, Nagyszülők napja, Egészséghét, Gyermeknap, Víz világnapja, Madarak és fák napja, Környezetvédelmi világnap, Nemzeti összetartozás napja jún.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek aktívan részt vesznek az óvodai élet mindennapjaiban.
- A szülőföldhöz való pozitív kötődés, hazaszeretet, identitástudat megalapozása
- Aktívan részt vesznek az előkészületekben. Megismerik az ajándékozás örömét. Kialakul az ünnepekhez szükséges megfelelő magatartásforma.
- A közös ünnepek, hagyományok, jeles napok, gyermek közösségi napok megtartása erősíti a gyermekben, felnőttben az összetartozás érzését.
- Megismerik a legfontosabb ünnepeinket, jeles napjainkat, népi hagyományainkat.
- A befogadó nevelést segítik a közös programok, rendezvények
-

16. Az óvoda kapcsolatai

Partner	Kapcsolat tartalma	Kapcsolattartás formái	
Óvoda – Óvoda	➢ Ismeretek átadása nevelőtestületi értekezleten (horizontális tudásmegosztás) ➢ Szakmai bemutatók (tagintézményenként) ➢ Nevelőtestületi képzések (innováció) ➢ Közös kiadványok ➢ Saját könyvtár (Szakirodalom kikölcsönzése)	➢ Munkaközösségek ➢ Műhelymunkák	➢
Család	➢ A közös nevelés érdekében a bizalomra épülő kapcsolattartás a szülőkkel, az őszinte óvodai légkör kialakítása ➢ Szülői értekezlet keretében a szülők tájékoztatása az óvoda pedagógiai programjáról ➢ Szülői reziliencia erősítése ➢ Nyitott óvónői hozzáállás, amely lehetővé teszi a szülő számára a betekintést ➢ Információáramlás lehetőségének biztosítása, megvalósítható szülői javaslatok támogatása ➢ A szülők által kezdeményezett alapítványok gazdaságos és sikeres működtetése ➢ Szülői Közösséggel való hatékony együttműködésszemélyes kapcsolat kialakítása a szülőkkel.	➢ Befogadás ➢ Családi délutánok szervezése az óvodában ➢ Játszóházak ➢ Munkadélutánok ➢ Az óvodai projektekbe a szülők bevonása, támogatásuk ➢ Családlátogatás ➢ Szülői értekezlet ➢ Szülők klubja ➢ Fogadóóra ➢ Nyílt napok ➢ Egyéni beszélgetések, problémamegoldások a mindennapi találkozások során	➢
Fenntartó	➢ Az óvoda szakszerű, jogszerű, a lehetőségeknek és realitásoknak	➢ kölcsönös tájékoztatás ➢ igazgató beszámolója ➢ ünnepek, rendezvények	➢

	megfelelő gazdaságos működtetése ➢ Működéshez szükséges alapfeltételek biztosítása (személyi és tárgyi) ➢ Jól működő intézményi struktúra fenntartása ➢ Pontos adatközlés, határidők betartása ➢ Partneri elégedettség	➢ folyamatos információ csere	
Bölcsőde	➢ Építünk a nevelésgondozás területén elért jó eredményeikre (bölcsőde – óvoda átmenet) ➢ Igény esetén biztosítjuk a gyermekek fejlődésének nyomon követésének lehetőségét. ➢ Egymás munkájába való kölcsönös betekintés segítené az intézményekben folyó munkával kapcsolatos reális véleményalkotást (kisgyermeknevelők óvodalátogatása – feedback)	➢ Bölcsődék napja ➢ nyíltnap ➢ Szülői értekezlet a leendő óvodásoknak ➢ Munkaközösség	➢
Iskola	➢ A család, az óvoda és az iskola szoros együttműködésére való törekvés. ➢ A gyermekek az életkoruknak megfelelő tevékenységben vehessenek részt, építve a kíváncsiságukra. ➢ A pedagógusok legyenek hitelesek, hiszen személyiségük meghatározó az óvodai nevelésben. A jó pedagógus jó modell, példamutató, jó hangulatú, érzelmi biztonságot nyújtó, elfogadó. Alkalmazzanak új, innovatív módszereket, eszközöket a megsegítés érdekében. ➢ Az óvodapedagógusok	➢ Az iskolák által szervezett programokon, rendezvényeken való részvétel ➢ Szülői értekezlet ➢ Nyíltnapok (tanítók/óvodapedagógusok) ➢ Közös projektek	➢

	és a tanítók nyissanak egymás felé, ismerjék meg a másik munkáját, szervezzenek közös programokat a gyerekeknek, vegyenek részt közös megbeszéléseken, értekezleteken, esett feltárásokon. Fontos a közös pontok megtalálása. Ismerjék meg egymás dokumentumrendszerét. ➢ Óvoda-iskola átmenetet segítő projektek megvalósítása az óvodákban		
Pedagógiai szakszolgálatok	➢ A gyermekek fejlesztésében, iskolai alkalmasságának elbírálásában együttműködés ➢ Gyermekek képességeinek, részképességeinek vizsgálata	➢ Konzultáció ➢ Hivatalos megkeresés ➢ Információ csere ➢ Tájékoztatás	➢
Gyermekjóléti Szolgálat **Origó Családsegítő Szolgálat** **Gyámhatóság**	➢ Minden pedagógus kötelessége a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátása, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében. (KT. 19 § (7) d) a Gyermekjóléti Szolgálattal a gyermekvédelmi felelősök tartanak kapcsolatot	➢ Esetmegbeszélések, ➢ Hivatalos megkeresés ➢ Team megbeszélések ➢ Szakmai konzultációk	➢
Egészségügyi szervek (védőnő, óvoda orvos, fogorvos)	➢ Prevenció ➢ Különböző szűrővizsgálatok ➢ Egészségmegőrzés	➢ Rendszeres, kapcsolattartás a védőnőkkel ➢ Alkalomszerű kapcsolat az óvoda orvossal, az egészségügyi szűréseket végző szakemberekkel ➢ Egészségmegőrző prog-	➢

		ramokon való részvétel	
Szakmai szervezetek	➢ Segítséget nyújtanak pedagógiai munkánkban, gyakorlati és elméleti kérdésekben egyaránt. ➢ Figyelemmel kísérjük a felkínált szakmai képzéseket, kiadványaikat. ➢ Szakmai tevékenységünk fejlesztése, megújulása érdekében igénybe vesszük segítségüket. ➢ Fenntarthatóságra nevelés ➢ Kapcsolati tőke kihasználása	➢ Szakmai műhelymunkák ➢ Konzultáció ➢ Közös programok szervezése ➢ Megbeszélések	➢
Nemzetiségi Önkormányzatok	➢ A nyelvi kultúra átörökítése érdekében rendszeres kapcsolattartás. ➢ Támogató nyilatkozat ➢ Jelzőrendszer ➢ Partneri kapcsolat	➢ Egyéni segítségnyújtás ➢ Rendszeres kapcsolattartás	➢
Közművelődési intézmények	➢ Kulturális programok látogatása ➢ Kalocsa hagyományainak megismerése ➢ Fenntarthatóságra nevelés ➢ Hagyományok, szokások ápolása	➢ Művelődési Központ rendezvényei ➢ Könyvtárlátogatások ➢ Városi rendezvényeken való részvétel ➢ Múzeum ➢ Mozi látogatás ➢ Színház ➢ Helyi TV, Rádió, Újságok ➢ Liszt Ferenc Alapfokú Művészeti Iskola	➢

17. Érvényességi rendelkezések

A helyi Pedagógiai Program érvényességi ideje a nevelőtestület határozata alapján:

2023. szept. 01. - 2028. augusztus. 31.

A helyi nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- hálózatbővítés, leépítés
- szervezeti átalakítás
- ha egyéb érdekegyeztető fórum, módosítást javasol
- köznevelési törvény módosítása

- jogszabályváltozás
- fenntartó által meghatározott feladatváltozás

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- írásbeli előterjesztés az igazgatónak benyújtott 50+1%-os nevelőtestületi támogatással kérheti a közalkalmazotti tanács elnöke
- részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten

18. Legitimáció

Az intézmény OM azonosítója: 027488	Készítette: Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje nevelőtestülete Szabóné Juhász Ildikó PH. Igazgató
Legitimációs eljárás	
Nevelőtestületi véleményezés határozatszáma: **410/O/2026.** Nkt. **70.§ (2)** Nevelőtestület nevében: Dakos Brigitta Éva	
Az óvodai szakmai munkaközösség nevében: Szabóné Juhász Ildikó	Nkt. **72.§ (5) a)** a szülői közösség a pedagógiai programról a tájékoztatást megkapta: Kocsi-Tóthné Éva
Az Nkt. 27. § (3) pedagógiai programot a 410/O/2026. határozat alapján a nevelőtestület elfogadta Dakos Brigitta Éva Nevelőtestület nevében PH	
Nkt.25. § (1) a pedagógiai programot az intézmény igazgatója a nevelőtestület bevonásával elkészítette és jóváhagyta. Szabóné Juhász Ildikó igazgató	
A dokumentum jellege: Nyilvános	Megtalálható: Óvoda honlapján, OH, felületen
Hatályos: **a kihirdetés napjától visszavonásig**	
Verziószám:	Készült 1 példányban
Iktatószám: HIH/O/2026.	

19. A Pedagógiai Program felülvizsgálata, módosítása

A program egészét szükség szerint, de legalább két évenként felülvizsgáljuk és a szükséges változtatásokat végrehajtjuk.

A program részét vagy egészét 30 napon belül felülvizsgáljuk és indokolt esetben az előírt határidőig, de legkésőbb 90 napon belül módosítjuk, ha

- arra törvénymódosítás vagy egyéb jogszabály kötelez
- a fenntartó elrendeli,
- az intézmény nevelőtestületének egyharmada, illetve a szülői szervezet többsége írásban kéri.

19.A Pedagógiai Program nyilvánossága

Az óvoda pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

A pedagógiai program az alábbi helyeken hozzáférhető a szülők és a pedagógusok számára:

- a nevelőtestületi szobában tagóvodánként nyitvatartási időben
- az óvodavezetői irodában nyitvatartási időben

A pedagógiai program szövegét minden érdeklődő számára nyilvánossá tesszük az óvoda honlapján.

Módosítás esetén a változtatásra felhívjuk a figyelmet az óvoda honlapján, ezen felül szülői értekezleteken is értesítünk a változásról.

Tájékoztatás kérhető az óvodavezetőnél az óvodatitkáron keresztül.

KALOCSA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
Szám: H/190-22/2026

K I V O N A T

Kalocsa Város Önkormányzata Képviselő-testületének
2026. október 20-i ülése jegyzőkönyvéből

Kalocsa Város Önkormányzata 129/2026 számú határozat
Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje Pedagógiai Programjának jóváhagyása

Határozat

Kalocsa Város Önkormányzatának Képviselő-testülete

1) **jóváhagyja** – az előterjesztés melléklete szerint – Kalocsa Város Óvodája és Bölcsődéje Pedagógia Programját.

Kmft.

Dr. Bagó Zoltán s. k.
polgármester

Dr. Kiss Csaba s. k.
jegyző

Jegyzőkönyv-hitelesítők:

Borbola Péter s. k.
képviselő

Turi Tibor s. k.
képviselő

Értesülnek: a képviselő-testület bizottságai
Önkormányzati Hivatal Jegyzői Osztály
és általuk az érintettek.

A kivonat hiteléül:

Kákonyi Júlia
(Kákonyi Júlia)
jegyzőkönyvvezető

Kalocsa Polgármesteri Hivatal * Bács-Kiskun * 10.